Татарстан Республикасы
Әлмәт муниципаль районы Советы
КАРАРЫ

11 декабрь 2020 ел №18

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Яңа Никольский авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативларын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы уставы нигезендә,

Әлмәт муниципаль районы Советы КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын расларга (1 нче кушымта).

2. Район Башкарма комитетының хокук идарәсенә (Ханнанова Ә.Б.) әлеге карарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Әлмәт муниципаль районы сайтында урнаштырырга.

3. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Әлмәт муниципаль районы башлыгы урынбасары А.А. Зиминга йөкләргә.

Муниципаль район Башлыгы Т.Д. Нагуманов

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль район Советының
2020 елның 11 декабрендәге
18 номерлы карарына
1 нче кушымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары

МИНИСТЕРСТВО СТРОИТЕЛЬСТВА, АРХИТЕКТУРЫ
И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ГОСУДАРСТВЕННОЕ УНИТАРНОЕ ПРЕДПРИЯТИЕ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ГОЛОВНАЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ
ПРОЕКТНО-ИЗЫСКАТЕЛЬСКАЯ
НАУЧНО-ПРОИЗВОДСТВЕННАЯ ФИРМА
"ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ"

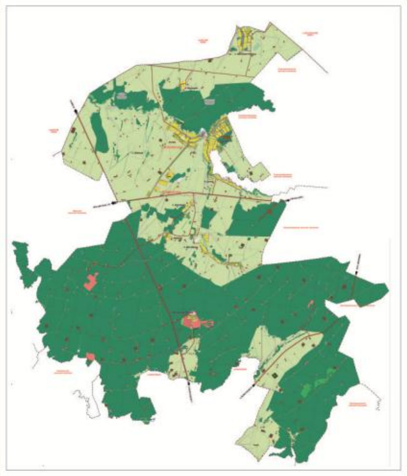

Заказ	*№ 5736*
Заказчик	*Исполнительный комитет Альметьевского муниципального района РТ*
Комплекс	
Объект	*Местные нормативы градостроительного проектирования Новоникольского сельского поселения Альметьевского муниципального района РТ*
Часть	
Обозначение	*5736-ПЗ*
Стадия	*МНГП* *2020г.*

420043 г. Казань, ул. Чехова, 28
тел.: (843) 236-08-12, ФАКС : (843) 236-06-61
www.tigp.ru E-mail: tigp@mi.ru

Татарстан Республикасы
дәүләт унитар предприятиесе
«ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ»
баш территориаль проект-тикшеренү
фәнни-җитештерү фирмасы

Заказ бирүче - Әлмәт муниципаль районы
Башкарма комитеты

Заказ № 5736

Инв. №

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Яңа Никольский авыл җирлегенең шәһәр төзелешен
проектлауның җирле нормативлары

Аңлатма язуы

АЯ

2020 ел.

Шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын эшләүдә катнаштылар:

АПМ-5 башлыгы А.З. Валидова

Торак төзелеше, социаль инфраструктура объектлары, рекреация объектлары, транспорт инфраструктурасы объектлары, ритуаль хезмәт күрсәтү объектлары буенча нормативлар

Проектның баш инженеры
вазифаларын башкаручы Р.Р. Ханова

II категорияле икътисадчы Г.Р.Хәмитова

Инженерлык инфраструктурасы объектлары буенча нормативлар

1 категорияле инженер В.В.Красильникова

2 категорияле инженер А.Р.Сәйфетдинова

2 категорияле инженер И.И.Хәйретдинова

Әйләнә-тирә мохитне саклауга норматив таләпләр

Проектның баш инженеры, к.г.н. Ю.С. Рысаева

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча гражданнар оборонасы объектлары буенча нормативлар

Проектның баш инженеры В.Е. Кузнецов

Эчтәлек

I кисәк. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре.. 8
1. Гомуми нигезләмәләр........ 8
2. Исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге......... 9
2.1. Торак төзелешен (торак зоналарны) шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары. 10
2.2. Социаль инфраструктура объектларын шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 11
2.2.1. Белем бирү оешмалары......... 11
2.2.2. Медицина оешмалары. 12
2.2.3. Спорт объектлары. 13
2.2.4. Мәдәни-ял итү учреждениеләре......... 14
2.3. Рекреация объектларын шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 15
2.3.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең норматив параметрлары. 15
2.3.2. Халык күпләп ял итә торган зоналарның норматив параметрлары. 15
2.4. Инженерлык инфраструктурасы объектларын шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 16
2.4.1. Электр белән тәэмин итү объектлары. 16
2.4.2. Җылылык белән тәэмин итү объектлары. 25
2.4.3. Газ белән тәэмин итү объектлары. 32
2.4.4. Су белән тәэмин итү объектлары........ 36
2.4.5. Су бүлү объектлары. 42
2.4.6. Элемтә объектлары........ 46
2.5. Транспорт инфраструктурасының шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары... 50
2.5.1. Урам-юл челтәре. 50
2.5.2. Транспортка хезмәт күрсәтү объектлары. 51
2.5.3. Автомобиль кую урыннары. 52
2.6. Зиратларны шәһәр төзелеше проектлау нормативлары......... 53
2.7. Гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын оештыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары........ 53
2.7.1. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәк булган объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 53
2.7.2. Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән саклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 54
2.7.3. Һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм оештыру, су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар күрү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары........55
2.7.4. Гражданнар оборонасы буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәк булган объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары. 56
2.7.5. Гражданнар оборонасы буенча, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итү һәм хәбәр итү объектларын шәһәр төзелеше проектлары нормативлары........ 56
2.8. Әйләнә-тирә мохитне саклауга норматив таләпләр. 57
II кисәк. Шәһәр төзелешен проектлау нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар........ 65

3. Яңа Никольский авыл җирлегенең хәзерге торышы һәм үсеш фаразлары. 65
4. Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү. 67
4.1. Торак төзелеше. 72
4.1.1. Гомуми торак мәйданы белән исәпләнгән минималь тәэмин ителешне билгеләү. . 72
4.1.2. Социаль наем шартнамәләре буенча, шулай ук социаль файдаланудагы торак фондының наем шартнамәләре буенча торак урыны мәйданын билгеләү. 73
4.2. Социаль инфраструктура объектлары. 73
4.2.1. Мәгариф объектларын шәһәр төзелеше проектлары нормативларын билгеләү..... 73
4.2.2. Медицина оешмаларының шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативларын билгеләү. 77
4.3. Транспорт инфраструктурасы. 74
4.3.1. Исәпләү гомуми дәрәҗәдәге автомобильләштерү исәп-хисап срогы. 74
4.3.2. Автомобильләрне саклау өчен машина урыннарының гомуми санын исәпләү........ 74
4.4. Гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын оештыру өчен кирәкле объектлар................................ 755
4.4.1. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары. 75
4.4.2. Халыкны һәм авыл җирлеген геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары. 76
4.4.3. Гражданнар оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары. 77
4.4.4. Гражданнар оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында. 77
III кисәк. Шәһәр төзелешен проектлау нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе. 78
5. Исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре. 78
6. Исәп-хисап күрсәткечләрен куллану өлкәсе. 79
1 нче кушымта...90
2 нче кушымта 92
3 нче кушымта 94

I бүлек. Төп өлеш. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре.

1. Гомуми нигезләмәләр.

Нормативлар «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы таләпләре нигезендә эшләнгән.

Җирлекне шәһәр төзелешен проектлау нормативлары җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары, территорияне төзекләндерү объектлары белән тәэмин итүнең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләренең һәм җирлек халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь күләменең исәп-хисап күрсәткечләре җыелмасын билгели.

Нормативларның төп максаты - шәһәр төзелешен планлаштыру белән территорияне үстерүне социаль-икътисадый планлаштыруның үзара бәйләнешен, килештерелүен тәэмин итү. Нормативлар шулай ук территориаль планлаштыру документларының, шәһәр төзелешен зоналаштыру документларының һәм территорияне планлаштыру документларының сыйфатын бәяләү критерие булып тора.

Нормативларда кеше эшчәнлегенең уңайлы шартларын тәэмин итүнең минималь исәп-хисап күрсәткечләре бар (шул исәптән социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, мондый объектларның халык өчен үтемлелеге, инженер-транспорт инфраструктурасы объектлары, территорияне төзекләндерү).

Әлеге нормативлар исәп-хисап срогына 2040 елга кадәр эшләнде һәм, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләренең барлык субъектлары өчен мәҗбүри булган таләпләрне билгели.

Шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын әзерләү түбәндәгеләрне исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

1) муниципаль берәмлек территориясендә халыкның социаль-демографик составы һәм тыгызлыгын;

2) муниципаль берәмлекнең комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программаларын;

3) җирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәрен.

Әлеге нормативларда билгеләнә торган авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешенең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларында билгеләнгән минималь мөмкин булган тәэмин ителешнең иң чик күрсәткечләреннән түбәнрәк кабул ителмәгән.

Авыл җирлеге халкы өчен әлеге нормативларда билгеләнә торган җирле әһәмияттәге объектларның территориаль яктан файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларында

билгеләнгән максималь рөхсәт ителә торган территориаль файдалану дәрәҗәсенең иң чик күрсәткечләреннән югарырак күтәрелмәгән.

2. Исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге.

Шәһәр төзелешен проектлауның әлеге нормативларында карала торган нормалаштыру өлкәләре буенча исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге 2.1 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.1

Исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге

Нормалаштыру өлкәсе	Исәп-хисап күрсәткеч	Объектлар исемлеге
1	2	3
Торак инфраструктурасы	Торак белән тәэмин ителеш	Индивидуаль һәм күпфатирлы аз катлы йортлар
Социаль инфраструктура	Социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителеш	Гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар бакчалары, авыл клублары, китапханәләр, фельдшер-акушерлык пунктлары, даруханәләр, спорт заллары, спорт яссы корылмалары
Ритуаль эшчәнлек	Зиратлар белән тәэмин ителеш	Зират
Транспорт инфраструктурасы	Урам-юл челтәренең исәп-хисап параметрлары. Хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин итү. Автомобиль стоянкалары белән тәэмин итү.	Автомобиль хәрәкәте полосалары, тротуарлар. Техник хезмәт күрсәтү станцияләре, автозаправка станцияләре, автобус тукталышлары. Тукталышлар, парковка.
Рекреация	Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр, массакүләм ял зоналары белән тәэмин итү	Парклар, скверлар, бәйрәмнәр үткәрү урыннары, пляжлар
Инженерлык инфраструктурасы	Халыкны инженер инфраструктурасы белән тәэмин итү өчен йөкләнешнең хисап параметрлары.	Трансформатор подстанцияләр, скважиналар, блок-модульле котельныйлар, газ редуцияләү пунктлары.
Янгын саклау объектлары (янгын сүндерү депосы, ДПО)	Халыкны янгыннан саклау объектлары (янгын депосы) белән тәэмин итү	Янгын сүндерү депосы
Янгынга каршы су белән тәэмин итү объектлары	Халыкны янгынга каршы су белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин итү	Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары
Авария-коткару хезмәтләре	Халыкны авария-коткару хезмәтләре	Аерым биналар, махсус җиһазландырылган

1	2	3
(формированиеләр) эшчәнлеген оештыру өчен биналар	(формированиеләр) белән тәэмин итү	биналар
Су объектларында санитар постлар	Су объектларында халыкны санитар постлар белән тәэмин итү	Санитар пост
Су объектларында коткаручылар һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре постлары	Су объектларында коткаручылар һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре постлары белән халыкның тәэмин ителеше	Коткаручылар һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре посты
Гражданнар оборонасының саклау корылмалары	Халыкны гражданнар оборонасының яклау корылмалары белән тәэмин итү	Качу һәм качу урыннары
Матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар складлары	Халыкны матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар белән тәэмин итү	Складлар
Куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавын булдыру	Халыкны куркыныч геологик процесслардан яклау объектлары белән тәэмин итү	Сөзәк процесслардан саклау, эрозия процессларыннан яклау корылмалары
Су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы кораллары	Халыкны су басудан һәм су басудан яклау объектлары белән тәэмин итү	Су басудан, су басудан саклау (территориянең (грунтны сибү) дәрәҗәсен ясалма күтәрү), үзәнне яшерү, өске агым катламын көйләү корылмалары
Халыкка хәбәр итү системалары	Территорияне хәбәр итү системалары белән тәэмин итү	РСЧС хәбәр итү системалары, сөйләм сиреналы установкалары, локаль хәбәр итү системалары

2.1. Торак төзелешен (торак зоналарын) шәһәр төзелеше проектлау нормативлары.

Торак зоналар торак пунктлар чикләрендә урнашырга тиеш.

Торак төзелеше (торак зоналар) мәйданчыкларының планлаштыру структурасын, территориянең шәһәр төзелеше һәм табигый-экологик үзенчәлекләрен исәпкә алып, торак пунктның зоналаштыру һәм планлаштыру структурасы белән үзара бәйләнештә формалаштырырга кирәк.

Торак зоналарны планлаштыру производство һәм авыл хуҗалыгы объектларын урнаштыру белән бәйле рәвештә, аларның үзара ярашуы таләпләрен үтәгәндә билгеләнергә тиеш.

Торак зоналар I, II һәм III категория юллары, шулай ук авыл хуҗалыгы машиналары хәрәкәте өчен билгеләнгән юллар белән кисешергә тиеш түгел.

Яңа торак төзелеше мәйданчыклары өчен, шул исәптән икенче торак төзелеше өчен социаль, транспорт һәм инженерлык инфраструктураларын үстерүне киләчәктә даими яшәү мөмкинлеген тәэмин итүче күләмнәрдә күздә тотарга кирәк.

Яңа Никольский авыл җирлегендә, нигездә, усадьба тибындагы торак йортларны күздә тотарга кирәк, азкатлы күпфатирлы торак йортлар, йортларда (фатирларда) җир участоклары белән блокланган торак йортлар рөхсәт ителә.

Торак төзелеше күләме барлыкка килгән һәм фаразланган демографик хәлне, халыкның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешен, шулай ук гомуми торак мәйданы белән минималь тәэмин ителешне исәпкә алып билгеләнә (2.1 таблица). Халыкның гомуми мәйданы белән минималь тәэмин ителеше Әлмәт муниципаль районының социаль-икътисади үсеш стратегиясендә кабул ителгән үсешенең база сценариен исәпкә алып исәпләнә (1 нче кушымта).

Таблица 2.1

Халыкны торак белән тәэмин итү күрсәткечләре

Күрсәткеч исеме	2017 (гамәлдәге нигезләмә)	2025 (фараз)	2040 (фараз)
Бер кешегә исәпләгәндә торакның гомуми мәйданы белән тәэмин ителеш, кв. метр	37,0	42,9	45,1
Муниципаль торак фондының торак урыннары мәйданы белән тәэмин итү*	җирле үзидарә органнарының норматив актларында билгеләнгән торак урыны мәйданын бирү нормалары нигезендә **		

* Социаль наем шартнамәләре буенча, шулай ук социаль файдаланудагы торак фондына наем шартнамәләре буенча гражданнарга бирелә торган муниципаль торак фонды биналары.

** Социаль наем шартнамәсе буенча бирелә торган торак урынның гомуми мәйданы күләме билгеләнә торган торак урын мәйданының минималь күләме Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советының «Гражданнарга социаль наем һәм дәүләт торак программалары буенча исәпкә куелганда һәм торак мәйданы нормалары турында» 2013 елның 19 апрелендәге 295 номерлы карары белән 1 кешегә 18 кв. метр- ялгыз яшәүчеләр өчен, 33 кв. метр - икәү бергә яшәүчеләр өчен 42 кв.метр билгеләнгән.

2.2. Социаль инфраструктура объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Урнаштыруга тәкъдим ителә торган социаль инфраструктура объектларының санын, составын һәм сыйдырышлылыгын билгеләгәндә өстәмә рәвештә зонада урнашкан башка торак пунктлардан килүче халыкны 30 минуттан да артык булмаган урынга күчерү вакыты белән исәпкә алырга кирәк.

2.2.1. Белем бирү оешмалары.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан мәгариф объектлары (шул исәптән мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, гомуми белем бирү оешмалары, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары) Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Мәгариф объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм авыл җирлеге халкы өчен әлеге объектларның территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә булу дәрәҗәсенең исәп

күрсәткечләре, шулай ук Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның төбәк нормативларында билгеләнгән җир кишәрлекләре күләмнәре 2.2.1 нче таблицада китерелде.

Таблица 2.2.1

Мәгариф объектларын шәһәр төзелешен проектлауның хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме*
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
1	2	3	4
Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары	халыкның демографик структурасына бәйлелектә билгеләнә, ләкин 1-6 яшьлек балалар санының кимендә 85 %ы; якынча: 1000 кешегә 71 урын	җәяүлеләр йөри алырлык радиус - 500 м	Сыйдырышлылыгы, квадрат метр/урын: 100 урынга кадәр - 44, 100 дән артык - 38; реконструкция шартларында 20%ка кимергә мөмкин.
Гомуми белем бирү оешмалары	7-18 яшьлек балаларны колачлау - 100%; якынча: 1000 кешегә 258 урын	башлангыч белем бирү объектлары өчен: җәяүлеләр өчен 2 километр һәм транспорт белән барып җитү өчен 15 минут (бер якка); урта гомуми белем бирү объектлары өчен җәяүлеләр өчен - 4 чакрымнан артык булмаган һәм транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минуттан да артмаган.***	Сыйдырышлылыгы, кв.метр/урын: 400 урынга кадәр - 55, урын 400-500 урын * * * * - 65; реконструкция шартларында 20%ка кимергә мөмкин
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	120 % мәктәп укучыларының гомуми саны	*****	проектлауга бирем буенча

* Җир кишәрлегенең күләме - СП 42.13330.2016 нигезендә.

** Халык саны 200дән кимрәк булган торак пунктлар өчен башлангыч сыйныфлар белән берләшкән аз сыйдырышлы мәктәпкәчә белем бирү оешмаларын күз алдында тотарга кирәк. Мондый оешмаларның минималь тәэмин ителешен һәм аларның сыйдырышлылыгын проектлауга бирем буенча җирле шартларга бәйле рәвештә кабул итәргә кирәк.

*** Оешмадан 1 чакрым ераклыкта яшәүче укучылар транспорт хезмәте күрсәтелергә тиеш. Укучыларны ташу балаларны йөртү өчен билгеләнгән транспортта башкарыла. Укучыларның җыелу урынына иң чик җәяүле килүе тукталышта 500 метрдан артмаска тиеш.

**** Гамәлдәге һәм фаразланган демографик структураны исәпкә алып, сыйдырышлырак объектлар төзү максатка ярашлы түгел.

***** Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары өчен урыннарны гомуми белем бирү мәктәпләре биналарында да карарга тәкъдим ителә.

Мәктәпкәчә белем бирү оешмасы һәм гомуми белем бирү оешмасы территориясен яшелләндерү, төзелештән азат булган территориянең кимендә 50 процентын исәпләп чыгаруны күздә тота.

2.2.2. Медицина оешмалары.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан медицина оешмалары Әлмәт

муниципаль районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Медицина оешмалары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм авыл җирлеге халкы өчен әлеге объектларның территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә булу дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре, шулай ук Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның төбәк нормативларында билгеләнгән җир кишәрлекләре күләмнәре 2.2.2 нче таблицада китерелде.

Таблица 2.2.2

Медицина оешмаларын шәһәр төзелешен проектлауның хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
1	2	3	4
Амбулатор-поликлиника челтәре	Сәламәтлек саклау органнары билгеләгән проектлауга бирем буенча, әмма кимендә сменага 1000 кешегә 18,15 килү	җәяүлеләр-транспорт белән тәэмин ителеш 30 минуттан артык түгел	сменага 100 йөрешкә 0,1 га, әмма объектка кимендә 0,3 га
Аптека	1 объект		1 объектка 0,2-0,3 га яисә төзелгән-кушып төзелгән
Сөт кухнясының тарату пунктлары	1 яшькә кадәр 1 балага гомуми мәйданның 0,3 кв.метры	800 метрга җәяүле барып җиту радиусы *	Кушып төзелгән
Медицина ярдәменең күчмә пункты	нормалашмый **	махсус автомобильдә 30 минуттан да артмый	Бер автомобильгә 0,05 га, әмма 0,1 га ким булмаган күләмдә

* СНиП 2.07.01-89 нигезендә

** шәһәр төзелешенең региональ нормативлары буенча норматив 5000 кешегә исәпләнгән, Яңа Никольский авыл җирлегенең демографик хәле буенча объектка ихтыяҗ юк

2.2.3. Спорт объектлары.

Спорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе һәм әлеге объектларның территориаль дәрәҗәсе-авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре чаралары 2.2.3 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.2.3

Расчетные показатели градостроительного проектирования объектов спорта

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
1	2	3	4
Яссы спорт корылмалары	1000 кешегә 1950 кв. метр	җәяүлеләр - транспорт белән	проектлауга бирем буенча

1	2	3	4
территориясе (стадионнар, кортлар, спорт мәйданчыклары һ.б.)		тәэмин ителеш радиусы 30 минут	
Спорт заллары, шул исәптән:	1000 кешегә исәпләнгән залның идән мәйданы 350 кв. метр		
Көндәлек хезмәт күрсәтү спорт-тренажер залы	*1000 кешегә исәпләнгән залның идән мәйданы 70-80 кв. метр*		
Физкультура-савыктыру комплекслары	нормалашмый	нормалашмый	

Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт корылмаларын гомуми файдаланудагы мәгариф оешмаларының һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән берләштерергә кирәк.

2.2.4. Мәдәни-ял итү учреждениеләре.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең һәм әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булганның максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре күләме 2.2.4 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.2.4

Мәдәни-ял итү учреждениеләрен шәһәр төзелеше проектлауның исәп-хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
Авыл клублары яки авыл мәдәният йортлары	150-200 урын-халык саны 500-1000 кеше; 1000 кешегә исәпләнгән 150 урын (халык саны-1000-2000 кеше) *	җәяүлеләр - транспорт белән тәэмин ителеш радиусы 30 минут	проектлауга бирем буенча
Ачык китапханәләр	1 кешегә 7-9 данә		
Мәдәни-массакүләм эш, ял һәм һәвәскәрләр эшчәнлеге өчен	1000 кешегә 50-60 кв. метр		

бүлмәләр			
Мәдәни-ял итү үзәге	нормалашмый	нормалашмый	

2.3. Рекреация объектларының шәһәр төзелеше проектлары нормативлары.

2.3.1. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең норматив параметрлары.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе һәм әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуы дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре күләме 2.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.3.1

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрне шәһәр төзелеше проектлаштыруның исәп-хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр мәйданы	1 кешегә 12 кв. метр	җәяүлеләр - транспорт белән тәэмин ителеш радиусы 20 минут	проектлауга бирем буенча
Парк мәйданы	нормалашмый		15 га
Сквер мәйданы			0,5 га

* урманнар әйләнәсендә урнашкан җирлек өчен кимендә 20%ка кимүне исәпкә алмыйча

2.3.2. Халыкның күпләп ял итү зоналарының норматив параметрлары.

Халык күпләп ял итә торган урыннар (массакүләм бәйрәмнәр үткәрү урыннары, пляжлар) белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең һәм әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре күләме 2.3.2 таблицада китерелгән.

Таблица 2.3.2

Халык күпләп ял итә торган зоналарны шәһәр төзелеше проектлауның исәп-хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткеч		Җир участогының күләме
	тәэмин ителешнең	территория мөмкинлегенең	

	минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
1	2	3	4
Ял итү зонасы территориясенең күләме, шул исәптән:	1 кешегә 500 кв. метр	җәмәгать транспортында тәэмин ителеш радиусы 1,5 сәгать	Кимендә 50 га
актив ял төрләре өчен кулланыла торган территориянең күләме	*1 кешегә 100 кв. метр*		
Пляж территориясенең күләме	1 кешегә 8 кв. метр*	нормалашмый	проектлауга бирем буенча
Пляжның яр буе полосасы озынлыгы	1 кешегә 0,25 метр		проектлауга бирем буенча

* пляжларда бер тапкыр бирелә торган килүчеләр саны бер үк вакытта 0,2 коэффициентын исәпкә алып исәпләнәи

2.4. Инженерлык инфраструктурасы объектларының шәһәр төзелеше проектлары нормативлары.

Авыл җирлеге чикләрендә халыкны электр, җылылык, газ белән тәэмин итүне һәм су бүлеп бирү белән тәэмин итүне оештыру җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелгән, алар Әлмәт муниципаль районы составына керүче авыл җирлекләре территорияләрендә, Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителә.

Шулай итеп, авыл җирлеге территориясендә урнашкан халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су бүлеп бирү объектлары Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

2.4.1. Электр белән тәэмин итү объектлары.

Генераль планны әзерләгәндә эреләндерелгән күрсәткечләрне исәпләп чыгару.

2.4.1.1. Электр энергиясе җитештерү объектлары куәтенә ихтыяҗны билгеләгәндә электр энергиясе чыгымының эреләндерелгән күрсәткечләреннән файдалану рөхсәт ителә (2.4.1.1 табл. кара).

Таблица 2.4.1.1.

Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре

Проектлау чираты	Торак пункт	
	табигый газдагы плитәләр белән, кВт/кеше.	стационар электр плитәләре белән
Гамәлдәге нигезләмә	0,5	0,61

Беренче чират	0,58	0,71
Исәп-хисап вакыты	0,61	0,75

Искәрмә:

– Таблицада китерелгән күрсәткечләр йөкләнешне исәпкә ала:

– торак һәм иҗтимагый биналар (административ, уку, фәнни, дәвалау, сәүдә, тамаша, спорт), Коммуналь предприятиеләр, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары (гаражлар һәм автомобильләрне саклау өчен ачык мәйданчыклар), тышкы яктырту.

таблицада төрле вак сәнәгать кулланучылары (алдагы искәрмәдә санап үтелгән искәрмәләрдән тыш), кагыйдә буларак, шәһәр бүлү челтәрләре буенча туклана торган кулланучылар исәпкә алынмаган.

Эксперт бәяләүләре буенча бу кулланучыларны исәпкә алу өчен таблицаның күрсәткечләре буенча түбәндәге коэффициентларны кертергә кирәк:

газ плитәләре белән торак пункт районнары өчен 1,2-1,6;

электр плитәләре белән торак пункт районнары өчен 1,1-1,5.

Таблица 2.4.1.2

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре

Объектларның исеме	Шәһәрләр/ торак пунктлар			
	стационар электр плитәләреннән башка		стационар электр плитәләре белән	
	электр энергиясенең чагыштырма чыгымы, кВт.сәг./кеше елга	электр йөкләнешен иң максимумын куллануның еллык сәгате саны	электр энергиясенең чагыштырма чыгымы, кВт.сәг./кеше елга	электр йөкләнешен иң максимумын куллануның еллык сәгате саны
Электр белән тәэмин итү объектлары	2170	5300	2750	5500

Искәрмә:

1. Китерелгән күрсәткечләр электр куллануны торак һәм җәмәгать биналары, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктыртуны күздә тота.
2. Китерелгән мәгълүматлар торак биналарда кондиционерлар, электр җылыткычлары һәм электр су җылыткычларын куллануны исәпкә алмый.
3. Электр йөкләнешенең максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны 10 (6) кВ ЦП шиннарына китерелгән.

<u>Планлаштыру проектын әзерләгәндә эреләндерелгән күрсәткечләрне исәпләү.</u>

2.4.1.2. Авыл җирлеге торак пунктлары территорияләрен планлаштыру проектларында электр белән тәэмин итүне проектлаганда, электр чыганакларының электр йөкләнешен билгеләгәндә РД 34.20.185-94 таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк.

Исәп-хисап электр йөкләнешләрен билгеләү тәртибе 2.4.1.3 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.1.3

Биналар типлары	Исәп-хисап электр йөкләнешләрен билгеләү тәртибе
Күпфатирлы йортлар	Фатирларның һәм торак йортның көч электр кабул итү үзәкләренең исәп-хисап электр йөкләнеше суммасы буларак билгеләнә. Торак йортның (лифт җайланмалары, башка көч электр җиһазлары (электр-двигательләре, су белән тәэмин итү насослары, вентиляторлар һәм башка санитар-техник җайланмалар) электр үткәргечләренең исәп-хисап электр йөкләнеше, 0,38 кВ тукландыру линияләрендә куәтне югалту исәпләүләр белән

	билгеләнә. Торак йортны файдалануга тапшыруга китерелгән фатирларның исәп-хисап электр йөкләнеше фатирлар санына электр кабул итүче фатирларның исәп-хисап электр йөкләнеше белән билгеләнә. Торак биналарның фатирларында электр кабул итү үзәкләренең электр кабул итү урыннарының чагыштырма исәпләү йөкләнеше күрсәткечләре - әлеге нормативлар 2.4.1.4 нче таблицасы буенча.
Шәхси торак йортлар төркемнәре	Индивидуаль торак йортларның электр кабул итү үзәкләренең электр тапшыргычларының чагыштырма исәпләү йөкләнеше күрсәткечләре - әлеге нормативлар 2.4.1.5 нче таблицасы буенча
Иҗтимагый биналар	Иҗтимагый биналарның (биналарның) исәп-хисап электр йөкләнешен әлеге биналарның электр җиһазлары проектлары буенча кабул итәргә кирәк.

2.4.1.3. Торак биналарның фатирларында электр кабул итү җайланмаларының чагыштырма электр йөкләнеше күрсәткечләре 2.4.1.4 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.1.4

Электр энергиясен кулланучылар	Фатирлар саны					
	1-3	6	9	12	15	18
Плиталы фатирлар *:						
- табигый газда	4,5	2,8	2,3	2	1,8	1,65
- сыекландырылган газда (шул исәптән төркем җайланмаларында) һәм каты ягулыкта	6	3,4	2,9	2,5	2,2	2
электр куәте 8,5 кВт	10	5,9	4,9	4,3	3,9	3,7
Бакчачылык ширкәтләре участокларындагы йортлар	4	2,3	1,7	1,4	1,2	1,1

* типик проектлар буенча биналарда

Искәрмә: 1. Фатирларның арадаш саны өчен исәп-хисап йөкләнеше интерполяция белән билгеләнә.

2. Фатирларның исәп-хисап йөкләнеше гомумйорт биналарын (баскыч күзәнәкләре, идән асты, техник катлар, чормалар һ.б.) яктырту йөкләнешен үз эченә ала.

3. Исәп-хисап йөкләнешләре гомуми мәйданы 70 м2 булган фатирлар өчен (35 тән 90 м2 га кадәр булган фатирлар) типлаштырылган проектлар буенча биналарда китерелгән.

4. Билгеләнә торган приборлар җыелмасына һәм аларның эш режимына бәйле рәвештә, фатирның (бинаның) эчке электр җиһазлары проекты буенча уңайлыклары югары булган фатирларның исәп-хисап электр йөкләнешен билгеләргә рөхсәт ителә, бу аларның уртача керү ихтималы (сорау коэффициенты) һәм фатирда хуҗалык эшләренең туры килмәве белән характерлана.

5. Исәп-хисап йөкләнешләре гаиләләрнең фатирда ял итеп урнашуын исәпкә алмыйлар.

6. Исәп-хисап йөкләнешләре җәмәгать билгеләнешендәге (кушып төзелгән) биналарның гомуми йорт йөкләнешен, җәмәгать билгеләнешендәге (кушып куелган) биналарның йөкләнешен, реклама йөкләнешен исәпкә алмый, шулай ук фатирларда электр җылыткычларын, электр җылыткычларын һәм көнкүреш кондиционерларын (элиталы фатирлар өчен кондиционерларның йөкләнеше исәпкә алына) куллану.

7. Иртәнге яисә көндезге максимум кирәк булганда йөкләнешне билгеләү өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:
0,7 - электр плиталары булган торак биналар өчен;
0,5 - сыекландырылган газда плиталы торак биналар һәм каты ягулык өчен.

8. Таблицада китерелгән исәп-хисап күрсәткечләренә, җирле шартларны исәпкә алып, конкрет куллану өчен төзәтмәләр кертелергә мөмкин. Документаль һәм расланган эксперименталь мәгълүматлар булганда, йөкләнешне исәпләүне алар буенча башкарырга кирәк.

2.4.1.5. Индивидуаль торак йортларның электр кабул итү бүлмәләрендә электр энергиясенең чагыштырма исәпләү йөкләнеше күрсәткечләре 2.4.1.5 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.1.5

Коттеджларның электр кабул итү җайланмаларының чагыштырма электр йөкләнеше, кВт/коттедж

Электр энергиясен кулланучылар	Коттеджлар саны									
	1-3	6	9	12	15	18	24	40	60	100
Коттеджи белән плитами бу табигый газ	11,5	6,5	5,4	4,7	4,3	3,9	3,3	2,6	2,1	2,0
Табигый газда плитәләре булган коттеджлар һәм электр саун егәрлеге 12 кВт кадәр	22,3	13,3	11,3	10,0	9,3	8,6	7,5	6,3	5,6	5,0
Коттеджлар белән электр плитами егәрлеге 10,5 кВт кадәр	14,5	8,6	7,2	6,5	5,8	5,5	4,7	3,9	3,3	2,6
10,5 кВт кадәр егәрлекле электр плитәләре һәм 12 кВт кадәр электр сауна егәрлеге булган коттеджлар	25,1	15,2	12,9	11,6	10,7	10,0	8,8	7,5	6,7	5,5

Искәрмә.*

1. Гомуми мәйданы 150 дән 600 м2 га кадәр булган коттеджлар өчен чагыштырмача исәп-хисап йөкләмәләре китерелгән.
2. Коттеджлар өчен гомуми мәйданы 150 м2 кадәр булган электр саунасыннан башка коттеджлар өчен чагыштырма исәп-хисап йөкләмәләре 2.4.1.4 таблицасы буенча табигый яки сыекландырылган газдагы плитәләре булган типик фатирлар өчен яисә электр плитәләре белән билгеләнә.
3. Чагыштырмача исәп-хисап йөкләмәләре коттеджларда электр җылылыгы һәм электр җылыткычларын куллануны исәпкә алмый.

2.4.1.6. Иҗтимагый биналарның (урыннарның) чагыштырма исәп-хисап электр йөкләнеше күрсәткечләре 2.4.1.5 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.1.5

№ п. п.	Иҗтимагый биналар	Үлчәү берәмлеге	Чагыштырма йөкләнеш	Исәп-хисап коэффициентлары	
1	2	3	4	5	
I	МӘГАРИФ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ.				
	Гомуми белем бирү мәктәпләре:				
1.	- электрлаштырылган ашханәләр һәм спортзаллар белән	кВт/укучылар	0,25	0,95	0,38
2.	- электрлаштырылган ашханәләр һәм спортзалларсыз	шулай ук	0,17	0,92	0,43

1	2	3	4	5	
3.	- буфетлар белән спорт залларыннан башка	-"-	0,17	0,92	0,43
4.	- буфетларсыз һәм спортзалларсыз	-"-	0,15	0,92	0,43
5.	Һөнәри-техник училищелар белән ашханә	-"-	0,46	0,8-0,92	0,75-0,43
6.	Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре	кВт/ урын	0,46	0,97	0,25
II	СӘҮДӘ ПРЕДПРИЯТИЕЛӘРЕ				
	Азык-төлек кибетләре:				
7.	- һаваны кондицияләштермичә	кВт/м2 сәүдә залы	0,23	0,82	0,7
8.	- һаваны кондицияләштереп	шулай ук	0,25	0,8	0,75
	Азык-төлек булмаган кибетләр				
9.	- һаваны кондицияләштермичә	-"-	0,14	0,92	0,43
10.	- һаваны кондицияләштереп	-"-	0,16	0,9	0,48
III	ҖӘМӘГАТЬ ТУКЛАНУЫ ПРЕДПРИЯТИЕЛӘРЕ				
	Утырту урыннары саны белән тулысынча электрлаштырылган:				
11.	- 400 к кадәр	кВт/урын	1,04	0,98	0,2
12.	- 500 дән югарырак 1000 гә кадәр	кВт/ урын	0,86	0,98	0,2
13.	- 1100 югарырак	шулай ук	0,75	0,98	0,2
	Утырту урыннары саны белән өлешчә электрлаштырылган (газ ягулыгындагы плитәләр белән).:				
14.	- 100 кадәр	-"-	0,9	0,95	0,33
15.	- 100 дән 400 гә кадәр	-"-	0,81	0,95	0,33
16.	- 500 дән югарырак 1000 гә кадәр	-"-	0,69	0,95	0,33
17.	- 1100 югарырак	-"-	0,56	0,95	0,33
IV	КОММУНАЛЬ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ПРЕДПРИЯТИЕЛӘРЕ				
18.	Химик чистарту фабрикасы һәм кер юу үз-үзеңә хезмәт күрсәтү	кВт/кг эйбер	0,075	0,8	0,75
19.	Чәчтараш	кВт/эш урыны	1,5	0,97	0,25
V	МӘДӘНИЯТ ҺӘМ СӘНГАТЬ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ				
	Кинотеатрлар һәм киноконцерт заллары:				
20.	- һаваны кондицияләштермичә	кВт/урын	0,12	0,95	0,33
21.	- һаваны кондицияләштереп	шулай ук	0,14	0,92	0,43
22.	Клублар	кВт/урын	0,46	0,92	0,43
VI	ИДАРӘ ИТҮ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ, ПРОЕКТ ҺӘМ КОНСТРУКТОРЛЫК ОЕШМАЛАРЫ, КРЕДИТ-ФИНАНС УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ ҺӘМ ЭЛЕМТӘ ПРЕДПРИЯТИЕЛӘРЕ БИНАЛАРЫ ЯКИ БҮЛМӘЛӘРЕ:				
23.	- һаваны кондицияләштермичә	кВт/м2 гомуми	0,043	0,9	0,48

1	2	3	4	5	
		мәйданнан			
24.	- һаваны кондициялəштереп	Шулай ук	0,054	0,87	0,57
VII	СӘЛАМӘТЛӘНДЕРҮ ҺӘМ ЯЛ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ				
25.	Кондициялəштермəгəн ял йортлары һəм пансионатлар	кВт/урын	0,36	0,92	0,43
26.	Балалар лагерьлары	кВт/м2 торак урыннарын нан	0,023	0,92	0,43
VIII	ТОРАК-КОММУНАЛЬ ХУҖАЛЫК УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕ				
	Кунакханəлəр:				
27.	- һаваны кондициялəштермичə (рестораннарсыз)	кВт/урын	0,34	0,9	0,48
28.	- һаваны кондициялəштереп	Шулай ук	0,46	0,85	0,62

Искәрмәләр:

1. 5,6 п.п. чагыштырма йөкләнештә бассейннарның һәм спортзалларның йөкләнеше исәпкә алынмаган.
2. 11-17 п.п. чагыштырма йөкләнеш кондиционерлар булуга бәйле түгел.
3. Азык- төлек блогының 23-26 п. чагыштырма йөкләнеше исәпкә алынмаган. Азык-төлек блогының чагыштырма йөкләнешен җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен тиешле биналар өчен СНиП тәкъдим иткән утырту урыннары санын исәпкә алып кабул итәргә кирәк.
4. 27 п.п. кунакханәләрдә рестораннарның чагыштырма йөкләнешен ачык типтагы җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен кабул итәргә кирәк.
5. Җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен урыннар арадаш санда булганда, чагыштырма йөкләнеш интерполяция белән билгеләнә.

2.4.1.7. Авыл җирлеген электр белән тәэмин итүнең шәһәр төзелешен проектлау челтәрләренең норматив параметрлары 2.4.1.6 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.1.6

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
Электр белән тәэмин итү челтәрләрен киеренкелекне сайлау	Энергия системасында исәп-хисап срогы һәм киеренкелек системасы чикләрендә аларның үсеш концепциясен исәпкә алып гамәлгә ашырыла. Электр белән тәэмин итү системасы киеренкелеге энергия трансформациясе баскычларының иң аз булуын исәпкә алып сайланырга тиеш.
Челтәрле резервлау	Бүленүче электр челтәре бер тапкыр челтәр резервлау шартларын үтәгән килеш формалаштырылырга тиеш. 35 - 110кВ көчәнешле электр челтәре бер подстанциядәге төрле трансформатор подстанцияләр яисә төрле системалар (секцияләр) шиннарына тоташтырылган электр пердачасының үзара резервланган линиясен төзергә тиеш. Электр белән тәэмин итүне өзеклекләргә юл куймый торган җаваплы кулланучылар өчен челтәр резервлау белән бергә автоном (резерв яки авария) туклану чыганагыннан резервлау кулланылырга тиеш. Аның сыйфатында дизель, газ поршеньнәре, газ турбиналы электростанцияләр яки башка типтагы электростанцияләр, шулай ук өзлексез туклану агрегатлары кулланылырга мөмкин.
Бирелгән юнәлешләрдә электр тапшыру линияләрен салу	Махсус коммуникация коридорларында гамәлгә ашырыла, алар үзара кисешкән урыннарны төшереп калдыру яисә минимальләштерү максатында башка инженерлык коммуникацияләрен салу мәнфәгатьләрен исәпкә алалар.
220кВ көчәнешле һәм	Резерв территорияләрдән тыш, авыл җирлегенең торак пунктлары

югарырак көчәнешле электр линияләрен урнаштыру	чикләре чикләрендә рөхсәт ителми.
Гомуми энергетика системаларына керүче электр тапшыру линияләрен урнаштыру	Җитештерү зоналары территориясендә, шулай ук авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зоналары территориясендә рөхсәт ителми.
35кВ көчәнешле һәм югарырак көчәнешле электр линияләрен урнаштыру	Электр тапшыруларының һава линияләрен торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналардан читтә урнаштыру рөхсәт ителә. Торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналар чикләрендә тирән файдалануга 110кВ көчәнешле электр тапшыру линиясенең проектлана торган линиясен электр белән тәэмин итүче оешма белән килештереп, кабель линияләрен күздә тотарга кирәк.
Торак зоналар территориясендә электр тапшыру линияләренә карата таләпләр	үтәлергә тиеш: - 4 катлы һәм аннан да югарырак - җир асты башкаруында кабельле биналар төзүдә; - 3 катлы һәм аннан да түбәнрәк - һава яки кабельле линияләр белән төзелештә
Электр тапшыру линияләрен урнаштыру шартлары	Әлеге бүлекнең «Линия объектларын (челтәрләрен) инженерлык тәэминаты урнаштыру» бүлекчәсе нигезендә

2.4.1.8. Унификацияләнгән һәм типлаштырылган терәкләрдә төзелә торган электр үткәргечләрнең һава линияләрен төзү чорына бирелә торган җир полосаларының киңлеге 2.4.1.7 нче таблицада китерелгән зурлыклардан артык булмаган күләмнәрне кабул итәргә кирәк.

Таблица 2.4.1.7

Электр тапшыруның һава линияләре терәге	Бирелә торган җирләрнең полосалары киңлеге, м, линия киеренкелегендә, кВ			
	0,38 - 10	35	110	220
1. Тимер бетон				
1.1. Берчылбырлылар	8	9(11)	10(12)	12(16)
1.2. Икечылбырлылар	8	10	12	24(32)
2. Корыч				
2.1. Берчылбырлылар	8	11	12	15
2.2. Икечылбырлылар	8	11	14	18
3. Агач				
3.1. Берчылбырлылар	8	10	12	15
3.2. Икечылбырлылар	8	-	-	-
Искәрмә: 1) җәяләрдә җир полосаларының киңлеге чыбыкларның горизонталь урнашуы белән билгеләнгән; 2) 500 полосаның киңлеге 15 м булган полосаның гомуми киңлеге 5 м лы өч аерым полосаның суммар киңлеге була. 3) полосаларның киңлеген төзү шартларын һәм ысулларын исәпкә алып, кырый фазаларны озату арасындагы ераклык (яки терәк кәүсәсеннән ераграк булган фазалар) плюс һәр якка ике метр дигән проект белән билгеләнергә мөмкин.				

2.4.1.9. Тапшырылган һәм типлаштырылган электр линияләрен (нормаль биеклеген) монтажлау өчен вакытлыча файдалануга бирелә торган җир кишәрлекләре мәйданчыклары аларны урнаштыру урыннарында (әлеге нормативларның 2.4.4.7 нче таблицасында күрсәтелгән җир полосасына өстәмә рәвештә) электр үткәргечләрнең һава линияләрен (нормаль биеклеген) 2.4.1.8 таблицасында китерелгән зурлыкларны кабул итәргә кирәк.

Таблица 2.4.1.8

Электр тапшыруның һава линияләре терәге	Җир участокларының линия киеренкелегендә терәкләрне монтажлау өчен бирелә торган м2 мәйданнары, кВ			
	0,38 - 10	35	110	220
1. Тимер бетон				
1.1. Вертикаль урнашу белән ирекле торучы үткәргечләр	160	200	250	400
1.2. Горизонталь урнашу белән ирекле торучы үткәргечләр	-	-	400	600
1.3. Ирекле торучы күптерәүле	-	-	-	400
1.4. тарттырылган (1 белән тарттырылган)	-	500	550	300
1.5. тарттырылган (5 белән тарттырылган)	-	-	1400	2100
2. Корыч				
2.1. Ирекле торучы арадагы	150	300	560	560
2.2. Ирекле торучы анкер-почмаклы	150	400	800	700
2.3. тарттырылган арадагы	-	-	2000	1900
2.4.тарттырылган анкер-почмаклы	-	-	-	-
3. Агач	150	450	450	450

Төзелеш шартларын һәм ысулларын исәпкә алып, бу мәйданнарны заказчы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган проект белән билгеләргә мөмкин.

Заказ бирүче тарафыннан билгеләнгән тәртиптә расланган проект шулай ук унификацияләнгән һәм типик булмаган терәкләр өчен югарыда аталган мәйданнар билгеләнә.

Төзелеш чорына кабельле электр линияләре өчен вакытлыча кыска вакытлы файдалануга бирелә торган 35 кВ га кадәр көчәнешле җир полосаларының киңлеге 6 метрга кадәр, 110 кВ көчәнешле линияләр өчен һәм аннан да югарырак көчәнешле линия өчен 10 метрдан артмаска тиеш.

Кабельле линияләр өстендә һәм һава линияләре үткәргечләре астында җирләрдән файдалану "Электр челтәрләрен саклау кагыйдәләре" үтәлгән килеш, җир хуҗалары һәм җирдән файдаланучылар тарафыннан гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.4.1.10. Генераль планны, авыл җирлеге территориясен планлаштыру документларын һәм кертемнәрне әзерләгәндә үлчәмнәре 2.4.1.9 таблицада китерелгән электр тапшыру линияләренең саклау зоналарын исәпкә алырга кирәк.

Таблица 2.4.1.9

КВ, киеренкелекнең проект номиналь классы	Ераклык, м
1гә кадәр	2
1 - 20	10 (5 - торак пунктлар чикләрендә урнашкан үзе алып баручы яисә изоляцияләнгән үткәргечләр булган линияләр өчен)
35	15
110	20
220	25

Электр тапшыруның җир асты кабельле линияләре буйлап - кырый кабельләрдән электр тапшыру линиясенең ике ягында да 1 метр ераклыкта (кабельле линияләр узганда тротуарлар астындагы шәһәрләрдә 1 киловольтка кадәр киеренкелек белән - биналар һәм корылмалар ягына 0,6 метрга һәм урамның машина юлы ягына 1 метрга кадәр) параллель вертикаль яссылыклар белән чикләнгән җир асты байлыклары (кабельле электр линияләрен салу тирәнлегенә туры килә торган тирәнлектә) кишәрлегенең параллель вертикаль яссылыклар белән чикләнгән өлеше рәвешендә.

2.4.1.11. Энергия системаларында электр энергиясен үзгәртеп кору һәм бүлү җайланмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары 2.4.1.10 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.1.10

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
1	2
Трансформатор подстанцияләр, бүлү һәм секцияләү пунктлары өчен җир кишәрлекләренең күләмнәре	ВСН 14278тм-т1 таләпләре нигезендә билгеләнә
Электр станцияләре өчен санитар-саклау зоналары күләмнәре	Атмосфера һавасына физик йогынты исәпләүләре нигезендә, төренә (ачык, ябык), куәтенә карап, шулай ук натуралы үлчәүләр нәтиҗәләренә карап билгеләнә,
Бүлү пунктларыннан һәм трансформатор подстанцияләреннән ераклык	Аерым бүлү пунктларын урнаштырганда һәм трансформаторлар саны һәрберсенең ике егәрлегеннән 1000кВга кадәр булган10(6)кВ көчәнешле трансформалы подстанцияләр торак йортлар урнаштырганда һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр араны тавыштан саклау буенча чараларны үтәгәндә, тавышның һәм вибрациянең рөхсәт ителгән дәрәҗәсен, әмма кимендә 10 м, исәпкә алып кабул итәргә кирәк
Подстанцияләрнең сак зоналары	Поданцияләр тирәсендә җир участогы өслеге һәм подстанциянең киеренкелеге югары классына карата әлеге нормативларның 2.4.4.9 нчы таблицасында күрсәтелгән ераклыктагы периметр буенча подстанциянең барлык якларыннан артта кала торган вертикаль яссылыклар белән чикләнгән һава киңлеге өлешендә (подстанциянең иң югары ноктасына туры килә торган биеклеккә) урнаштырыла
Торак төзелеше территориясендә урнаштырылган трансформатор подстанцияләр, бүлү җайланмалары тибын сайлау	ябык типта - 16 мең кВА егәрлеге һәм аннан да югарырак трансформаторлар булган түбәнәйтелгән подстанцияләр, торак төзелеше территориясендә урнаштырылган кабельләргә һава линияләрен күчерү җайланмалары һәм пунктлары проектларга кирәк. Ачык типтагы гамәлдәге подстанцияләрдә торак һәм мәдәни-көнкүреш биналарында тавыш дәрәҗәсен норматив биналарга кадәр киметүне тәэмин итә торган тавыштан саклана торган чаралар һәм халыкны электр магнит йогынтысыннан яклау чараларын гамәлгә ашырырга кирәк.
Төзелгән (встроенный) трансформатор подстанцияләрне урнаштыру	- рөхсәт ителә - ПУЭ таләпләрен, тиешле санитария һәм янгынга каршы нормаларны, 256.1325800.2016 таләпләрен үтәгән очракта, җәмәгать урыннарында; - торак биналарда (фатир йортлары һәм тулай торакларда), хастаханә, санитар-курорт, дәваханә оешмаларының йокы корпусларында, ял йортларында, социаль тәэминат учреждениеләрендә, шулай ук аналар һәм балалар учреждениеләрендә, эшче һәм башка хезмәткәрләрне әзерләү һәм квалификацияләрен күтәрү буенча гомуми белем бирү оешмаларында, урта һөнәри белем бирү оешмаларында һ.б.

2.4.2. Җылылык белән тәэмин итү объектлары.

2.4.2.1. Җылылык һәм ягулыкка ихтыяҗны исәпләү түбәндәге күрсәткечләрне исәпкә алып башкарыла:

- Россия Дәүләт төзелешенең Энергия ресурсларын сак тоту үзәгенең Фәнни-техник советы тарафыннан хупланган ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын җылылык эшләп чыгаруга ягулык котельныйлары коммуналь җылылык-энергетика предприятиеләренең җылылык энергиясен эшләүгә чыгымнарын билгеләү буенча методик күрсәтмәләр (4 нче басма) (12.02.2002 № 5 протоколы).

Җылылык нагрузкасы җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итү ихтыяҗларын үз эченә ала. Аз егәрлектәге җылыту котельныйларында су җылыну температурасы 95-70°C, 105-70°C, котельныйларда зур егәрлектә 130-70°C, 150-70°C тәшкил итә.

Җылылык сезоны башлану һәм азагы торак һәм иҗтимагый биналар өчен хакимият органнары белән килештерелергә тиеш. Җылыту чорының озынлыгы тотрыклы (3-5 тәүлек) көннәр саны буенча уртача тәүлеклек температура 8°C һәм аннан да түбәнрәк билгеләнә. Җылылык чоры – көз, ахыры – яз 5 тәүлек дәвамында уртача температура 8°СТАН артык булганда башлана.

Исәпләүләр өчен күрсәткечләр 131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе СНиП 23-01-99" нигезендә 2 нче үзгәреш кабул ителде:

- Җәйге чорда салкын (сүүткәргеч) суның температурасы tх. = +15°C;

- кышкы һәм күчеш чорында салкын (сүүткәргеч) суның температурасы tх.з. = +5°C;

- кайнар су белән тәэмин итү системасында кайнар су температурасы tг. = +55°C.

Ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын җылылык эшләүгә ягулык, коммуналь җылылык-энергетика предприятиеләренең чыгымнарын билгеләү буенча методик күрсәтмәләр нигезендә (4 нче басма):

- 30°C температурасында җылыту характеристикасы зурлыгын үзгәртүгә карата төзәтмә коэффициенты α; - ягулык чорына карата җылыту чорында ягулык белән тәэмин итүнең (кайнар су белән тәэмин итүнең) уртача сәгатьлек йөкләнешенең кимүен исәпкә алучы коэффициент β, предприятиеләр өчен - 1,0, торак - коммуналь сектор өчен - 0,8;

- кайнар су белән тәэмин итү системасы торбаүткәргечләреннән торакка җылылык бирүне исәпкә ала торган k коэффициенты: 1,1 - предприятиеләр өчен һәм 1,2 - торак - коммуналь сектор өчен;

- кайнар су белән тәэмин итүдә уртача сәгатьлек җылылык тотуга карата кайнар су белән тәэмин итүдә җылылык тотуны мөмкин кадәр күбрәк исәпкә ала торган b коэффициенты тигез итеп кабул ителә: 2,4 - торак секторы өчен, 2,0 - башка объектлар өчен;

- с – суның чагыштырма җылылык белән тәэмин ителеше 4,187 кДж/ (кг·°C) тигез;

- Ягу чоры дәвамлылыгы Пот - регион өчен тәүлекләр саны;

- кайнар су белән тәэмин итү системасының эшләү озынлыгы Пгв. = 350 сут.;

- табигый газның җылылык сәләте Qн.р.н.т.=8000 ккал/нм^3;

- котелларның КПД η=0,9.

Җылылыкка максималь сәгатьлек җылылык сарыф итү күрсәткече $Q_{от.max.}$ формуласы буенча билгеләнә:

$Q_{от.max.} = \alpha \cdot V \cdot q_{от.} \cdot (t_{вн.} - t_{н.}) \cdot 10^{-6}$, Гкал/сәг,

монда:

α - 30°C тан аермалы температурада биналарга җылылык бирү характеристикасы күләмен үзгәртүгә төзәтмәләр коэффициенты;

V – бина күләме, м^3;

$q_{\text{от.}}$ - бинаның чагыштырма җылыту характеристикасы, ккал/(м^3·ч·°С);

$t_{\text{вн.}}$ - эчке һаваның исәп-хисап температурасы, °С (от +5 до +20)*;

$t_{\text{н.}}$ - тышкы һаваның исәп-хисап температурасы, °С (СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 нче үзгәреш белән)

*$t_{\text{вн.}}$ - в соответствии с:

- СП 60.13330.2012 «СНиП 41-01-2003 «Җылылык, вентиляция һәм кондиционерлау»;
- СП 54.13330.2016 «СНиП 31-01-2003 «Күп фатирлы йортлар»;
- СП 50.13330.2012 «СНиП 23-02-2003 «Биналарны җылылык белән тәэмин итү»;
- СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* «Төзелеш климатологиясе»;
- СП 44.13330.2012 «СНиП 2.09.04-87* «Административ һәм көнкүреш биналары»;
- СП 118.13330.2012 «СНиП 31-06-2009 «Иҗтимагый биналар һәм корылмалар»;
- һ. б. профильле СП (СНиП).

V - ТЭП нигезендә һәр конкрет очрак өчен.

$q_{\text{от.}}$ Россия Дәүләт Төзелеш министрлыгының энергоресурсларны саклау үзәгенең фәнни-техник советы тарафыннан хупланган ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын билгеләү буенча Методик күрсәтмәләр нигезендә (4 нче басма). (12.07.2002 №5 беркетмәсе).

Җылылту өчен уртача сәгатьлек җылылык чыгымы $Q_{\text{от.ср.}}$ түбәндәге формула буенча билгеләнә:

$Q_{\text{от.ср.}} = Q_{\text{от.}max.} \cdot \frac{(t_{\text{вн.}} - t_{\text{ср.от}})}{(t_{\text{вн.}} - t_{\text{н.}})}$, Гкал/сәг,

монда:

$Q_{\text{от.}max.}$ - җылылык өчен максималь-сәгатьлек җылылык чыгымы, Гкал/сәг.;

$t_{\text{ср.от.}}$ - ягу чорында тышкы һаваның уртача температурасы, °С (СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 нче үзгәреш белән);

$t_{\text{вн.}}$ – эчке һаваның исәп-хисап температурасы, °С (от +5 до +20);

$t_{\text{н.}}$ – тышкы һаваның исәп-хисап температурасы, °С (СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 нче үзгәреш белән).

Вентиляция өчен максималь- сәгатьлек җылылык чыгымы $Q_{\text{в.}max.}$ түбәндәге формула буенча билгеләнә

$Q_{\text{в.}max.} = V \cdot q_{\text{в.}} \cdot (t_{\text{вн.}} - t_{\text{н.}}) \cdot 10^{-6}$, Гкал/ч,

монда:

V – бина күләме, м^3;

$q_{\text{в.}}$ - бинаның чагыштырмача вентиляция характеристикасы, ккал/(м^3·ч·°С);

$t_{\text{вн.}}$ – эчке һаваның исәп-хисап температурасы, °С;

$t_{\text{н.}}$ – тышкы һаваның исәп-хисап температурасы, °С .

V - һәр конкрет очрак өчен ТЭП нигезендә.

$q_{\text{от.}}$ Россия Дәүләт төзелешен энергия ресурсларын саклау үзәгенең фәнни-техник советы тарафыннан хупланган ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын җылылык эшләп чыгару өчен җылылык энергиясен һәм суны билгеләү буенча методик күрсәтмәләр (4 нче басма) нигезендә, (12.07.2002, № 5 беркетмәсе).

Вентиляциягә уртача сәгатьлек җылылык тоту $Q_{\text{в.ср.}}$ формуласы буенча билгеләнә:

$Q_{\text{в.ср.}} = Q_{\text{в.}max.} \cdot \frac{(t_{\text{вн.}} - t_{\text{ср.от}})}{(t_{\text{вн.}} - t_{\text{н.}})}$, Гкал/сәг,

монда:

$Q_{в.max.}$ - вентиляциягә максималь -сәгатьлек җылылык тоту, Гкал/сәг;

$t_{ср.от.}$ - җылыту чорында тышкы һаваның уртача температурасы, °С (СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 нче үзгәреш белән);

$t_{вн.}$ – эчке һаваның исәп-хисап температурасы, °С (от +5 до +20);

$t_{н.}$ – тышкы һаваның исәп-хисап температурасы, °С (СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 нче үзгәреш белән).

Торак һәм иҗтимагый биналарны кайнар су белән тәэмин итүгә уртача сәгатьлек җылылык тоту җылыту $Q_{гв.ср.от.}$) һәм җылыту чоры булмаган чор өчен $Q_{гв.ср.неот.}$ формулалар буенча билгеләнә:

$Q_{гв.ср.от.} = \frac{k \cdot a \cdot n \cdot (t_{г.} - t_{х.з.})}{Т_{гв.}}$, Гкал/сәг.,

$Q_{гв.ср.неот.} = Q_{гв.ср.от.} \cdot \frac{(t_{г.} - t_{х.л..})}{(t_{г.} - t_{х.з.})} \cdot \beta$, Гкал/сәг.,

монда:

k – кайнар су белән тәэмин итү системасы торбаүткәргечләреннән бинаның җылылык бирүен исәпкә ала торган коэффициент (1,2) СП 41-104-2000;

а – абонентны кайнар су белән тәэмин итү нормасы, л/берәм. тәүлеккә үлчәүләр нормасы;

а – СП 30.13330.2016 СНиП 2.04.01-85* «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» нигезендә һәр конкрет очрак өчен;

n – тәүлеккә кертелгән үлчәү берәмлекләре саны, халык саны, уку йортында укучылар саны һ.б.);

n – һәр конкрет очрак өчен ТЭП нигезендә;

$Т_{гв.}$ – тәүлегенә кайнар су белән тәэмин итү системасының эш озынлыгы, сәг. (350 тәү. 24 сәг. булганда);

β – ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын җылылык белән тәэмин итү буенча методик күрсәтмәләр нигезендә җылыту чоры булмаган чорында йөкләнешкә карата (0,8) тизләтелгән чорда кайнар су белән тәэмин итүнең уртача сәгатьлек йөкләнешен киметүне исәпкә ала торган коэффициент, Россия Дәүләт төзелешенең Энергия ресурсларын саклау үзәгенең Фәнни-техник советы тарафыннан хупланган ягулык, электр энергиясе һәм су чыгымнарын билгеләү буенча методик күрсәтмәләр нигезендә (12.07.2002 №5 беркетмәсе);

$t_{г.}$ – кайнар су белән тәэмин итү системасында кайнар су температурасы, °С (+60) СП 30.13330.2016 СНиП 2.04.01-85*;

$t_{х.з.}$ – елның кышкы һәм күчеш чорында салкын (суүткәргеч) су температурасы, °С (+5) СП 30.13330.2016 СНиП 2.04.01-85*;

$t_{х.л.}$ - елның җәйге чорында салкын (суүткәргеч) суның температурасы, °С (+15) СП 30.13330.2016 СНиП 2.04.01-85*.

Җылылыкны кайнар су белән тәэмин итүгә$Q_{гв.мах.}$ максималь сәгатьлек сарыф итү формула буенча билгеләнә:

$Q_{гв.мах.} = b \cdot Q_{гв.ср.от.}$, Гкал/сәг,

монда:

b – кайнар су белән тәэмин итүгә җылылык тотуның максималь сәгатьлек чыгымнарын исәпкә ала торган коэффициент кайнар су белән тәэмин итүдә уртача сәгатьлек җылылык тотуга карата (2,4 СП 41-104-2000);

$Q_{гв.ср.от.}$ - ягулык чорында торак һәм җәмәгать биналарын кайнар су белән тәэмин итүгә уртача бер сәгатьлек җылылык тоту, Гкал/сәг.

Җылылык челтәрләрендә Q_{max} үз ихтыяҗларын һәм югалтуларны исәпкә алып, максималь-сәгатьлек җылылык тоту формула буенча билгеләнә.:

Q_{max}= $Q_{сум.max}$+ $Q_{с.н.max}$+ $Q_{п.с.max}$, Гкал/сәг,

монда:

$Q_{сум.max} = Q_{сум.от.max} + Q_{сум.в.max} + Q_{сум.гв.max}$, Гкал/сәг,

$Q_{сум.max}$ – җылытуга, вентиляциягә һәм кайнар су белән тәэмин итүгә максималь сәгатьлек җылылык сарыф итү, Гкал/сәг;

$Q_{с.н.max}$ – үз ихтыяҗларына максималь бер сәгатьлек җылылык тоту, Гкал/сәг;

$Q_{п.с.max}$ - җылылык челтәрләрендә югалтуларда максималь бер сәгать җылылык тоту, Гкал/сәг;

$Q_{сум.от.max}$ - җылытуга максималь бер сәгатьлек җылылык тоту, Гкал/сәг;

$Q_{сум.в.max}$ - максимально-часовой расход тепла на вентиляцию, Гкал/сәг;

$Q_{сум.гв.max}$ - кайнар су белән тәэмин итүгә максималь сәгатьлек җылылык тоту, Гкал/сәг.

2.4.2.2. Җылылык белән тәэмин итү схемасын эшләгәндә, җылылык белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре (исәп-хисап җылылык йөкләнеше) яңа төзелешнең конкрет проектлары мәгълүматлары буенча, ә гамәлдәге җылылык йөкләнеше буенча билгеләнә. Мондый мәгълүматлар булмаган очракта 2.4.2.2 таблицасы белән эш итәргә рөхсәт ителә.

Таблица 2.4.2.2.

Төзелеш элементлары	Исәп-хисап җылылык йөкләнеше
Гамәлдәге төзелеш, гамәлдәге сәнәгать предприятиеләре	Чынлыкта җылылык йөкләнеше буенча төгәлләштерүләр белән проектлар буенча билгеләнә. Җылылык йөкләнешләрен урнаштыру тыгызлыгының эретелгән күрсәткечләре буенча билгеләнә.
Торак төзелеше төзелешенә планлаштырылган	Биналарның билгеле бер катлавы һәм гомуми мәйданы булган очракта - биналарның чагыштырмача җылылык характеристикалары буенча (СП 124.13330.2012 нче кушымта)
Төзелешкә алына торган сәнәгать предприятиеләре	Төп (профильле) производствоны үстерүнең өстенлекле нормалары яисә шундый ук производстволар проектлары буенча билгеләнә

2.4.2.3. Авыл җирлеге территориясендә торак һәм иҗтимагый төзелешне җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү системаларыннан (газда һәм ягулыкның башка төрләрендә эшли торган котельныйлардан), шулай ук җылылык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән чыганакларыннан тәэмин итәргә мөмкин.

Яңа төзелеш территориясен җылылык белән тәэмин итү чыганакларын сайлау вариантларны техник-икътисадый чагыштыру нигезендә башкарылырга тиеш.

2.4.2.4. Җылылык белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, шулай ук авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә барып җитү күрсәткечләре 2.4.2.3 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.2.3.

Объектларның аталышы	Исәп-хисап күрсәткечләре	
	минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе *	территориаль мөмкинлекләрнең мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы
Җылылык белән тәэмин итү объектлары:	әлеге нормативларның 8.2.3 һәм 8.2.4	нормалашмый

- үзәкләштерелгән	таблицалары буенча биналар типларына бәйле рәвештә	
- үзәкләштерелмәгән	нормалашмый	шул ук

* Җылылык белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары өчен биналарны җылытуга җылылык энергиясе чыгымнары $q_{от}^{р}$, Вт/(м^3·°С) ГСП 50.13330.2012 кушымтасы методикасы буенча җылылык энергиясе чыгымнарының исәп-хисап билгеләмәләре нигезендә билгеләнә.

Җылылык энергиясе чыгымының җылылык энергиясе тотуга һәм бинаны вентиляцияләүгә чагыштырма характеристикасының исәп-хисап әһәмияте кимрәк яисә тигез нормалаштырылган күрсәткечкә тигез булырга тиеш $q_{от}^{тр}$, Вт/(м^3·°С): $q_{от}^{р} \leq q_{от}^{тр}$. Җылылык энергиясен җылытуга һәм биналарны вентиляцияләүгә тотуның нормалаштырылган чагыштырма характеристикасы күрсәткечләрен q _тр кабул итәргә кирәк:

- аз катлы торак биналар өчен –2.4.2.4 таблица буенча;
- күпфатирлы йортлар һәм җәмәгать биналары өчен –2.4.2.5 таблица буенча.

Таблица 2.4.2.4

Аз катлы торак йорт мәйданы, м^2	Җылылык энергиясен җылытуга һәм аз катлы торак биналарны вентиляцияләүгә тотуның нормалаштырылган (база) чагыштырма характеристикасы, $q_{от}^{тр}$, Вт/(м^3·°С), катлар саны белән		
	1	2	3
50	0,579	-	-
100	0,517	0,558	-
150	0,455	0,496	0,538
250	0,414	0,434	0,455
400	0,372	0,372	0,393
600	0,359	0,359	0,359
1000 и более	0,336	0,336	0,336

Искәрмә: Йортның җылытыла торган мәйданының ара-тирә кыйммәтләре өчен, өй интервалында q_ның 50-1000 м2 әһәмияттәге интервалында тр сызыкча интерполяция буенча билгеләнергә тиеш.

Таблица 2.4.2.5

№ п/п	Биналар типлары	Җылылык энергиясенең җылылык энергиясен җылытуга һәм биналарны вентиляцияләүгә тиешле (база) характеристикасы, $q_{от}^{тр}$, Вт/(м^3·°С), катлар саны белән			
		1	2	3	4
1	Күпфатирлы йортлар, кунакханәләр, тулай тораклар	0,455	0,414	0,372	0,359
2	Иҗтимагый оешмалар, күчерелгән п/п 3 - 6 дан тыш	0,487	0,440	0,417	0,371
3	Медицина оешмалары, интернат-йортлар	0,394	0,382	0,371	0,359
4	Мәктәпкәчә оешмалар, хоспислар	0,521	0,521	0,521	-
5	Сервис хезмәте күрсәтү, мәдәни-ял итү эшчәнлеге, технопарклар, складлар	0,266	0,255	0,243	0,232
6	Административ билгеләү (офислар)	0,417	0,394	0,382	0,313

2.4.2.5. Авыл җирлеге территориясендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларының шәһәр төзелеше проектының норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре 2.4.2.6 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.2.6.

<table>
<tr><th>Күрсәткечләр исеме</th><th colspan="2">Норматив параметрлар һәм исәп-хисап күрсәткечләре</th></tr>
<tr><td>1</td><td colspan="2">2</td></tr>
<tr><td>Авыл җирлеге территориясендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларын урнаштыру</td><td colspan="2">Расланган җылылык белән тәэмин итү схемасы нигезендә.
Коммуналь-склад һәм җитештерү зоналарында, мөмкин булганча, җылылык йөкләнеше үзәгендә.
Урнаштыру акустик исәп-хисапларга, тавыш һәм вибрациянең норматив дәрәҗәсенә ирешү буенча чаралар белән, СП 124.13330.2012, СП 42.13330.2016, СП 60.13330.2016таләпләренә туры китереп, атмосферада зарарлы матдәләр таралуны исәп-хисапларга нигезләнгән булырга тиеш.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Торак төзелеше территориясендә урнашкан аерым торучы котельныйлар өчен җир кишәрлекләре күләме</td><td>Котельныйларның җылылык җитештерүчәнлеге, Гкал/ч (МВт)</td><td>Котельныйларның җир участоклары күләме, га</td></tr>
<tr><td>5 кадәр (6 кадәр)</td><td>0,7</td></tr>
<tr><td>5тән 10 га кадәр (6 дан 12 гә кадәр)</td><td>1,0</td></tr>
<tr><td colspan="2">Искәрмә: Золошлакоотвалларны торак һәм иҗтимагый эшлекле зоналар территориясеннән читтә авыл хуҗалыгы өчен яраксыз җир кишәрлекләрендә урнаштырырга кирәк. Золошлакоотваллар өчен мәйданчыкларны урнаштыру шартлары һәм аларның күләмнәре - СП124.13330.2012. нигезендә</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Санитар-саклау зоналары күләмнәре</td><td colspan="2">Сан-ПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә билгеләнә.
Якынча зурлыкны тәшкил итә:</td></tr>
<tr><td>Җылылык белән тәэмин итү объектлары</td><td>Санитар-саклау зоналары күләмнәре</td></tr>
<tr><td>җылылык егәрлеге 200 Гкал дан ким булмаган котельныйлар</td><td>исәпләү буенча</td></tr>
<tr><td>Түбә, төзелгән-төзелгән котельныйлар</td><td>билгеләнми</td></tr>
<tr><td>Золошлакоотваллар</td><td>300 м</td></tr>
</table>

2.4.2.6.. Җылылык белән үзәкләштерелмәгән тәэмин итү чыганакларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары 2.4.2.7 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.2.7

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
Күпфатирлы төзелеш территорияләрен җылылык белән тәэмин итү	Котельныйлардан торак һәм иҗтимагый биналар төркеменә яки индивидуаль җылылык чыганакларыннан (автоном җылылык белән тәэмин итү, шул исәптән индивидуаль җылыту казаннарыннан, фатир генераторларыннан, мичтән), техник регламентларның таләпләрен, шулай ук экологик, санитар-гигиена һәм янгынга каршы таләпләрнең үтәлүендә файдаланырга рөхсәт ителә.
Шәхси торак төзелеше территорияләрен җылылык белән тәэмин итү	Шәхси җылылык чыганакларыннан (автоном җылылык белән тәэмин итү, шул исәптән җылылык казаннарыннан, фатир генераторларыннан, мичтән) техник регламентларның таләпләрен, шулай ук экологик, санитар-гигиена һәм янгынга каршы таләпләрнең үтәлешен күздә тоту рөхсәт ителә.
Индивидуаль төзелгән, янкормалы һәм түбәле котельныйларны урнаштыру	Һәр конкрет очракта атмосфера һавасы пычрануның һәм атмосфера һавасына физик йогынты ясауның исәп-хисаплары нигезендә, шулай ук табигый тикшеренүләр һәм үлчәү нәтиҗәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.4.2.7. Авыл җирлеге территориясендә җылылык челтәрләрен шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары 2.4.2.8 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.2.8

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
1	2
Торак-коммуналь төзелеш һәм торак булмаган зоналар өчен җылылык челтәрләре	Җылылык белән тәэмин итү чыганагыннан турыдан-туры килә торган аерымнарны проектларга кирәк
Җылылык челтәрләре җылылык белән тәэмин итү чыганакларыннан кулланучыларга нәтиҗәләр	Җылылык белән тәэмин итүнең һәр район чыганагыннан җылылык челтәрләренең кулланучыларга икедән дә ким булмаган нәтиҗәләрен проектларга кирәк.
Җылылык белән тәэмин итү чыганакларыннан Кулланучыларга җылылык челтәрләре тапшыру	Техник нигезләнгәндә, һәр кварталга төрле магистраль яки бүлү җылылык челтәрләреннән ике тапкыр файдалануга тапшыру зарур, алар арасында күчеш урнаштыру юлы белән үзара квартал эчендәге резервлау юлы белән проектлаштырырга кирәк.
Җылылык белән тәэмин итү системасын проектлаганда ышанычлылык тәэмин итү	Җылылык бирүдә өзеклекләр күзәтелми торган биналар (хастаханәләр, балалар тәүлек буе яши торган мәктәпкәчә оешмалар һ. б.) өчен җылылык белән тәэмин итүнең ышанычлылыгы түбәндәге карарларның берсе белән тәэмин ителергә тиеш: - берничә бәйсез җылылык чыганакларыннан яки җылылык челтәрләреннән ике яклы туклану (резервлау) белән тәэмин итү;; - бинаны тулысынча җылытуны тәэмин итүче җирле

1	2
	резерв җылылык чыганакларыннан (стационар яки күчмә) файдалану.
Җылылык челтәрләрен урнаштыру	Җылылык челтәрләрен (җылылык трассаларын) проектлау өчен бирелгән юнәлешләрдә махсус коммуникация коридорлары бүлеп бирелә, алар үзара кисешүләр участокларын бетерү яки киметү максатларында башка инженерлык коммуникацияләрен салу мәнфәгатьләрен исәпкә алалар. Урнаштыру шартлары-әлеге бүлектәге «Инженерлык белән тәэмин итүнең линияле объектларын (челтәрләрен) урнаштыру» бүлекчәсе нигезендә.
Трассалар һәм җылылык челтәрләрен салу ысуллары	СП 124.13330.2012, СП 42.13330.2016, СП 18.13330.2011 Нигезендә

2.4.3. Газ белән тәэмин итү объектлары.

2.4.3.1. Газ белән тәэмин итүнең яңа объектларын проектлауны һәм гамәлдәге объектларын үстерүне газ белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә һәм норматив документлар нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

2.4.3.2. Торак пунктлар территориясендә магистраль газүткәргечләр урнаштыру рөхсәт ителми. Җир асты һәм җир өсте (җир өсте) газүткәргечләре күчәреннән торак пунктларга, аерым биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ераклыкны, шулай ук компрессор һәм газ бүлү станцияләреннән торак пунктларга, биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ераклыкны 36.13330.2012 СП нигезендә кабул итәргә кирәк.

2.4.3.3.Авыл җирлеге халкы өчен газ белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре 2.4.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.3.1

Объектларның исеме	Авыл җирлеге территориясендә төзелешне төзекләндерү дәрәҗәсе	Исәп-хисап күрсәткечләре	
		минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе *	территориаль мөмкинлекләрнең мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы
Газ белән тәэмин итү объектлары	- үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү	1 кешегә 120 м^3/ел.	нормалашмый
	- газ су җылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин итү	1 кешегә 300 м^3/ел.	
	- кайнар су белән тәэмин итүнең барлык төрләре булмау	1 кешегә 220 м^3/ел	

* Газ куллануның зур күрсәткечләре (газ янганда 34 МДж/м^3 (8000 ккал/м^3)).

2.4.3.4. Халык өчен (җылылык исәпкә алмыйча), халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларына, җәмәгать туклануы объектларына, икмәк һәм кондитер әйберләре җитештерү предприятиеләренә, шулай ук сәламәтлек саклау объектлары өчен 2.4.3.2 нче таблицада китерелгән җылылык чыгымнары нормалары буенча билгеләргә тәкъдим ителә.

Таблица 2.4.3.2

Газ кулланучылар	Үлчәү берәмлеге	Җылылык чыгымнары күрсәткечләре, МДж (тыс. ккал)
1	2	3
Халык		
Фатирда газ плитәсе һәм газ белән тәэмин иткәндә үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булган очракта: табигый газ белән СУГ	елга 1 кеше.	 4 100 (970) 3 850 (920)
Фатирда газ плитәсе һәм газ су җылыткыч булганда (үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү булмаганда) газ белән тәэмин итү: табигый газ белән СУГ	елга 1 кеше.	 10 000 (2 400) 9 400 (2 250)
Фатирда газ плитәсе булганда һәм үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү һәм газ белән тәэмин иткәндә газ су белән тәэмин итү җайланмасы булмаганда: табигый газ белән СУГ	елга 1 кеше.	 6 000 (1 430) 5 800 (1 380)
Халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары		
Кер юу йортлары: кер юу өчен механикалаштырылган кер юу йортлары киптерү шкафлары белән кер юу өчен механикалаштырылмаган кер юу йортлары механикалаштырылган кер юу өчен, киптерү һәм үтүкләүне кертеп, кер юу йортлары	1 тонна коры кием	 8 800 (2 100) 12 600 (3 000) 18 800 (4 500)
Дезкамералар: пар камераларында эчке кием һәм кием дезинфекцияләү кайнар-һава камераларында эчке кием һәм кием дезинфекцияәү	1 тонна коры кием	 2 240 (535) 1 260 (300)
Мунча: ваннасыз юу ванналарда юу	1 юыну	 40 (9,5) 50 (12)
Җәмәгать туклануы объектлары		
Ашханәләр, рестораннар, кафелар (үткәрү сәләтенә карамастан): төшке аш әзерләү	1 төшке ашка	4,2 (1)
иртәнге һәм кичке ашлар әзерләү	1 иртәнге һәм кичке аш	2,1 (0,5)
Сәламәтлек саклау объектлары		
Хастаханәләр: ризык әзерләүгә хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары һәм дәвалау процедуралары өчен кайнар су әзерләүгә (кер юмыйча)	елга 1 койкага	 3 200 (760) 9 200 (2 200)
Икмәк һәм кондитер әйберләре җитештерү предприятиеләре		
Хлебозавод, комбинатлар, пекарнялар:	на 1 т	

1	2	3
икмәк пешерүгә подовой, батон, күмәч, татлы камыр ризыклары пешерү өчен кондитер эшләнмәләре (тортлар, пирожный, печенье, прәннек һәм башка шундыйлар) пешерү өчен	изделий	2 500 (600) 5 450 (1 300) 7 750 (1 850)

Искәрмәләр:

1. Таблицада китерелгән торак йортларга җылылык тоту нормалары өй шартларында кер юу өчен җылылык чыгымнарын исәпкә ала.

2. Мәгариф оешмаларының лаборатор ихтыяҗлары өчен газ кулланганда җылылык тоту нормасын елына 50 МДж (12 мең ккал) күләмендә бер укучыга кабул итәргә кирәк.

3. Таблицада күрсәтелмәгән кулланучылар өчен газ тоту нормаларын ягулыкның башка төрләре чыгымнары нормалары буенча яисә файдаланыла торган ягулыкның факттагы чыгымнары күрсәткечләре буенча, газ ягулыгына күчергәндә КПД ны исәпкә алып, кабул итәргә кирәк.

2.4.3.5. Гомумән алганда, авыл җирлегендә газның еллык чыгымнарын 2.4.3.3.3 нче таблица буенча билгеләргә тәкъдим ителә.

Таблица 2.4.3.3

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
Газның еллык һәм исәп-хисап сәгатьләре, шул исәптән җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итү ихтыяҗларына җылылык һәм җылылык чыгымнары	СП 30.13330.2016, СП 60.13330.2016 һәм СП 124.13330.2012 нигезендә
Производство булмаган характердагы хезмәт күрсәтү объектлары ихтыяҗларына газның еллык чыгымнары һ.б.	СП 42-101-2003 нигезендә. Торак йортларга җылылык тотуның суммар чыгымын 5 % күләмендә кабул итәргә рөхсәт ителә.
Электр энергетикасы объектлары ихтыяҗларына газның еллык чыгымнары	Газ куллануның технологик күрсәткечләре буенча.
Сәнәгать предприятиеләре ихтыяҗларына газның еллык чыгымнары	Бу предприятиеләрне киләчәктә үстерү перспективалары булган яисә ягулык (җылылык) тотуның (КПД ның газ ягулыгына күчкәндә үзгәрүен исәпкә алып) технологик нормалары нигезендә куллану мәгълүматлары буенча билгеләргә кирәк.

Искәрмә: авыл җирлеген газ белән тәэмин итү системасы сәгатьлек газ тотуга исәп тотарга тиеш.

2.4.3.6. Газ бүлү челтәрендә газ басымын җайга салу өчен түбәндәге типтагы газларны редуцияләү пунктларын (ПРГ) күздә тота:

газ көйләү пунктлары (ГРП), газ көйләү пунктлары (ГРПБ), шкафлы (ГРПШ) һәм газ көйләү җайланмалы (ГРУ) газ көйләү пунктлары.

Аерым торучы ПРГ биналардан һәм корылмалардан 2.4.3.4 нче таблицада күрсәтелгән биналардан ераклыкта, ә сәнәгать предприятиеләре һәм җитештерү билгеләнешендәге башка предприятиеләр территориясендә урнашырга тиеш- СП 4.13130.2013таләпләр нигезендә.

Аерым торучылар биналардан һәм корылмалардан (инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләреннән тыш) 2.4.3.4 нче таблицада күрсәтелгән ераклыкларда, ә сәнәгать предприятиеләре һәм җитештерү билгеләнешендәге башка предприятиеләр территориясендә урнашырга тиеш –СП 4.13130.2013 нигезендә.

Авыл җирлеге территориясендә уңайсыз шартларда биналардан һәм корылмалардан үткәрү сәләте 10 000 м^3/сәг кә кадәр булган ПРГ га кадәр ераклыкны 30 %ка киметү рөхсәт ителә.

.

Таблица 2.4.3.4

ГРП, ГРПБ, ГРПШ, МП га кергәндә газ басымы	горизонталь буенча аерым торучылар ПРГераклыклар (яктылыкта), м, кадәр			
	инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләреннән тыш, биналар һәм корылмалар	тимер юллар (якындагы рельска кадәр)	автомобиль юллары, магистраль урамнар һәм юллар (юл кырыена кадәр)	Электр тапшыруның һава линияләре
0,6 кадәр (кертеп)	10	10	5	терәкнең биеклеге кимендә 1,5
0,6 артыграк	15	15	8	

Искәрмәләр:

1. ГРП, ГРПБ һәм ГРПШ составына керүче һәм аларның киртәләре чикләрендә урнаштырыла торган чыгарыла торган техник җайланмалар булган очракта, башка объектларның ераклыгын әлеге таблица нигезендә киртәләргә кадәр кабул итәргә кирәк.

2. Таблицаның таләпләре шулай ук аерым биналарда яисә аерым торучы терәкләрдәге шкафларда урнашкан газ чыгымын исәпкә алу төеннәренә дә кагыла.

3. Керештерүдә газ басымы 0,3 МПа га кадәр булган аерым ГРПШдан тору биналарга һәм корылмаларга кадәр нормаларга карамый, әмма 6.3.5 п. СП 62.13330.2011* да күрсәтелгән кебек кабул ителергә тиеш.

4. ГРП, ГРПБ, ГРПШ һәм аларның киртәләренә параллель прокладка булганда, ГРП, ГРПБ һәм ГРПШ составына керә торган һәм аларның киртәләре чикләрендә урнаштырылган чыгарыла торган техник җайланмалар булганда, җир асты инженер-техник тәэмин итү челтәрләреннән ераклыкларны СП 42.13330.2016 һәм СП 18.13330.2011буенча, ә җир асты газүткәргечләреннән – СП 62.13330.2011* буенча кабул итәргә кирәк.

5. ГРП, ГРПБ һәм ГРПШ составына керүче һәм аларның киртәләре чикләрендә урнашкан кертелгән техник җайланмалар булганда, Җир өсте газүткәргечләреннән ГРП, ГРПБ, ГРПШ һәм аларның киртәләренә кадәр ераклыкларны Б СП 62.13330.2011* кушымтасы нигезендә, ә башка җир өсте челтәрләре өчен инженер-техник тәэмин итүне янгынга каршы нормалар нигезендә, әмма кимендә 2 м булганда кабул итәргә кирәк.

6. Инженер-техник тәэмин итү челтәрләрен, шул исәптән ГРП, ГРПБ һәм ГРПШ карамагындагы газүткәргечләрне, киртәләр чикләрендә салу рөхсәт ителми.

7. Автотранспортның ГРП һәм ГРПБ янына килү юлларын күздә тотарга кирәк.

8. ГРП, ГРПБ һәм ГРПШ составына керүче һәм аларның киртәләре чикләрендә урнашкан чыгарыла торган техник җайланмалар булганда, ГРП, ГРПБ, ГРПШ тышкы стеналарыннан яки аларның коймаларыннан ябалдашының диаметры 5 метрдан артмаган агач кәүсәләренә кадәр араны 4 м дан да ким булмаганда кабул итәргә кирәк.

9. ПРГ га караган газүткәргечтән ераклык регламентланмый.

2.4.3.7. Автогаз ягулыгы салу станцияләре, күп ягулык автомобильләренә СУГның технологик участоклары СП 156.130.2014, СП 62.13330.2011* һәм әлеге объектларны проектлауны регламентлаштыручы башка норматив документлар нигезендә.

2.4.3.8. Газүткәргечләрне СП 62.13330.2011* нигезендә.урнаштырырга кирәк

Газүткәргечләрдән һәм газ бүлү челтәре объектларыннан аларга карамаган объектларга кадәр янгынга каршы ераклыклар СП 4.13130.2013 нигезендә билгеләнә.

2.4.4. Су белән тәэмин итү объектлары.

2.4.4.1. Су белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория белән тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре 2.4.1 нче таблицада китерелде.

Таблица 2.4.4.1

Авыл җирлеге территориясендә төзелешне төзекләндерү дәрәҗәсе	минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе *, 1 кешегә л/сут.	территориаль мөмкинлекләрнең мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы
Эчке суүткәргеч һәм канализация белән җиһазландырылган, ванна һәм җирле су җылыткычлары булган биналар төзү	190	нормалашмый
Шул ук, кайнар су белән үзәкләштерелгән	210	нормалашмый
Су җыю колонкаларыннан су файдаланулы биналар төзү	20	100м

* Удельное хозяйственно-питьевое водопотребление в населенных пунктах на одного человека среднесуточное (за год).

Искәрмә :

1. Аерым хуҗалык-эчәр су куллану нормасының конкрет күрсәткече җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

2. Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгының "Татарстан Республикасы муниципаль районнары (шәһәрләре) өчен күпфатирлы торак йортларда салкын, кайнар су белән тәэмин итү һәм су бүлеп бирү буенча коммуналь ресурслардан файдалану нормативларын раслау турында" 2012 елның 21 августындагы 131/о номерлы боерыгында һәм 2013 елның 20 маендагы 62/о номерлы боерыкларында күрсәтелгән нормаларга карата таблицада китерелгән чыгым нормаларына карата өстенлекле булып тора.

2. Уңышлы су куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен су чыгымнарын үз эченә ала (СП га кабул ителгән классификация буенча 44.13330.2012), ял йортлары, шифаханә-туристлык комплекслары һәм балаларны савыктыру лагерьлары өчен су чыгымнарыннан тыш, алар СП 30.13330.2016 һәм технологик мәгълүматлар нигезендә кабул ителергә тиеш.

3. Халыкны азык-төлек белән тәэмин итә торган сәнәгать ихтыяҗларына су чыгымнары һәм тиешле нигезләрдә исәпкә алынмаган чыгымнар авыл җирлегенең хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларына суны суммар тотуның 10-20% күләмендә өстәмә рәвештә кабул итү рөхсәт ителә.

2.4.4.2. Татарстан Республикасы муниципаль районнары (шәһәрләре) өчен җир кишәрлегеннән һәм каралты-куралардан файдаланганда салкын су белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтү нормативлары 2.4.2, 2.4.4.3 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.4.2

Хайван төре	Су белән тәэмин итү һәм авыл хуҗалыгы хайваны өчен азык әзерләү өчен салкын су белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтү нормативлары
Сыер	2,14
Бозау 18 айга кадәр	0,73
Дуңгыз	1,29
Сарык	0,17
Кәҗә	0,08
Ат	2,13
Тавыклар	0,01
Казлар	0,05

Таблица 2.4.4.3

Куллану төре	Салкын су белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтү нормативлары, м3 айга/кеше.
Мунча	0,654

2.4.4.3. Кулланучыларның төрле категорияләренең аерым объектлары буенча хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары өчен су куллану күләмен алдан исәплəү өчен исәп-хисап күрсәткечләрен 2.4.4.4 нче таблица буенча кабул итү рөхсәт ителә.

Таблица 2.4.4.4

Объектларның аталышы	Үлчәгеч	Исәп-хисап күрсәткечләре, л/сут. бер берәм.үлч.	
		елына уртача	шул исәптән кайнар
1	2	3	4
Кунак йортлары, пансионатлар һәм мотельләр:			
уртак ванналар һәм душлар белән	1 яшәүче	120	59,5
барлык номерлар душ белән		230	119,0
барлык номерлар ванна белән		300	153,0
Хастаханәләр:			
уртак ванналар һәм душлар белән	1 койка	120	63,8
палаталарга якын булган санитар узеллар белән		200	76,5
йогышлы		240	93,5
Шифаханәләр һәм ял йортлары			
уртак душлар белән	1 урын	130	55,3
барлык торак бүлмәләрдә ванналар белән		200	85,0
барлык торак бүлмәләрдә душлар белән		150	63,8
Физкультура-сәламәтләндерү учреждениеләре			
Полуфабрикатлар белән ашханәләр , кер юмыйча	1 урын	60	25,5
Чимал белән эшләүче ашханәләр һәм кер юу бүлмәләре белән		200	85,0

1	2	3	4
Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре һәм мәктәп-интернатлар:			
балаларның көндезге булуы			
Ярымфабрикатлар белән эшләүче ашханәләр	1 бала	40	17,0
Чимал белән эшләүче ашханәләр, автоматик кер юу машиналары белән җиһазландырылган кер юу бүлмәләре белән		80	25,5
тәүлек буе балаларның булуы:			
Ярымфабрикатлар белән эшләүче ашханәләр	1 бала	60	25,5
Чимал белән эшләүче ашханәләр, автоматик кер юу машиналары белән җиһазландырылган кер юу бүлмәләре белән		120	34,0
Душ белән гимнастика заллы һәм ярымфабрикатлар белән эшләүче ашханәле уку йортлары	1 укучы һәм 1 укытучы	20	6,8
Административ биналар	1 хезмәткәр	15	5,1
Көндезге залда гамәлгә ашырыла торган ризык әзерләп, җәмәгать туклануы предприятиеләре	1 ашамлык	12	3,4
Магазиннар			
Азык-төлек (суыткыч җайланмаларсыз)	1 хезмәткәр сменага яки 20 $м^2$ сәүдә залы	30	10,2
Сәнәгать товарлары	1 хезмәткәр сменага	20	6,8
Поликлиникалар һәм амбулаторияләр	1 авыру	10	3,4
	1 хезмәткәр сменага	30	10,2
Аптеклар			
сәүдә залы һәм ярдәмче бүлмәләр	1 хезмәткәр	30	10,2
Дарулар әзерләү лабораториясе		310	46,8
Чәчтарашлык	1 эш урыны сменага	56	28,1
Кинотеатрлар, театрлар, клублар һәм күңел ачу учреждениеләре			
тамашачылар өчен	1 кеше	8	2,6
артистлар өчен		40	21,3
Стадионнар һәм спорт заллары			
тамашачылар өчен	1 кеше	3	0,9
физкультурачылар өчен (душ кабул итүне исәпкә алып)		50	25,5
спортчылар өчен		100	51,0
Йөзү бассейннары			
бассейнны тутыру	Суткага бассейнның сыешлылыгы %	10	-
тамашачылар өчен	1 урын	3	0,9
спортчылар өчен (душ керүне исәпкә алып)	1 кеше	100	51,0
Мунчалар			
Сабын белән юыну һәм душта коену	1 килүче	180	102,0
савыктыру		290	161,5

1	2	3	4
процедураларын кабул итү			
душ кабинасы		360	204,0
ванна кабинасы		540	306,0
Кер юу бүлмәсе			
механикалаштырылган	1 кг коры кер	75	21,3
механикалаштырылмаган		40	12,8
Җитештерү цехлары			
обычные	Сменага 1 кеше	25	9,4
84 кДж дан артык җылылык белән 1 $м^3$/ч		45	20,4
Сәнәгать предприятиеләренең көнкүреш биналарында душлар	Сменага 1 душ челтәре	500	229,5
Су сиптерүгә чыгымнар			
үлән капламы	1 $м^2$	3	-
футбол кыры		0,5	-
башка спорт корылмалары		1,5	-
камилләштерелгән өслекләр, тротуарлар, мәйданнар, завод юллары		0,4-0,5	-
яшел утыртмалар, газоннар һәм чәчәклекләр		3-6	-
Шугалак өслеген сибү	1 $м^2$	0,5	-

Искәрмә:

1 региональ хакимият органнары тарафыннан расланган су чыгымының 1 нормалары таблицада китерелгән су чыгымы нормаларына карата оритетлы булып тора.

2 су чыгымы нормалары төп кулланучылар өчен билгеләнгән һәм барлык өстәмә чыгымнарны үз эченә ала (хезмәт күрсәтүче персонал, хезмәт күрсәтүче персонал, килүчеләр өчен душ бүлмәләре һ.б.).

3 җитештерү предприятиеләренең көнкүреш бүлмәләрендә төркемләп душ һәм Пычак ванналарына су куллану, кер юу, кер юу һәм җәмәгать туклануы предприятиеләрендә азык әзерләү, шулай ук су дәвалау процедураларына һәм хастаханәләр, шифаханәләр һәм сырхауханәләр составына керүче ризык әзерләүгә өстәмә рәвештә истә тотарга кирәк.

4 су сибүгә китерелгән исәп-хисап чыгымнары бер су сибү исәбеннән билгеләнгән. Тәүлегенә су сибүне климатка һәм башка җирле шартларга карап кабул итәргә кирәк.

5 таблицада күрсәтелмәгән җитештерү ихтыяҗларына су чыгымнары ананы сәнәгатьнең аерым тармаклары предприятиеләрен проектлау буенча технологик биремнәргә һәм күрсәтмәләргә туры китереп кабул итәргә кирәк.

7 таблицада күрсәтелмәгән су кулланучылар өчен су чыгымы нормалары СП 30.13330.2016 нигезендә кабул ителергә тиеш.

8 Җәмәгать туклануы предприятиеләрендә бер эш көнендә сатыла торган ризыкларның (U) санын $U=2{,}2\cdot n\cdot m\cdot T\cdot\psi$ формула буенча билгеләргә рөхсәт ителә,

Монда n - утырту урыннары саны;

m - ачык типтагы ашханәләр һәм кафелар өчен кабул ителә торган утыртмалар саны - 2; сәнәгать предприятиеләре һәм студентлар ашханәләре өчен - 3; рестораннар өчен - 1,5;

Т - җәмәгать туклануы предприятиесенең эш вакыты, сәг.;

ψ - ашханә һәм кафелар өчен кабул ителә торган эш көне дәвамында утыртмаларның тигезсезлеге коэффициенты - 0,45; рестораннар өчен - 0,55; башка җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен нигезләнгән очракта 1,0 кабул итү рөхсәт ителә.

2.4.4.4. Авыл җирлеге торак пунктларында су кулмануны 2.4.4.5 таблицасы буенча билгеләргә киңәш ителә.

Таблица 2.4.4.5

Кулланучылар атамасы	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
1	2

1	2
Торак биналарда һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга суны тоту	әлеге нормативларның 2.4. 4.1-2.4.4. 4 таблицалары буенча
эчәргә яраклы су таләп ителә торган җитештерү ихтыяҗларына һәм авыл хуҗалыгы объектларына су тоту, шул исәптән алар өчен аерым сүүткәргеч төзүнең икътисадый яктан файдасыз булуы	производстволарның технологик карталарын эшләгәндә ачыклык кертелә
урамнарга һәм яшел утыртмаларга су сибү өчен су тоту	СП буенча 30.13330.2012 һәм 1 кешегә 70 л/сут тәшкил итәчәк, шулай ук 2.4.4 нче таблица буенча әлеге нормативлар
ВОС ның үз ихтыяҗларына су тоту	производстволарның технологик карталарын эшләгәндә ачыклык кертелә
Билгеләнмәгән чыгымнар	торак пунктның хуҗалык-эчә торган ихтыяҗлары өчен су чыгымының 10-20% күләмендә;

2.4.4.5. Янгын сүндерүгә су тотуның хисап күрсәткечләре һәм авыл җирлегенең торак пунктында бер үк вакытта янгыннар санын 2.4.6 таблицасы буенча билгеләргә тәкъдим ителә.

Таблица 2.4.4.6

Кулланучылар исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре	Норматив параметрлар
тышкы янгын сүндерү	Авыл торак пунктлары өчен бер янгынга су агызу - 5 л/с. Янгынны сүндерү озынлыгы - 3сәгать.	Кагыйдәләр җыелмасы 8.13130.2009 "Янгынга каршы тору системалары. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре"
эчке янгын сүндерү	бер янгынга су тоту - 10-15 л/с	Кагыйдәләр җыелмасы 10.13130.2009 "Янгынга каршы тору системалары. Эчке янгынга каршы сүүткәргеч. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре"

2.4.4.6. Су белән тәэмин итү объектларының норматив параметрлары 2.4.7 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.4.7

Исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
1	2
Су белән тәэмин итү чыганагы	Су белән тәэмин итү чыганагын сайлау топографик, гидрологик, гидрогеологик, ихтиологик, гидрохимик, гидробиологик, гидротермик һәм башка тикшеренүләр нәтиҗәләре белән нигезләнергә тиеш. Төрле гидрологик һәм гидрогеологик характеристикалары булган берничә чыганактан файдалану рөхсәт ителә. Хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү чыганагын сайлауны ГОСТ 17.1.1.04-80, ГОСТ2761-84, с учетом СанПиН 2.1.4.1074-01, ГН 2.1.5.2307-07, ГН 58 1 2 2.2.5.1315-03 таләпләре нигезендә башкарырга кирәк. Җитештерү су белән тәэмин итү чыганагын сайлауны кулланучылар тарафыннан су сыйфатына карата куелган таләпләрне

1	2
	исәпкә алып башкарырга кирәк. Сәнәгать предприятиеләре өчен чистартылган агымлы суларны файдалану мөмкинлеген карарга кирәк. Хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итүгә бәйле булмаган ихтыяҗлар өчен эчәргә яраклы җир асты суларын куллану, кагыйдә буларак, рөхсәт ителми. Су белән тәэмин итү чыганагы һәм мәйданнары тирәсендә СанПиН 2.1.4.1110-02 да күрсәтелгән санитар чаралар каралырга тиеш.
Су җыю корылмалары	Су җыю корылмаларын урнаштыру тибын һәм схемасын проектлауны, сулыкның перспектив үсешен исәпкә алып, территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитария шартларыннан чыгып гамәлгә ашырырга кирәк. Яңаларны проектлаганда һәм булганнарын киңәйтүдә аларның күрше участокларда булган су җыю урыннары белән үзара тәэсир итешү шартлары, шулай ук аларның әйләнә-тирә мохиткә (өске катлам, үсемлекләр һ. б.) йогынтысы исәпкә алынырга тиеш. Җир өсте һәм җир асты суларын алу өчен корылмаларны 2012 нче елда куллану СП 31.13330.2012 таләпләре нигезендә проектларга кирәк 31.13330.2012. Өске суларны җыю өчен корылмалар урнаштыру таләп ителә торган категориягә, су чыганагының гидрологик характеристикасына, суның максималь һәм минималь дәрәҗәләрен, шулай ук вәкаләтле дәүләт органнары таләпләрен исәпкә алып кабул ителә. Җир асты суларын алу өчен корылмаларны урнаштыру сәнәгать предприятиеләре территорияләреннән һәм торак төзелешеннән тыш тәкъдим ителә. Сәнәгать предприятиесе яисә торак төзелеше территориясендә урнашу тиешле нигезләмәдә булырга мөмкин. Су алу корылмалары һәм су белән тәэмин итү мәйданнары тирәсендә СанПиН 2.1.4.1110-02 да күрсәтелгән санитар чаралар каралырга тиеш.
Су әзерләү корылмалары	Су сыйфаты чыганакта СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килмәсә, эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системалары өчен су әзерләү методларын һәм технологияләрен сайларга кирәк. Су эшкәртү методы, су әзерләү корылмаларының составы һәм исәпләү параметрлары һәм реагентларның исәп-хисап дозалары су белән тәэмин итү чыганагында суның сыйфатына, сүүткәргеч билгеләүгә, җитештерү җитештерүчәнлегенә һәм җирле шартларга бәйле рәвештә шундый ук шартларда эшли торган корылмаларны эксплуатацияләү тәҗрибәсе нигезендә билгеләргә кирәк.

2.4.4.7. Магистраль сулыкларны һәм суүткәргеч челтәрләрне шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп күрсәткечләре 2.4.8 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.4.8

Исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
1	2
Магистраль суүткәргечләре	
Су үткәргеч линияләре саны	Су белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе һәм төзелешнең чиратлылыгы буенча су белән тәэмин итү системасы категориясен исәпкә алып, проектлаштырырга кирәк. Су белән тәэмин итү системалары категорияләре, аларны салу шартлары - 31.13330.2012 таләпләре нигезендә
Юлдаш кулланучыларны кушу өчен озату линияләрен проектлау	Магистраль линияләр һәм сулыкларның диаметры 800 мм һәм аннан да күбрәк суммар чыгымның 80 % ыннан да ким булмаган микъдарда; азрак диаметрлар өчен - нигезләнгән вакытта рөхсәт ителә.
магистраль сулыклар өчен	СН 456-73 таләпләре нигезендә.

1	2
җирләр бүлеп бирү полосасының киңлеге һәм җир кишәрлекләренең мәйданы	
Су үткәрү челтәрләре	
Су үткәрү челтәрләрен проектлау	Су үткәрү челтәрләре боҗра белән проектлана. Биналар һәм корылмаларның эчке сүүткәргеч челтәрләренең тышкы сүүткәргеч челтәрләре бөгелү рөхсәт ителми. Хуҗалык-эчә торган сүүткәргечләр челтәрләрен эчәргә яраклы булмаган сыйфатта су бирүче сүүткәргечләр челтәрләре белән тоташтыру рөхсәт ителми. Сүүткәргечләрнең тупик сызыкларын проектлау рөхсәт ителә: - җитештерү ихтыяҗларына су бирү өчен - һәлакәтне бетерү вакытына су белән тәэмин итүдә тәнәфес ясау мөмкинлеге булганда; - хуҗалык ихтыяҗлары өчен су бирү өчен - торбалар диаметры 100 мм дан артмаган очракта; - янгынга каршы яисә хуҗалык-янгын сүндерү ихтыяҗларына су тотылуга бәйсез рәвештә су бирү өчен - линияләр озынлыгында 200 метрдан да артык түгел.
Янгынга каршы сүүткәргечне проектлау	«Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 22.07.2008 № 123-ФЗ Федераль закон, СП 8.13130.2009, СП 31.13330.2012, СП 4.13130.2013.таләпләре нигезендә,
Сүүткәргеч линияләрен урнаштыру	Әлеге бүлекнең «Линия объектларын (челтәрләрен) инженерлык тәэминаты урнаштыру» бүлекчәсе нигезендә.
Санитария саклау зоналарын проектлау	Санитария саклау зоналары хуҗалык-эчәргә яраклы һәм берләшкән җитештерү-эчәргә яраклы сүүткәргечләр проектларында (ведомствога бәйсез рәвештә) каралырга тиеш. 2.1.4.1110-02.СанПин нигезендә санитария саклау зоналарының чикләрен билгеләү һәм проектлау гамәлгә ашырылырга тиеш.

2.4.5. Су бүлеп бирү объектлары.

2.4.5.1. Су бүлеп бирелгән объектлар белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы күрсәткечләре авыл җирлеге халкы өчен 2.4.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.5.1

Авыл җирлеге территориясендә төзелешне төзеклендерү дәрәҗәсе	минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе *, 1 кешегә л/сут.	территориаль мөмкинлекләрнең мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы
Эчке сүүткәргеч һәм канализация белән җиһазландырылган, ванна һәм җирле су җылыткычлары булган биналар төзү	190	нормалашмаган
Шул ук, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү	210	нормалашмаган
Су җыю колонкаларыннан су файдаланулы биналар төзү	20	25м

* Бер кешегә исәпләнгән торак пунктларда уртача тәүлеклек (бер елга) хуҗалык-эчә торган су куллану.

2.4.5.2. Җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэмин итүне исәпләп чыгарганда уртача тәүлеклеклек су куллануга тигез кабул итәргә кирәк.

2.4.5.3. Авыл җирлеге торак пунктларында агып төшүче суларның уртача тәүлеклек расходын 2.4.5.2 нче таблица буенча билгеләргә тәкъдим ителә.

Таблица 2.4.5.2

Кулланучылар исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
Торак биналардан һәм җәмәгать биналарыннан агып төшүче су чыгымнары	әлеге нормативларның 2.4.5.1, 2.4.4.3,-2.4.4.4 нче таблицалары буенча
сәнәгать объектларыннан агып төшүче суны тоту чыгымнары	производстволарның технологик карталарын эшләгәндә ачыклык кертелә
Билгеләнмәгән чыгымнар	торак пунктның тәүлеклек уртача сулыкның 5 - 10% күләмендә

2.4.5.4. Су бүлеп чыгару (канализация) системаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары 2.4.5.3 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.5.3

Исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
Үзәкләштерелгән су чыгару системасын (канализация) проектлау	Системаны сайлау (гомуми планлаштырылган, аерым, ярымбүлмәле) вариантларны, климат шартларын исәпкә алып, техник-икътисадый чагыштыру нигезендә, җир өсте суларын, җирлек рельефын һәм башка факторларны чистартуга таләпләрне гамәлгә ашырырга кирәк. Сәнәгать предприятиеләрен тоташтыру тулысынча аерым система буенча проектлана. Сәнәгать мәйданчыгында җитештерү канализациясе челтәрләре санын агынты суларның, аларның чыгымын һәм температурасын, суны кабат куллану мөмкинлекләрен, локаль чистарту һәм су белән тәэмин итүнең төгәл булмаган системаларын төзү зарурлыгын билгеләргә кирәк.
Су бүлеп чыгаруның (канализациянең) локаль системаларын проектлау	Аерым биналар яки аларның төркемнәре өчен канализациянең локаль системасын урнаштыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта агып төшүче суларны ясалма шартларда җыю, бергә чыгару һәм биологик чистарту проектлана (чистарту корылмалары төзелгән территориядән читтә булырга мөмкин). Басмаларны чистарту корылмаларына торба үткәргечләр буенча ташырга яки транспорт белән чыгарырга мөмкин. Бер бинага яисә биналар төркеменә агып төшүче суларның гомуми җыентыгын төзү түбәндәге искәрмә буларак рөхсәт ителә: - канализациянең үзәкләштерелгән системасы булмаганда; - биналар урнашканда гамәлдәге биналардан шактый ерагая. төп канализация челтәрләрен; - якын арада гомуми канализация челтәренә кушылу мөмкин булмаганда.

2.4.5.5. Канализация корылмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп күрсәткечләре 2.4.5.4 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.5.4

Исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
1	2

<table>
<tr><th>1</th><th colspan="3">2</th></tr>
<tr><td colspan="4">Аккумуляцияләүче резервуарлар</td></tr>
<tr><td>Агым сулары җыентыкларын проектлау</td><td colspan="3">Аккредитацияләүче резервуарлар, санитар-эпидемиологик хезмәтнең территориаль органнары һәм табигатьне саклау белән килештереп, агым сулар җыентыгы сыйфатында проектлана.
Агымсулар санына һәм кабул ителгән резервуар ешлыгы туплану чорына карап, 150 м3 га кадәр кабул ителергә мөмкин.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Су агызу станцияләре</td></tr>
<tr><td>Су агызу станцияләрен проектлау</td><td colspan="3">Су агызу станцияләре канализация системасы булмаганда, канализациянең үзәкләштерелгән системасы булмаганда, канализация органнары белән килештереп, канализация челтәренә китерелә торган сыек ташландыклар (пычрак, юыну һ. б.) кабул итү өчен санитар-эпидемиологик хезмәт органнары белән килештереп проектлана.</td></tr>
<tr><td>Су агызу станцияләрен урнаштыру</td><td colspan="3">Хуҗалык-көнкүреш суларын чистарту корылмалары территориясендә яисә аларга якын җирдә урнаштырырга кирәк.
Канализация коллекторлары тирәсендә диаметрлары кимендә 400 мм булган канализация коллекторлары урнаштырырга рөхсәт ителә, шул ук вакытта слива станциясеннән агып төшүче сулар саны коллектор буенча гомуми исәп-хисап чыгымының 20 %ыннан артмаска тиеш.</td></tr>
<tr><td>Су агызу станцияләренең санитар-яклау зоналарының күләмнәре</td><td colspan="3">СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә.
Якынча зурлыгы - 500 м.</td></tr>
<tr><td>Су агызу станцияләренә кертелә торган җир участокларының күләмнәре</td><td colspan="3">СП32.13330.2018 таләпләре нигезендә.</td></tr>
<tr><td colspan="4">Чистарту корылмалары</td></tr>
<tr><td>Чистарту корылмаларын урнаштыру</td><td colspan="3">Агынты суларның чистарту корылмалары мәйданчыгын, җылы чорда җилләр өчен, торак пунктның су агымы буенча түбәнрәк булган торак корылмасына карата юнәлешнең җил ягыннан урнаштырырга кирәк.
Җитештерү һәм яңгыр канализациясенең чистарту корылмалары, кагыйдә буларак, про-фикерләү предприятиеләре территориясендә урнаштырырга кирәк. Торак кварталларда (микрорайоннарда) өске су чистарту корылмаларын, ә канализацион явым – төшем җыелмасын торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналар территорияләрендә урнаштыру рөхсәт ителми.</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Чистарту корылмалары өчен җир кишәрлекләре күләменең исәп-хисап күрсәткечләре</td><td colspan="3">Артык кабул итмәскә кирәк:</td></tr>
<tr><td>Чистарту корылмалары җитештерү, м3/тәүлек.</td><td colspan="2">Чистарту корылмаларының җир кишәрлекләре үлчәмнәре, гектар</td></tr>
<tr><td>100 гә кадәр</td><td colspan="2">0,1</td></tr>
<tr><td>100дән артык 200 гә кадәр</td><td colspan="2">0,25</td></tr>
<tr><td>200дән артык 400 гә кадәр</td><td colspan="2">0,4</td></tr>
<tr><td>400 дән артык 800 гә кадәр</td><td colspan="2">0,8</td></tr>
<tr><td colspan="3">Искәрмә : Локаль канализация системаларының чистарту корылмалары өчен җир участокларының зурлыгын грунт шартларына һәм агып төшүче суларның санына карап кабул итәргә кирәк, әмма 0,25 гектардан артык түгел.</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Канализация чистарту корылмаларының санитар-яклау зоналары күләмнәре</td><td colspan="3">7.1.2 СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 таблицасы нигезендә, шул исәптән:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Агынты суларны чистарту корылмалары</td><td colspan="2">Чистарту корылмаларының исәп-хисап күрсәткечләре буенча, м3/тәүлек</td></tr>
<tr><td>до 200</td><td>более 200 до 5 000</td></tr>
<tr><td>Насос станцияләре һәм авария-җайга салу резервуарлары, локаль чистарту корылмалары</td><td>15</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Явым-төшемнәрне саклап калу</td><td>150</td><td>200</td></tr>
</table>

1	2		
	өчен катлам мәйданчыклары белән механик һәм биологик чистарту корылмалары		
	Ябык биналарда явым-төшемне термомеханик эшкәртү белән механик һәм биологик чистарту корылмалары	100	150
	Искәрмә: 1. Җитештерүчәнлеге 50 м3/тәүлек булган юынты суларны механик һәм биологик чистарту корылмалары өчен санитар-саклау зоналары күләме 100 м. ны кабул итәргә кирәк. 2. Торак территориягә кадәр 100 м, ябык типтагы чистарту корылмаларыннан 50 м биеклектәге чистарту корылмаларыннан санитар-саклау зоналары күләмен кабул итәргә кирәк. 3. Сәнәгать предприятиеләре территориясендә урнашмаган чистарту корылмаларыннан һәм производство канализацияләренең насос станцияләреннән, шулай ук аларны көнкүреш белән бергәләп чистартканда, санитар-яклау зоналарының күләме күрсәтелгән сулардан ким булмаган производстволар өчен дә кабул итәргә кирәк.		
Насос станцияләре			
Сулыкларның һәм сулыкларның яр буе участокларында урнашкан канализация корылмалары һәм насос станцияләре мәйданчыкларының планировкалы тамгалары	Суның җил куышлыгын һәм җил дулкынының биеклеген исәпкә алып, 3 % тәэмин ителгән максималь горизонттан 0,5 метрга югарырак кабул итәргә кирәк		
Квартал эчендәге канализация насос станцияләрен урнаштыру	Җир кишәрлекләренең якынча күләме-10 × 10 м. Торак һәм иҗтимагый биналарга кадәр ераклык – 20 м. дан да ким түгел.		

2.4.5.6. Яңгыр канализациясен шәһәр төзелеше проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре 2.4.5.5 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.5.5

Исеме	Норматив һәм исәп-хисап күрсәткечләре
Яңгыр канализациясенә гомуми таләпләр	Авыл җирлеге территориясендә яңгыр сулары канализациясен проектлаганда, өске суларны агуның табигый шартларын максималь рәвештә саклауны күздә тотарга кирәк. Биналарны һәм корылмаларны өске суларны чыгаруны кыенлаштыра торган урнаштыру рөхсәт ителми. Өске суларны чистарту корылмаларына һәм су объектларына бүлеп бирү, мөмкин булганча, су мәйданының түбәнәйтелгән участоклары буенча проектларга кирәк. Чистарту корылмаларына өске агымны күчерү аерым очракларда рөхсәт ителә. Өске агымны чистартуны СП 32.13330.2018 таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк.
Өслек суларын бүлеп бирү системаларын проектлау	- торак пунктларның селитет территориясендә өске суларга бүлеп бирү системасын ябык яки ачык (лотоклар, канаулар, кюветлар, чокырлар, инешләр һәм кече елгалар кулланып) кулланырга рөхсәт ителә ; - сәнәгать предприятиеләре территориясендә-өске суларны бүлеп бирүнең ябык системаларын күздә тотарга кирәк; - автомобиль юлларыннан һәм торак пунктлардан читтә урнашкан юл сервисы объектларыннан өске агынты ясау лотоклар һәм кюветлар белән башкарырга рөхсәт ителә; - калган барлык очракларда да-әйләнә-тирә мохитне саклау һәм санитар-эпидемиологик күзәтчелекне тәэмин итү өлкәсендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары белән тиешле нигезләү таләп ителә.

<table>
<tr><td>Өслек сулары чистарту корылмаларының санитар-саклау зоналары күләме</td><td colspan="2">әлеге нормативларның 2.4.5.4 таблицасы буенча расларга</td></tr>
<tr><td>Эрегән, яңгыр һәм грунт суларын кабул итү урыннары</td><td colspan="2">Проектлаштырырга кирәк:
- озынча авышлыклы урам лотокаларында - тоткарлыклы төшү участокларында, юл чатларында һәм агым өслек сулары ягыннан җәяүле кичүләрдә;
- өске суларның буш агышы булмаган түбән урыннарда, - урамнар лотокаларының пычкы профиле, ишегаллары һәм парклар территорияләрендә озак сузылган төшү участоклары ахырында..</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Яңгыр кабул итү арасында иң зур ераклыклар</td><td colspan="2">Проектларга рөхсәт ителә:
- урамнарның киңлеге 30 метрга кадәр булганда һәм кварталлар территориясеннән яңгыр сулары килмәгәндә - шуннан артык түгел:</td></tr>
<tr><td>урам авышы</td><td>аралык, м</td></tr>
<tr><td>0,004 кадәр</td><td>50</td></tr>
<tr><td>0,004 дән 0,006 га кадәр</td><td>60</td></tr>
<tr><td>0,006 дан 0,01 гә кадәр</td><td>70</td></tr>
<tr><td>0,01 дән 0,03 га кадәр</td><td>80</td></tr>
<tr><td colspan="2">- урамнарның киңлеге 30 м дан артмаганда - 60 м дан артык түгел.</td></tr>
</table>

2.4.6. Элемтә объектлары.

2.4.6.1. Халыкны тәэмин итү өчен кирәкле элемтә хезмәтләре белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләренең күләмнәре 2.4.6.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.4.6.1

Объектларның исеме	Исәп-хисап күрсәткечләре		Җир участокларының күләмнәре
	Минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе	Территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	
Почта элемтәсе бүлеге	1 объект/1700 кеше, әмма җирлеккә кимендә 1 объект	Җәяүлеләр өчен уңайлы радус 3,0 км.*	0,07-0,12 га/объект
Гомуми файдаланудагы телефон челтәре	1 абонентноктасы/ 1 квартирага	нормалашмый	-
Радиотапшыру һәм радиотрансляция челтәре	1 радио ноктасы/ 1 квартирага	Шул ук	-
Телевизион программаларны кабул итү челтәре	Нормалашмаган	Шул ук	-
РСЧС** хәбәрләү системасы	Радио-трансляция системалары составында яисә иҗтимагый һәм мәдәни-көнкүреш объектларын төзү кысаларында	Шул ук	-
АТС	1 объект	Шул ук	0,25 га/объект

* күрсәтелгән радиустан читтә яшәүче халык (1000 дән артык кеше) булганда, күчмә элемтә бүлекләрен күз алдында тотарга кирәк.

2.4.6.2. Авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә урнашу дәрәҗәсенә бәйле рәвештә техник объектларның мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре 2.4.6.2 нче таблицада китерелгән.

Таблица 2.4.6.2

Объектларның аталышы	Исәп-хисап күрсәткечләре	
	Минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе	Территория мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
Техник элемтә объектлары	Нормалашмый	Нормалашмый

Халыкны элемтә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителеше дәрәҗәсенең әлеге нормативларның 2.4.6.1 таблицасында китерелде.

2.4.6.3. Элемтәнең кабельле һәм һава линияләре өчен җир полосаларын 2.4.6.3 таблицасы буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 2.4.6.3

Элемтә линиясе	Полосаларның, җирләрнең киңлеге, м
1. Кабель линияләре	
Кабельләр салу өчен җир полосасы (трассаның бөтен озынлыгы буенча):	
а) элемтә линияләре өчен (радиофикация линияләреннән тыш)	6
б) радиофикация линияләре өчен	5
2. Һава линияләре	
Терәк һәм чыбыкларның подвескаларын урнаштыру өчен җир полосасы (трассаның бөтен озынлыгы буенча	6

Искәрмә: Торак пунктлар җирләрендә, предприятиеләр территорияләрендә һәм авыр үтеп йөри торган җирлектә төзелә торган элемтә линияләре өчен полосаларның киңлеге (сазлыкларда һ.б.), шулай ук вакытлыча корылмалар өчен җир кишәрлекләре күләмнәре, конструкцияләр җыю, төзелеш-монтаж механизмнарын урнаштыру, җиһазлар һәм материалларны китерү һәм складлау билгеләнгән тәртиптә расланган проектлар белән билгеләнә.

2.4.6.4. Элемтә корылмалары өчен җир участокларының күләме 2.4.6.4 нче таблицада китерелде

Таблица 2.4.6.4

Элемтә кораллары	Җир кишәрлекләренең күләмнәре, га
1	2
Кабель линияләре	
Металл цистерналарда хезмәт күрсәтелми торган көчәйтү пунктлары:	
а) грунт сулары 0,4 м га кадәр булган тирәнлек дәрәҗәсендә булганда	0,021
б) шул ук, тирәнлектә 0,4 тән 1,3 м га кадәр	0,013

1	2
в) шул ук, тирәнлектә 1,3 метрдан артык	0,006
Контейнерларда хезмәт күрсәтми торган көчәйтү пунктлары	0,001
Хезмәт күрсәтелә торган көчәйтү пунктлары һәм челтәр төеннәре (узеллары) бүлеп бирү	0,29
Ярдәмче күчәрле төеннәр бүлеп бирү	1,55
Кабель участокларының техник хезмәтләре	0,15
Кабельле һәм радиореле магистральләрен техник эксплуатацияләү районнары хезмәтләре	0,37
Һава линияләре	
Төп көчәйтү пунктлары	0,29
Өстәмә көчәйтү пунктлары	0,06
Ярдәмче көчәйтү пунктлары (хезмәт торак мәйданы белән)	Билгеләнгән тәртиптә расланган проектлар белән билгеләнә
Радиореле линиияләр	
биеклектәге тармаклы яки манаралы төенле радиореле станцияләре, м: 40 50 60 70 80 90 100 110 120	 0,8/0,3 1/0,4 1,1/0,45 1,3/0,5 1,4/0,55 1,5/0,6 1,65/0,7 1,9/0,8 2,1/09
биеклектәге мачта яки манаралы аралыклы радиореле станцияләре, м: 30 40 50 60 70 80 90 100 110 120	 0,8/0,4 0,85/0,45 1/0,5 1,1/0,55 1,3/0,6 1,4/0,65 1,5/0,7/1,65/0,8 1,9/0,9 2,1/1
Авария-профилактика хезмәтләре	0,4

Искәрмә: 1. Радиреле линияләрдә корылмалар өчен җир кишәрлекләренең күләмнәре түбәндәгечә бирелгән: саначыда - мачталы радиореле станцияләре өчен, ваклаучысында - башнялы станцияләр өчен.

2. Җир кишәрлекләренең күләмнәре билгеләнгән тәртиптә расланган проектлар нигезендә билгеләнә:

 мачта яки манара биеклеге 120 метрдан артса, урынның рельефы авышканда - 0,05 метрдан артык, шулай ук кисешкән урында;

; ярдәмче челтәр төеннәрен урнаштырганда җир асты сулары биеклеге 33 метрдан да ким булмаган участокларда идарәнең һәм коммерциянең челтәр төеннәрен, шулай ук урынның рельефы авышкан участокларда 0,01 дән артык бүлеп биргәндә.

2.4.6.5. Генераль планны әзерләгәндә, авыл җирлеге территориясен

планлаштыру документларын һәм үзгәрешләр кертү күләмнәре 2.4.6.5 нче таблицада китерелгән элемтә линияләренең һәм корылмаларының сак зоналарын исәпкә алырга кирәк.

Таблица 2.4.6.5

Элемтә линияләре һәм корылмалары	Саклау зоналарының күләмнәре *	Билгеләү тәртибе
Урман кишәрлекләрендә торак пунктлардан читтә җир асты кабельләре һәм һава элемтә линияләре	2 м дан ким түгел	Һәр яктан җир асты элемтә кабеле трассасыннан яки җир участоклары рәвешендә һава элемтә линияләрен ерак үткәргечләрдән әлеге линияләр буенча җир участоклары рәвешендә башкару;
Элемтә кабель линияләрендә җир өсте һәм җир асты элемтәләре өчен хезмәт күрсәтми торган көчәйтү һәм регенерация пунктлары	- көчәйтү һәм регенерация пунктларын урнаштыру үзәгеннән яки аларны җимерү чигеннән-кимендә 3м; - җир контурларыннан - кимендә 2М.	Ябык сызык белән билгеләнә торган җир кишәрлекләре рәвешендә

*Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында»1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы карары нигезендә.

2.4.6.6. Элемтә техник объектларын шәһәр төзелеше проектлауның норматив параметрлары 2.4.6.6 таблицасында китерелгән

Таблица 2.4.6.6

Объектларның исеме	Норматив параметрлар
Элемтә линияләре өчен (кабельле, һава һ. б.) трассаларны(мәйданнарны) һәм элемтә корылмаларын (элемтә спутникларының кабул итү-тапшыру станцияләрен) урнаштыру)	- торак пунктлардан читтә-элемтә җирләрендә (автомобиль юллары һәм гамәлдәге транспорт коммуникацияләре, электр тапшыру линияләре, элемтә һәм аларга хезмәт күрсәтү белән бәйле инфраструктуралар.);
Элемтә һәм радиофикация корылмалары һәм башка корылмалар арасында минималь рөхсәт ителгән ара (өзекләр)	- торак пунктларда-күбесенчә урамнарның җәяүлеләр өлешендә (тротуар астында) һәм кызыл линия белән төзелеш линиясе арасындагы полосада
Элемтә кабельләрен, кабель канализацияләрен урнаштыру шартлары	Әлеге бүлектәге «Инженерлык белән тәэмин итүнең линияле объектларын (челтәрләрен) урнаштыру» бүлекчәсе нигезендә.
База станцияләрен проектлау	Моның өчен түбәндәгеләрне күздә тотарга кирәк: -мобиль элемтә системалары; - цифрлы магистраль эчке челтәр; -Интернет челтәренә керү; -хезмәт күрсәтүнең башка төрләрен
Мобиль (кәрәзле) элемтә	2.1.8/2.2.4.1383-03 СанПиН нигезендә

өстәмәләрен урнаштыру	
Хәбәр итү системасын проектлау	Потенциаль куркыныч объектларда хәбәр итүнең каль системалары, хәбәр итүнең объектлы системалары, шулай ук торак пунктларга хәбәр итүнең объектлы системалары һәм аларны үткәргеч тапшырулар челтәре нигезендә үзәкләштерелгән хәбәр итүнең региональ автоматлаштырылган системасы белән техник бәйләнеше СП 133.13330.2012 нигезендә проектлана.
Янгын сигнализациясе җайланмаларын проектлау	СП 5.13130.2009 нигезендә

2.5. Транспорт инфраструктурасын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

2.5.1. Урам-юл челтәре.

Урам-юл челтәре системасы торак пунктларның планлаштыру структурасының нигезен тәшкил итә һәм торак пунктның барлык функциональ зоналары һәм тышкы автомобиль юллары арасында уңайлы, тиз һәм куркынычсыз транспорт элемтәләрен тәэмин итүгә юнәлдерелгән.

Урам-юл челтәрен формалаштыру һәм үстерү критерийлары итеп урамнар һәм юллар категориясен, хәрәкәт тизлеген, үткәрү сәләтен санарга киңәш ителә.

Урам-юл челтәренең төп исәп-хисап параметрлары 2.5.1 таблица нигезендә кабул ителә

Таблица 2.5.1

Урам һәм юллар категорияләре буенча урам-юл челтәре параметрлары

Урамнар һәм юллар категориясе	Төп билгеләнеш	Хәрәкәтнең исәп-хисап тизлеге, км/сәг	Хәрәкәт полосасының киңлеге, метр	Хәрәкәт полосалары саны*	Җәяүлеләр өчен тротуарның киңлеге, метр *
Бистә юлы	Авыл җирлегенең гомуми челтәрнең тышкы юллары белән элемтәсе	60	3,5	2	-
Төп урам	Торак территорияләрнең иҗтимагый үзәк белән бәйләнеше	40	3,5	2-3	1,5-2,25
Торак төзелешендә урам:					
төп	*Торак территорияләр эчендә һәм төп урам белән интенсив хәрәкәт юнәлешләре буенча элемтә*	*40*	*3,0*	*2*	*1,0-1,5***
икенче дәрәҗәдәге (тыкрык)	*Төп торак урамнар арасында элемтә*	*30*	*2,75*	*2*	*1,0*

Юл (роезд)	*Квартал эчендә йортларның урам белән бәйләнеше*	*20*	*2,75-3,0*	*1****	*0-1,0*
Хуҗалык юлы, терлекләр не йөртү****	Шәхси терлекләрне йөртү һәм йөк транспортын индивидуаль җир кишәрлекләренә йөртү	30	4,5	1	-

* Суммар ике юнәлештә.

** Тротуарларны урамнарның ике ягы буенча да күздә тотарга кирәк.

*** Бер полосалы автотранспорт хәрәкәте булган юлларда һәр 200 метр саен 7х15 метр (машиналар йөрү өлешенең киңлеген дә кертеп) зурлыгында йөрү мәйданчыкларын күздә тотарга кирәк.

****Хуҗалык юлларын терлекләрне йөртү белән бергә алып бару рөхсәт ителә. Шул ук вакытта алар төп урамнар кисәргә тиеш түгел. Хуҗалык юлларын каплау йөк автомобильләре, тракторлар һәм башка транспорт чаралары йөкләнешенә түзәргә тиеш.

Торак төзелеше территориясендә һәм аның авыруы зонасында урам-юл челтәренең үткәрүчәнлек сәләтен автомобильләштерү дәрәҗәсеннән чыгып билгеләргә кирәк, ул автомобильләрнең гомуми санының халыкның гомуми санына карата мөнәсәбәте буларак билгеләнә.

2.5.2. Транспортка хезмәт күрсәтү объектлары.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан транспортка хезмәт күрсәтү объектлары (шул исәптән автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре, автозаправка станцияләре, җәмәгать транспортының тукталыш пунктлары) Әлмәт муниципаль районы җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Әлмәт муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативлары булмаганда, транспортка хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе һәм әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә территориаль үтемлелеге дәрәҗәсе күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре күләме Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча республика нормативлары, шулай ук Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының 2018 елның 16 июлендәге 988 номерлы карары белән расланган «2018-2028 елларга Әлмәт муниципаль районының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү» муниципаль программасы нигезендә 2.5.2 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.5.2

Транспортка хезмәт күрсәтү объектларын шәһәр төзелеше проектлаштыруның исәп-хисап күрсәткечләре

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткечләре		Җир кишәрлегенең күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	территориаль яктан мөмкин булган дәрәҗәдә рөхсәт ителгән дәрәҗәдә	
1	2	3	4
Автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре	200 җиңел автомобильгә 1 пост	нормалашмый	5 постка 0,5 га; 10 постка 1,0 га
Автозаправка станцияләре	1200 җиңел автомобильгә исәпләнгән 1 ягулык тарату колонкасы		2 колонкага 0,1 га; 5 колонкага 0,2 га; 7 колонкага 0,3 га; 9 колонкага 0,35 га
Тукталыш пункты (автобус	1 объект торак пункт өчен*		бирем буенча проектлау

1	2	3	4
тукталышы)			

* халык саны кимендә 10 кеше булган, Әлмәт шәһәре белән даими пассажир элемтәсе булмаган торак пунктларда яшәүче халыкның халык санының гомуми өлешенә ярашлы рәвештә, халык санының гомуми өлешенә туры килә. («2018-2028 елларга Әлмәт муниципаль районының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү " муниципаль программасында күрсәтелгән).

2.5.3. .Автомобиль кую урыннары.

Гражданнарга караган җиңел автомобильләрне саклау түбәндәгеләрне күздә тотарга кирәк:

индивидуаль торак төзелеше территориясендә - торак йортларга бирелгән җир кишәрлекләре чикләрендә;

күпфатирлы торак төзелеше территориясендә - транспорт чараларын оешкан саклау урыннарында.

Транспорт саклау урыннары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм индивидуаль торак йортларда яшәүче халык өчен әлеге объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булу күрсәткечләре килештерелми.

Күпфатирлы төзелеш территориясендә транспорт урыны белән, шулай ук иҗтимагый-эшлекле, җитештерү һәм рекреация зоналарында һәм әлеге объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителеше дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 2.5.3 нче таблицада күрсәтелгән.

Таблица 2.5.3

Җиңел автомобильләрне саклау өчен объектларны шәһәр төзелеше проектлаштыруның исәп-хисап күрсәткечләре

Объектның исеме	Исәп-хисап күрсәткечләре		Җир кишәрлегенең күләме
	тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	территориаль яктан мөмкин булган дәрәҗәдә рөхсәт ителгән дәрәҗәдә	
1	2	3	4
Автомобильләрне даими саклау урыннары саны, машина/урын	Шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап саныннан 90%	200 метр	1 машина/урынга 25 кв.метр
Автомобильләрне вакытлыча саклау урыннары саны, машина/урын, шул исәптән	Шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап саныннан 70% ы, шул исәптән:	-	
торак йортлар өчен	*Шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап саныннан 25%*	*200 метр*	
җитештерү зоналарында	*Шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап саныннан 25%*	*нормалашмаган*	
иҗтимагый үзәкләр, административ	Шәхси җиңел автомобильләрнең	*250 метр*	

биналар һ. б.	исәп-хисап санынннан 5%		
массакүләм кыска вакытлы ял итү зоналарында	Шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап санынннан 15%	*1000 метр*	

Авыл җирлегенең торак зоналарында, санитар өзеклекләр күләмен саклаганда, автомобильләрне даими һәм вакытлыча саклау өчен, ачык стоянкалар урнаштырырга киңәш ителә.

2.6. Зиратларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Зиратларны, күмү биналарын һәм корылмаларны урнаштыру, киңәйтү һәм реконструкцияләү «Күмү һәм җирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Зиратлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре, шулай ук җир кишәрлекләре күләмнәре 2.6.1 нче таблицада китерелде.

Таблица 2.6.1

Зиратларны шәһәр төзелешен проектлауның хисап күрсәткечләре

Объект исеме	Исәп-хисап күрсәткечләре		Җир кишәрлегенең күләме
	минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсе	территориаль мөмкинлекләрнең мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы	
Катнаш һәм традицион күмү зираты	1000 кешегә 0,24	нормалашмый	проектлауга бирем буенча, әмма 40 гектардан артык түгел

2.7. Гражданнар оборонасы чараларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын оештыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

2.7.1. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Авыл җирлеге территориясен планлаштыру һәм аларга үзгәрешләр кертү буенча генераль план, документлар әзерләгәндә «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре, шулай ук Россия Федерациясе законнарында һәм норматив-техник документларында бәян ителгән һәм «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләренә каршы килмәгән янгын куркынычсызлыгының башка таләпләре үтәлергә тиеш.

Авыл җирлеге торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе 2.7.1.1 нче таблицада китерелде.

Таблица 2.7.1.1

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Янгын саклау объектлары (янгын сүндерү депосы, ДПО)	СП11.13130.2009 нигезендә исәпләү буенча	Депо саны	СП11.13130.2009 нигезендә исәпләү буенча	Беренче бүлекнең чакыру урынына килү вакыты 20 мин тан артмаска тиеш.
Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары	СП 8.13130.2009 нигезендә исәпләү буенча		Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганагы	150 м

2.7.2. Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән саклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары.

Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен куркыныч геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән саклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемлелеген максималь дәрәҗәдә тәэмин итү күрсәткече 2.7.2.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.7.2.1

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Куркыныч геологик процесслардан һәм табигать күренешләреннән (сөзәклек процессларыннан, эрозия процессларыннан) яклау кораллары	Яклауны таләп итә торган территориянең 100% ы	-	Билгеләнми	

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Су басудан, су басудан саклау (территориянең (грунтны сибү) дәрәҗәсен ясалма күтәрү), үзәнне яшерү, өске агым катламын көйләү корылмалары	Яклауны таләп итә торган территориянең 100% ы	-	Билгеләнми	

2.7.3. Һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм оештыру, су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар күрү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Авыл җирлеге территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яисә) авария-коткару формированиеләре төзү, аларны карап тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру, Әлмәт районының җирле (район) әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелде.

Шулай итеп, авыл җирлеге территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру өчен кирәкле объектлар Әлмәт районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) аваия-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру чараларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәҗәсенең максималь дәрәҗәдә булуы 2.7.3.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.7.3.1

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Авария-коткару хезмәтләре эшчәнлеген оештыру өчен махсус җиһазландырылган аерым биналар	Проектлауга бирем нигезендә	Объект / җирлек	Билгеләнми	
Су объектларында санитар постлар	Һәр 2000 ял итүчегә кимендә 1 объект	бер.	Ара 500 метрлы су объектының хезмәт күрсәтә торган территориясенең теләсә кайсы ноктасына кадәр	м
Су объектларында коткаручылар һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре посты	1000 ял итүчегә кимендә 2 объект	бер.	Ара 200 м дагы су объектының хезмәт күрсәтә торган территориясенең теләсә кайсы ноктасына кадәр	м

2.7.4. Гражданнар оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Авыл җирлеге территориясендә гражданнар оборонасы буенча чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру, Әлмәт районының җирле (район) әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелгән.

Шулай итеп, гражданнар оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар Әлмәт районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Граждан оборонасы буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә территориаль үтемлелеге 2.7.4.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.7.4.1

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Яшеренү, ышыклану урыннары	Проектлауга бирем нигезендә	Яшеренергә кирәкле халыкның 100% ы	Проектлауга бирем нигезендә	Яшеренергә кирәкле халыкның 100% ы
Кабул итү-эвакуация пункты	Проектлауга бирем нигезендә	бер.	Билгеләнми	
Матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар складлары	Проектлауга бирем нигезендә	бер.	Билгеләнми	

2.7.5. Гражданнар оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында.

Авыл җирлеге территориясендә гражданнар оборонасы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру Әлмәт районының җирле (район) әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелгән.

Шулай итеп, гражданнар оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү өчен кирәкле объектлар табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында Әлмәт районы җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

РСЧСка хәбәр итү системалары, хәбәр итүнең локаль системалары объектлы дәрәҗәгә карый, ягъни объектлар милекчеләре тарафыннан төзелә.

Граждан оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә булуы 2.7.5.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.7.5.1

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
РСЧС хәбәр итү системасы	радиотрансляция системалары составында яисә иҗтимагый һәм мәдәни-көнкүреш объектларын төзү кысаларында	Көчәйткеч прибор (Громкоговоритель) / объект	Билгеләнми	Билгеләнми

Объект исеме	Минималь тәэмин ителеш күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге	Максималь үтемлелек күрсәткече	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге
Сөйләм сирена җайланмалары (территориянең аваздашлыгы),	Проектлауга бирем нигезендә	Торак пункт территориясен колачлауның 100 %ы	Билгеләнми	Билгеләнми
локаль хәбәр итү системалары (ЛСО)	Проектлауга бирем нигезендә	ЛСО / объект	ЛСО территориясен саклау	2,5 км

2.8. Әйләнә-тирә мохитне саклауга норматив таләпләр.

2.8.1. Яңа Никольский авыл җирлеге территориясен планлаштырганда һәм төзегәндә әйләнә-тирә мохитне саклауны тәэмин итү таләпләрен үтәргә кирәк, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм сәламәтлеген саклауны тәэмин итү, табигать ресурсларыннан нәтиҗәле файдалану һәм аларны торгызу чараларын күздә тотарга.

Әйләнә-тирә мохитне саклауны тәэмин итүгә таләпләр федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

Авыл җирлеге территориясендә атмосфера һавасы, су, туфрак сыйфатын билгели торган норматив таләпләргә һәм стандартларга ирешүне тәэмин итәргә, тавыш, вибрация, электр магниты һәм ионлаштыра торган нурланышлар һәм табигый һәм техноген куркынычның башка факторларына ирешүне тәэмин итәргә, шулай ук территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарда билгеләнгән хуҗалык эшчәнлеген алып баруның махсус режимнарын үтәүне тәэмин итәргә кирәк.

2.8.2. . Әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә йогынты ясауның мөмкин булган дәрәҗәләренең иң чик күрсәткечләре гамәлдәге санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормативлар нигезендә билгеләнә һәм 2.8.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.8.1

Функциональ зоналар	Куркынычсызлык шартларын тәэмин итүче төп күрсәткечләр			
	шау-шу йогынтысының максималь дәрәҗәсе, дБА	Атмосфера һавасының максималь пычрану дәрәҗәсе	радиотехник объектлардан электромагнит нурланышының максималь дәрәҗәсе	Агынты суларның пычрануы *
1	2	3	4	5
Торак зоналар	70 (с 7.00 до 23.00) 60 (с 23.00 до 7.00)	1 ПДК **	1 ПДУ ***	локаль чистарту корылмаларында норматив чистартылган
Иҗтимагый-эшлекле зоналар	75	1 ПДК **	1 ПДУ ***	локаль чистарту корылмаларында норматив чистартылган

1	2	3	4	5
Җитештерү зоналары	санитар-яклау зонасы чиге буенча нормалаштырыла 70	санитар-яклау зонасы чиге буенча нормалаштырыла 1 ПДК	санитар-яклау зонасы чиге буенча нормалаштырыла 1 ПДУ	локаль чистарту корылмаларында мөстәкыйль яки үзәкләштерелгән чыгарылышы булган норматив чистартылган
Рекреацион зоналар, шул исәптән халык күпләп ял итә торган урыннар	70 (с 7.00 до 23.00) 60 (с 23.00 до 7.00)	0,8 ПДК	1 ПДУ	локаль чистарту корылмаларында мөстәкыйль яки үзәкләштерелгән чыгарылышы булган
Зона особо охраняемых природных территорий	65	0,8 ПДК	1 ПДУ	локаль чистарту корылмаларында мөстәкыйль яки үзәкләштерелгән чыгарылышы булган норматив чистартылган
Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары	70	0,8 ПДК - коммерцияле булмаган бакчачылык һәм яшелчәчелек берләшмәләре 1 ПДК – авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге объектлар белән шөгыльләнүче зоналар	1 ПДУ	аеруча саклана торган табигать территорияләре зоналары өчен билгеләнгән шартларга охшаш

* Су сыйфаты нормативлары РФ Авыл хуҗалыгы министрлыгының балыкчылык әһәмиятендәге су объектлары өчен 2016 елның 13 декабрендәге 552 номерлы боерыгы таләпләре нигезендә һәм хуҗалык-көнкүреш һәм рекреацион сулыктагы су объектлары өчен СанПиН 2.1.5.980-00 нигезендә билгеләнә.

** ПДК – атмосфера һавасында пычратучы матдәләрнең иң чик мөмкин булган концентрацияләре.

*** ПДУ – электромагнит нурланышының мөмкин булган иң чик дәрәҗәләре.

Искәрмә:

1. Иң мөмкин булган дәрәҗәләрнең күрсәткечләре зоналар эчендә урнашкан территорияләргә карый. Зоналар чикләрендә чикнең ике ягында да рөхсәт ителгән йогынты дәрәҗәләренең әһәмияте азрак булу белән тәэмин ителергә тиеш.
2. Радиация йогынтысының рөхсәт ителгән дәрәҗәләренең исәп-хисап күрсәткечләре әлеге нормативларның 2.8.2 нче таблицасында китерелгән.

2.8.3. Җир кишәрлекләрен төзелешкә бүлеп биргәндә әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә радиация йогынтысының рөхсәт ителә торган дәрәҗәләренең иң чик күрсәткечләрен 2.8.2 таблицасы нигезендә кабул итәргә кирәк.

2.8.4.

Таблица 2.8.2

Капиталь төзелеш объектларының төрләре	Куркынычсызлык шартларын тәэмин итүче төп күрсәткечләр
Торак һәм иҗтимагый билгеләнештәге биналар	- радиацион аномалияләр булмау; - гамма-нурланышның эквивалент дозасы егәрлеге 0,3 МкВ/сәг. һәм радон агымының грунт өслегеннән тыгызлыгы 80 мБк/с(м2•с) артык түгел.
Җитештерү билгеләнешендәге биналар һәм корылмалар	- радиацион аномалияләр булмау; - гамма-нурланышның эквивалент дозасы егәрлеге 0,6 МкВ/сәг һәм корылма контурасы чикләрендә грунт өслегеннән радон агымының тыгызлыгы 250 мБк/с(м2•с) артык түгел.

Искәрмә:

1. Төзелешкә бүлеп бирелә торган радиоактив пычратуларны эзләү барышында ачыкланган участоклар дезактивацияне (радиацион реабилитация) инженерлык әзерләү барышында булырга тиеш.
2. Бинаны гамма-нурланыш һәм радонның югары дәрәҗәләреннән саклау системасы проектта каралырга тиеш:

- гамма-нурланышның эквивалент дозасы 0,6 МкВ/С дан югары булган участокта җитештерү билгеләнешендәге биналар һәм корылмалар проектлаганда, Радион агымы грунт өслегеннән 250 мБк/(м2•с артык тыгызлыгында.);
-гамма-нурланышның эквивалент дозасы 0,3 МкВ/С дан югарырак булган участокта торак һәм җәмәгать билгеләнешендәге биналарны проектлаганда, Радион агымы грунт өслегеннән 80 мБк/с дан артык булган очракта

2.8.5. Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, аларга үзгәрешләр керткәндә Җир һәм микроклиматик шартларны яхшырту (җилдән саклау, территорияләрне җилләтүне тәэмин итү, яшелләндерү һәм яңарту юлы белән температура - дымлылык режимын оптимальләштерү, кояш радиациясен рациональ куллану һ.б.) чараларын күздә тотарга кирәк.

Торак һәм иҗтимагый биналарны урнаштыру һәм юнәлеш бирү СанПиН нигезендә биналарны һәм территорияләрне инсоляцияләүнең дәвамлылыгын тәэмин итәргә тиеш 2.2.1/2.1.1.1076-01 к Проектлана торган биналар өчен горизонт яклары буенча яктылык проемларының ориентациясе СП 52.13330.2016 нигезендә билгеләнә.

Торак һәм җәмәгать биналары өчен өзлексез инсоляция дәвамлылыгы, биналарның тибына һәм функциональ билгеләнешенә, авыл җирлегенең планлаштыру зоналарына бәйле рәвештә, 22 апрельдән 22 августка кадәр, көненә кимендә 2,0 сәгать билгеләнә.

Биналар һәм территорияләрне инсоляцияләү дәвамлылыгын исәпләү билгеләнгән тәртиптә расланган инсоляция графиклары буенча СанПиН2.2.1/2.1.1.1076 нигезендә башкарыла.

2.8.6. Әйләнә-тирә мохитне саклау максатларында Әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый торган җитештерү предприятиеләрен, корылмаларны һәм башка объектларны урнаштыруны 2.8.3 таблицада китерелгән шәһәр төзелеше проектлау нормативларына туры китерергә кирәк.

Таблица 2.8.3

Җитештерү объектлары төрләре	Норматив параметрлар
1	2

1	2
I һәм II класслы куркыныч җитештерү объектлары	Санитар-яклау зоналарын урнаштырып, торак зонасыннан һәм халыкның күпләп ял итү урыннарыннан ераклыкта транспорт хезмәте күрсәтүгә бәйсез рәвештә урнаштырыла
III һәм IV класслы куркыныч җитештерү объектлары	Санитар-яклау зоналарын билгеләгән торак пункт перифериялərендә урнаштырыла
V класслы куркыныч производство объектлары	Торак зонасы чикләрендә санитар-яклау зоналары урнаштырырга мөмкин
Нефть чыгару объектлары	Нефть чыгару объектларының куркыныч классына бәйле рәвештә, шулай ук сәнәгать куркынычсызлыгы өлкәсендәге таләпләр нигезендә җитештерү объектлары өчен билгеләнгән таләпләр нигезендә урнаштырыла
Җир кишәрлекләренең сулыкларга турыдан-туры тоташу объектлары	Елгаларның һәм сулыкларның су саклау зоналарында объектларны урнаштыру су объектларын пычранудан, чүпләнүдән һәм суларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән су һәм табигатьне саклау законнары нигезендә урнаштыру рөхсәт ителә. Җитештерү объектлары мәйданчыкларының яр буе участокларында сулыкларның һәм су агымнарының планировка билгеләре урнаштырылганда, су агымының подпорасын һәм авышлыгын исәпкә алып, суларның исәп-хисап иң югары горизонтыннан, шулай ук гидротехник корылмаларга йөкләнеш һәм йогынты ясау таләпләре нигезендә билгеләнә торган дулкын биеклегеннән кимендә 0,5 м га югарырак кабул ителергә тиеш. Исәп-хисап горизонты өчен суның халык хуҗалыгы һәм оборона әһәмиятенә ия булган объектлар өчен иң югары дәрәҗәсен - 100 елга бер тапкыр, ә калган объектлар өчен - 50 елга бер тапкыр, ә куллану срогы 10 елга кадәр булган объектлар өчен - 10 елга бер тапкыр арттыру ихтималы булган иң югары дәрәҗәсен кабул итәргә кирәк.
Һава суднолары очышлары куркынычсызлыгына яный яки аэродромнарның радиотехник чараларының нормаль эшләве өчен киртәләр тудыра ала торган радиотехник һәм башка объектлар	Аэродромнар һәм аэродром территорияләренең районнары чикләрендә объектлар урнаштыру таләпләре нигезендә урнаштырыла.
Атмосфера һавасын пычрату чыганаклары булган объектлар	Атмосфераны пычрату потенциалын исәпкә алып, торак төзелешенә (өстенлек итүче юнәлештәге җилләр өчен) карата подвалдан урнаштырырга кирәк.
Атмосфера һавасының аеруча чисталыгын таләп итә торган объектлар	Атмосфера һавасын пычрату чыганаклары булган күрше объектларга карата өстенлек итүче юнәлештәге җилләрнең сыналган ягыннан урнаштырырга ярамый

2.8.7. Торак пунктлардан читтә урнашкан һәм файдалы казылмалар ятмалары мәйданнарында урнашкан җир кишәрлекләрен урнаштыру, шулай ук торак пунктлар чикләрендә җир асты корылмаларының файдалы казылмалар ятмалары урыннарында урнаштыру «Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 25 статьясында билгеләнгән тәртиптә җир асты байлыклары фонды яисә аның территориаль органы рөхсәте нигезендә рөхсәт ителә.

2.8.8. Әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты ясау чыганагы булган җитештерү предприятиеләре, корылмалар һәм башка объектлар өчен 2.8.4 нче таблица нигезендә санитар-яклау зоналарын күздә тоту зарур.

Таблица 2.8.4

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
Сәнәгать объектлары һәм производстволар өчен санитар-яклау зоналарының якынча үлчәмнәре	Сәнәгать объектлары һәм производстволар өчен: - I сыйныф - 1000 м; - II сыйныф - 500 м; - III сыйныф - 300 м; - IV сыйныф - 100 м; V сыйныф - 50 м
Санитар-яклау зоналарын яшелләндерүнең минималь мәйданы	Санитар-яклау зонасы киңлегенә карап кабул ителә: - 300 м га кадәр - 60 %; - 300 дән артык 1000 м га кадәр - 50 %; - 1 000 нән 3 000 м га кадәр - 40% 3 000 - 20 %тан артык
Агач-куак утыртмалары полосасының киңлеге	Санитар-яклау зонасы территориясендә санитар-яклау зонасы киңлеге каршындагы торак һәм иҗтимагый-эшлекле зоналар ягыннан карала, м: - 100дән артык - кадәр 50 м; 100гә кадәр - кадәр 20 м.

Объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү "Санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану кагыйдәләре"ндә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырылырга тиеш (рас. РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән).

Территориаль планлаштыру документларын, территорияне планлаштыру документларын әзерләгәндә, шулай ук аларга үзгәрешләр керткәндә җитештерү һәм башка объектларның, нефть чыгару объектларының, махсус билгеләнгән территорияләрнең билгеләнгән санитар-яклау зоналары исәпкә алына. Билгеләнгән санитар-яклау зоналары булмаганда СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 санитария классификациясе нигезендә ориентир буенча санитар-яклау зоналары кулланыла.

2.8.9. Магистраль һәм промысел торбаүткәргечләре өчен минималь ара һәм сак зоналары зоналарын 2.8.5 нче таблица нигезендә үтәү таләп ителә.

Таблица 2.8.5

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
1	2
магистраль торба үткәргечләр күчәреннән торак пунктларга, коллектив бакчаларга, сәнәгать предприятиеләренә, кешеләр күпләп җыела торган биналарга кадәр минималь ара.	I класслы магистраль газүткәргечләр өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 100 м.; 300 дән 600 гә кадәр - 150 м; 600 дән 800 гә кадәр - 200 м. га кадәр; 800 дән 1000 гә кадәр - 250 м; 1000 дән 1200 гә кадәр - 300 м; 1200дән 1400гә кадәр - 350 м. II класслы магистраль газүткәргечләр өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 75 м; 300 дән артык– 125 м. Нефть үткәргечләр һәм нефть продуктлары үткәргечләр өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 75 м; 300 дән 500 - 100 м; 500 дән 1000 гә кадәр - 150 м; 1000 дән 1200 гә кадәр - 200 м.

1	2
Сыекландырылган углеводород газларының күчәреннән шәһәр һәм шәһәр тибындагы җирлекләргә кадәр минималь ара, м.	Сыекландырылган углеводород газлары торбаүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 150 гә кадәр кертеп – 2000 м; 150 дән 300 гә кадәр– 3000 м; 300 дән 400 гә кадәр– 5000 м.
Торба үткәргечләрдән сыекландырылган углеводород газлары үткәргечләренә, авыл торак пунктларына, коллектив бакчаларга, сәнәгать предприятиеләренә, кешеләр күпләп җыела торган биналарга кадәр минималь ара, м.	Сыекландырылган углеводород газлары торбаүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 150 гә кадәр кертеп – 1000 м; 150 дән 300 гә кадәр – 2000 м; 300 дән 400 гә кадәр – 3000 м.
Сәнәгать торба үткәргечләре кучәреннән торак пунктларга, коллектив бакчаларга, сәнәгать предприятиеләренә, халык күп җыела торган биналарга кадәр минималь ара, м	I класс промысел газүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 200/400 м; 300 дән 600 гә кадәр – 250/600 м; 600 дән 800 гә кадәр – 300/700 м; 800 дән 1400 гә кадәр – 350/800 м. I I класс промысел газүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 150/300 м; 300 дән 600 гә кадәр – 200/400 м; 600 дән 800 гә кадәр – 250/500 м; 800 дән 1400 гә кадәр – 300/600 м. I I I класс промысел газүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 100/200 м; 300 дән 600 гә кадәр – 150/250 м; 600 дән 800 гә кадәр – 200/300 м; 800 дән 1400 гә кадәр – 250/400 м. IV класслы промысел газүткәргечләре өчен: номиналь диаметр, мм 300 һәм аннан да ким – 75/150 м; 300 дән 600 гә кадәр – 125/200 м. Промысел нефть һәм продуктүткәргечләре өчен: номинальным диаметром, мм 300 һәм аннан да ким – 75 м; свыше 300 до 700 – 100 м; свыше 700 до 1200 – 150 м. * күкерт водороды булмаган газны транспортлаучы торба үткәргечләргә «/» тамгасына кадәр ара, «/» билгесеннән соң - сероводород булган газ.

1	2
Магистраль торба үткәргечләрнең сак зоналары, м	– 25 - нефть, табигый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газлары транспортлаучы торбаүткәргечләр трассасы буйлап; – 100 - тотрыксыз бензин һәм конденсат, сыекландырылган углеводород газларын транспортлаучы торба үткәргечләр трассалары буйлап; – 100 - су асты кичүләре буйлап; – 50 – конденсатны газдан аеру һәм бушату өчен, авария хәлендәге продукция чыгару өчен җир амбарларын саклау савытлар тирәсендә; – 100 – – продукцияне транспортка әзерләүнең технологик җайланмалары, баш һәм арадаш тарту һәм салу насос станцияләре, резервуар парклар, компрессор һәм газ бүлү станцияләре, продукцияне үлчәү төеннәре салу һәм агызу эстакадалары, җир асты газ саклау станцияләре, нефть һәм нефть продуктларын җылыту пунктлары тирәсендә

2.8.10. Су объектларын саклауны тәэмин итү, шулай ук су биологик ресурсларын торгызу өчен шартларны саклау максатларында су саклау зоналарына, су объектларының яр буе яклау һәм яр буе полосаларына карата законнарда билгеләнгән һәм 2.8.5 нче таблицада китерелгән таләпләрне үтәргә кирәк.

Таблица 2.8.5

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
1	2
Су саклау зоналарының киңлеге*	Елгалар яки инешләр өчен елгалар яки инешләр башланган урыннан озынлыгы: - 10 км кадәр – 50 м; - 10 нан 50 км кадәр – 100 м; - 50 км дан һәм аннан да күбрәк – 200 м. Елга, чишмәдән алып тамагына кадәр 10 км дан да ким булган инеш өчен яр буе яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башы өчен - 50 м су саклау зонасы радиусы. Күл, сусаклагыч өчен, сазлык эчендә урнашкан күлдән яисә акваториясе 0,5 кв.км дан да кимрәк булган күлдән тыш, - 50 м. Су агымында урнашкан сусаклагыч өчен - бу су агымының су саклау зонасының тигез киңлегендә.

1	2
Яр буе яклау полосаларының киңлеге *	Су объекты ярының текәлегенә карап билгеләнә һәм түбәндәгеләрне төзи, м, авыш өчен: -киресен яки нульне - 30; - 3 градуска кадәр - 40; - 3 һәм аннан да күбрәк градус - 50. Сазлык чикләрендә урнашкан агып төшүче һәм агып төшүче күлләр һәм тиешле су агымнары өчен - 50 м. Балыкчылык өчен аеруча кыйммәтле әһәмияткә ия күлләр, сусаклагычлар (уылдык чәчү, симертү, балыкларны һәм башка су биологик ресурсларын кышлату урыннары) өчен - якындагы җирләрнең авышуына бәйсез рәвештә 200 м.
Яр буе полосаларының киңлеге	Гомуми файдаланудагы су объектлары өчен каналлардан, шулай ук елга һәм инешләрдән тыш, аларның озынлыгы чишмәдән 10 км - 20 м дан артмаган. Чыганактан алып авызга кадәр озынлыгы 10 км-5 м булган каналлар, шулай ук елгалар һәм инешләр өчен. Җир асты суларының (чишмәләрнең) һәм башка су объектларының сазлыклары, табигый чыгу юллары билгеләнми.

* Су басу канализациясенең үзәкләштерелгән системалары һәм яр буйлары булганда, яр буе яклау полосалары чикләре яр буйлары парапетлары белән тәңгәл килә, мондый территорияләрдә су саклау зонасы киңлеге яр буе парапетыннан билгеләнә. Яр буе булмаганда, шулай ук торак пунктлар территорияләреннән читтә елгаларның, инешләрнең, каналларның, күлләрнең, сусаклагычларның су саклау зонасы киңлеге һәм аларның яр буе яклау полосасының киңлеге тиешле яр буе линиясеннән билгеләнә.

2.8.11. Эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын, су үткәрү корылмаларын һәм эчә торган суны пычранудан саклауны тәэмин итү максатларында су белән тәэмин итү чыганакларының санитария саклау зоналарына карата таләпләрне үтәргә кирәк. СанПиН 2.1.4.1110-02 билгеләгән санитар саклау пояслары параметрлары 2.8.6 таблицада китерелгән.

Таблица 2.8.6

Күрсәткечләрнең аталышы	Норматив параметрлар
Санитария сагының беренче поясының киңлеге	Якланган җир асты суларын файдаланганда* - су алу җайланмасыннан кимендә 30 м. Җир асты суларын җитәрлек якланмаган файдаланганда * * - су алу җайланмасыннан кимендә 50 м. Җир асты җайланмасы төркеме өчен - иң кырый скважиналардан кимендә 30 һәм 50 м ераклыкта.
Санитария сагының икенче поясының киңлеге	Икенче поястан читтә су йөртүчән катламга керә торган микроб пычрануның су алу җайланмасына барып җитмәве шартларыннан чыгып, гидродинамик исәпләүләр белән билгеләнә. Җир асты сулары ташкыны белән җайланмасына микроб пычрануны агызу вакыты җир асты сулары өчен 400 тәүлек, сакланган җир асты сулары өчен - 200 тәүлек тәшкил итә.
Санитария сагының өченче поясының киңлеге	Өченче поястан читтәге су йөртү катламына керә торган химик пычрануның су алу җайланмасына барып җитмәве шартларыннан чыгып, гидродинамик исәпләүләр белән билгеләнә. Сулыкларны химик пычратуга хәрәкәт итү вакыты су алу җайланмасын эксплуатацияләүнең хисап срогыннан күбрәк булырга тиеш.

* Сакланган җир асты суларына напор һәм басымсыз катламара сулар керә, алар ЗСОның барлык пояслары чикләрендә тоташ су үткәрмәүчән түбә булып тора, бу исә тиешле дәрәҗәдә сакланган су йөртүчән горизонтлардан җирле туклану мөмкинлеген юкка чыгара.

* *Җир асты суларына җитәрлек якланмаган җир асты суларына түбәндәгеләр керә:

а) грунт сулары, ягъни аны тарату мәйданында туендыруны ала торган исерткеч сулы горизонт җиреннән беренче булып җир асты сулары;

б) басым ясау һәм басымсыз катламара сулар, алар табигый шартларда яисә су җыю җайланмасын эксплуатацияләү нәтиҗәсендә, гидрогеологик тәрәзәләр яисә түбә токымнары аша тиешле дәрәҗәдә сакланмаган сулы горизонтлардан, шулай ук сулыклардан һәм сулыклардан турыдан-туры гидравлик бәйләнеш юлы белән, ЗСО мәйданында туклану алалар.

II бүләк. Шәһәр төзелешен проектлау нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү материаллары.

3. Яңа Никольский авыл җирлегенең хәзерге халәте һәм үсеш фаразы.

Яңа Никольский авыл җирлеге «Әлмәт муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 9-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә төзелгән.

Яңа Никольский авыл җирлеге составына әлеге программа нигезендә Новоникольск авылы (административ үзәк), Салкын Алан авылы, Иштирәк авылы, Болтай бистәсе, Завод бистәсе, Каменка бистәсе, Кече Шуган бистәсе, Поташная Поляна бистәсе, Сосновка бистәсе һәм Хазовка бистәсе керә.

Җирлек Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгышында, Әлмәт муниципаль районының төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан. Яңа Никольский авыл җирлеге Зәй муниципаль районының Бохара авыл җирлегенең төньягында, Сарман муниципаль районының Яңа Имән авыл җирлеге белән һәм Әлмәт муниципаль районының Иске Михайловка авыл җирлеге белән төньяк-көнчыгышта, Яңа Кәшер авыл җирлеге белән көнчыгышта, Яңа Нәдер авыл җирлеге белән көньяк-көнчыгышта, «Әлмәт шәһәре» муниципаль берәмлеге белән көньякта, Кәләй авыл җирлеге белән көньяк-көнбатышта, Әлмәт муниципаль районының Ямаш авыл җирлеге белән көнбатышта, Зәй муниципаль районының Урсай авыл җирлеге белән төньяк-көнбатышта чиктәш.

Яңа Никольский авыл җирлегенең гомуми мәйданы 19247,98 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы - 509,9 га.

Яңа Никольский авыл җирлеге территориясе 60,7%ка урманнар белән капланган - 11678,8 га. Җирлек буйлап Дала Зәе һәм Урман Зәй елгасы ага. Яңа Никольский авыл җирлегенең җирләре уңдырышлы. Климат уртача дымлы. Бакчачылык, умартачылык, терлекчелек һәм балыкчылык өчен барлык шартлар да бар. Җирлектә терлекчелек һәм үсемлекчелек белгечлекләре белән авыл хуҗалыгы предприятиеләре һәм крестьян-фермер хуҗалыклары бар..

Яңа Никольский авыл җирлегенең Татарстан Республикасының башка районнары, Россия Федерациясе төбәкләре белән транспорт элемтәсе региональ яки муниципальара һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла.

2017 елның 1 гыйнварына халык саны 847 кеше тәшкил итә. Яңа Никольский авыл җирлегенең уртача тыгызлыгы 1 кв. км тәшкил итә.

Торак фондының гомуми мәйданы 31,38 мең кв.метр тәшкил итә. Халыкны торак белән тәэмин итү 1 кешегә 37,0 кв.метр тәшкил итә.

Авыл җирлеге үсеш алган инфраструктура белән характерлана: төп гомуми белем бирү мәктәбе, балалар бакчасы, авыл мәдәният йорты, 2 фельдшер-акушерлык пункты, почта бүлеге, китапханә, «Дуслык» балалар пионер-лагере, «Ян»тау чаңгысы комплексы.

Яңа Никольский авыл җирлегенең үсеш планы 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше стратегиясендә, шулай ук Яңа Никольский авыл җирлегенең Башкарма комитеты җитәкчесе «2018 елга һәм 2019 һәм 2020 еллар план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Яңа Никольский авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсешенең төп күрсәткечләрен фаразлау турында»гы докладында тәкъдим ителде.

Әлмәт муниципаль районының үсеш стратегиясенең төп максаты-тормыш, бизнес алып бару һәм шәхесне үстерү өчен уңайлы территория булдыру.

Стратегиянең өстенлекләре булып түбәндәгеләр тора: кеше капиталын формалаштыру һәм туплау; кеше капиталын үстерү өчен уңайлы тирәлек булдыру; кеше капиталы икътисадка ихтыяҗ булган һәм уңышлы эшли ала торган иҗтимагый институтлар булдыру. Стратегия нигезендә Әлмәт муниципаль районы үсешенең сценар планы 1 нче кушымтада тәкъдим ителгән.

Яңа Никольский авыл җирлегенең үсеш фаразлары турындагы докладта түбәндәге күрсәткечләрне арттыру күздә тотыла: халык саны, авыл хуҗалыгының җыелма продукциясе, торак фонды мәйданы.

Югарыда күрсәтелгән документлардан тыш, стратегик планлаштыруның берничә документы, шул исәптән түбәндәге муниципаль программалар эшләнде:

2018-2028 елларга Әлмәт муниципаль районының транспорт инфраструктурасын комплексды үстерү " программасы;

2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Яңа Кольский авыл җирлегенең социаль инфраструктурасын комплексды үстерү программасы.

Әлмәт муниципаль районы һәм Яңа Никольский авыл җирлегенең үсеш фаразларын, стратегик һәм программа документларын анализлау Әлмәт муниципаль районы Яңа Никольский авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыру нормативларын эшләгәндә исәпкә алынган төп юнәлешләрне билгеләде.

4. Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү.

Нормативларга кертелгән җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең һәм әлеге объектларның территориаль яктан мөмкин булганның Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Яңа Никольский авыл җирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре гамәлдәге законнар таләпләре һәм норматив-хокукый һәм норматив-техник документлар эшләү вакытына гамәлдә булган норматив-хокукый һәм норматив-техник документлар нигезендә кабул ителде (3 нче кушымтада карагыз).

Шәһәр төзелешен проектлау нормативларында, җирлекнең социаль-икътисади үсеш перспективаларын исәпкә алып, Әлмәт муниципаль районы һәм Яңа Никольский авыл җирлеге буенча статистик һәм демографик күрсәткечләргә нигезләнгән, халыкның тормыш-көнкүреше өчен уңай шартлар тудыручы исәп-хисап күрсәткечләре китерелде.

Барлык исәп-хисап күрсәткечләре Яңа Никольский авыл җирлегенең административ-территориаль корылышын, аның халыкны күчерү һәм хезмәт күрсәтү системасында, халыкның социаль-демографик социаль-демографик хәле һәм тыгызлыгын, табигый-климат шартларын, авыл җирлегенең социаль-икътисади, тарихи-мәдәни һәм башка үзенчәлекләрен исәпкә алып эшләнгән.

Исәп-хисап күрсәткечләрен билгеләү 2017 елның 1 гыйнварына булган факттагы мәгълүматларга нигезләнгән.

Проектлы исәп-хисап күрсәткечләре фактик динамика нигезендә исәп-хисап чорына (2040 ел) билгеләнгән.

Әлеге нормативлар белән билгеләнә торган авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган шәһәр төзелеше проектын формалаштыруның Республика нормативларында билгеләнгән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе күрсәткечләренең иң чик күрсәткечләреннән ким булмаган күләмдә кабул ителде.

Авыл җирлеге халкы өчен әлеге нормативлар белән билгеләнә торган җирле әһәмияттәге объектларның территориаль мөмкин булган максималь дәрәҗәдә рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән расланган шәһәр төзелеше проектлаштыруның Республика нормативларында билгеләнгән территориаль үтемлелек дәрәҗәсенең максималь рөхсәт ителгән иң чик күрсәткечләреннән югарырак булмаган күләмдә кабул ителде.

Исәп-хисап күрсәткечләре федераль һәм региональ норматив-хокукый һәм норматив-техник документларның 4.1 таблицасында китерелгән таләпләренә туры килә.

Таблица 4.1

Норматив күрсәткечләрнең федераль норматив-хокукый һәм норматив-техник документларга туры килүе

№ п/п	Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	Норматив-хокукый һәм норматив-техник документлар
1	2	3
1	Гомуми нигезләмәләр	
	Гомуми нигезләмәләр	Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия

1	2	3
		Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
2	Исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге	
	Исәп-хисап күрсәткечләре исемлеге	Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы.
3	Торак төзелешен шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	
	Торак төзелешен шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	СП 42.13330.2016
4	Социаль инфраструктура объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	
	Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары:	
	– мәгариф оешмалары	СП 42.13330.2016, «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары
	– медицина оешмалары	СП 42.13330.2016, «Халыкның ихтыяҗларыннан чыгып, дәүләт сәламәтлек саклау системасының һәм муниципаль сәламәтлек саклау системасының медицина оешмаларын урнаштыруга таләпләр турында» Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының 2016 елның 27 февралендәге 132н номерлы боерыгы, Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары
	– спорт объектлары	СП 42.13330.2016
	– мәдәни-ял итү учреждениеләре	СП 42.13330.2016
5	Рекреация объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	
	Рекреация объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	СП 42.13330.2016, «Россия Федерациясендә туристлык эшчәнлеге нигезләре турында» 1996 елның 24 ноябрендәге

1	2	3
		132-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары
6	Нормативы градостроительного проектирования объектов инженерной инфраструктуры	
	Электр белән тәэмин итү объектлары	СП 42.13330.2016, РД 34.20.185-94, ПУЭ, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге «Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 160нчы карары, «Электр челтәрләре челтәрләре өчен җирләрне бүлеп бирү нормалары 0,38-750кВ көчәнешле» 14278 тм-т1 нче ведомство төзелеш нормалары, СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03,
	Элемтә объектлары	СП 133.13330.2012, СП 134.13330.2012, «Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 09.06.1995 № 578 карары
	Инженерлык белән тәэмин итүнең линияле объектларын (челтәрләрен) урнаштыру	СП 42.13330.2016, ПУЭ
	Җылылык белән тәэмин итү объектлары	СП 131.13330.2012, СП 42.13330.2016, СП 60.13330.2016, СП 50.13330.2012, СП 30.13330.2016, СП 54.13330.2016, СП 44.13330.2012, СП 118.13330.2012
	Газ белән тәэмин итү объектлары	СП 36.13330.2012, СП 60.13330.2016, СП 42-101-2003, СП 4.13130.2013, СП 62.13330.2011* СП 18.13330.2011, СП 42.13330.2016.
	Су белән тәэмин итү объектлары	СП 30.13330.2016, СП 31.13330.2012, СП 42.13330.2016, СП 8.13130.2009, СП 10.13130.2009, СанПиН 2.1.4.1074-01, СанПиН 2.1.4.1175-02, ГОСТ 2761-84*, СанПиН 2.1.4.1110-02
	Су бүлеп бирү объектлары	СП 30.13330.2016, СП 32.13330.2018, СП 42.13330.2016, СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	Инженерлык белән тәэмин итүнең линияле объектларын	СП 42.13330.2016, ПУЭ,

<table>
<tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th></tr>
<tr><td></td><td>(челтәрләрен) урнаштыру</td><td>22.07.2008 № 123-ФЗ «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» Федераль законы</td></tr>
<tr><td rowspan="4">7</td><td colspan="2">Транспорт инфраструктурасын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td></tr>
<tr><td>Урам-юл челтәре</td><td>СП 42.13330.2016, 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында»</td></tr>
<tr><td>Транспортка хезмәт күрсәтү объектлары</td><td>СП 42.13330.2016, «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның региональ нормативлары</td></tr>
<tr><td>Автомобиль стоянкалары</td><td>СП 42.13330.2016, Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның региональ нормативлары</td></tr>
<tr><td rowspan="2">8</td><td colspan="2">Зиратларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td></tr>
<tr><td>Зиратларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td><td>СП 42.13330.2016</td></tr>
<tr><td rowspan="2">9</td><td colspan="2">Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td></tr>
<tr><td>Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td><td>"Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент" 22.07.2008 № 123-ФЗ Федераль законы,
СП 4.13130.2013;
СП 8.13130.2009;
СП 11.13130.2009;
НПБ 101-95</td></tr>
<tr><td rowspan="2">10</td><td colspan="2">Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td></tr>
<tr><td>Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td><td>2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы;
«Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1998 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон; СП 42.13330.2016;
СП 116.13330.2012;
СП 47.13330.2016.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">11</td><td colspan="2">Граждан оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td></tr>
<tr><td>Граждан оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары</td><td>Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1999елның 29 ноябрендәге 1309 номерлы «Гражданнар оборонасының сыену урыннары һәм башка объектларын төзү тәртибе</td></tr>
</table>

1	2	3
12		турында» карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән); СП 42.13330.2016; СП 165.1325800.2014; СП 88.13330.2014.
12	Территориядә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм оештыру, су объектларында кешеләрнең иминлеге чараларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	
12	Территориядә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм оештыру, су объектларында кешеләрнең иминлеге чараларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	«Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында» 1998 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон, «Авария-коткару хезмәтләре һәм коткаручылар статусы турында» 22.08.1995 № 151-ФЗ Федераль закон; СП 42.13330.2016; СП 88.13330.2014.
13	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирү һәм гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	
13	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирү һәм гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары	«Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу яисә килеп чыгу куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» РФ Президентының 2012 елның 13 11 декабрендәге 1522 номерлы Указы; «Граждан оборонасы турында» Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» 2019 елның 1 маендагы 84-ФЗ номерлы Федераль закон; СП 133.13330.2012 "Үткәргеч радиотапшырулар челтәре һәм биналарда һәм корылмаларда хәбәр итү. Проектлау нормалары (1 нче үзгәреш белән)
14	Әйләнә-тирә мохитне саклауга норматив таләпләр	
14	Әйләнә-тирә мохитне саклауга норматив таләпләр	«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон; ТР Экология кодексы; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре; СанПиН 2.2.1/2.1.1.1076-01; СанПиН 2.1.6.1032-01; СанПиН 2.1.5.980-00; СанПиН 2.1.7.1322-03; СанПиН 2.1.8/2.2.4.1383-03; СанПиН 2.1.2882-11;

1	2	3
		СанПиН 2.1.4.1110-02; СанПиН 2.6.1.2523-09; СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03; СанПиН 2.1.7.1287-03; СанПиН 2.1.3.2630-10; СанПиН 2.4.2.2821-10; СанПиН 2.1.2.2645-10; СанПиН 2.4.1.2660-10; СанПиН 2.1.7.1287-03; СанПиН 2.2.1/2.1.1.1076-01; СанПиН 2.1.5.980-00; СН 2.2.4/2.1.8.562-96; СН 2.2.4/2.1.8.583-96; СН 2.2.4/2.1.8.566-96; СП 36.13330.2012 "СНиП 2.05.06-85*; СП 52.13330.2016

4.1. Торак төзелеше.

4.1.1. Гомуми торак мәйданы белән исәпләнгән минималь тәэмин ителешне билгеләү.

Башлангыч мәгълүматлар:

2017 елның 1 гыйнварына Яңа Никольский авыл җирлегендә халык саны-847 кеше.

2018 елның 1 гыйнварына торакның гомуми мәйданы-31,38 мең кв. метр.

2017 елның 1 гыйнварына Әлмәт муниципаль районы халкының торак белән тәэмин ителеше 1 кешегә 26,2 кв.метр тәшкил итә.

Әлмәт муниципаль районы халкын торак белән исәп-хисап белән тәэмин итү – 2025 һәм 2030 еллар) - 29,9 һәм 31,9 кв. метр

Исәп-хисап:

2017 елның 1 гыйнварына Яңа Никольский авыл җирлегендә яшәүчеләрнең торак мәйданы 37,0 кв. метр тәшкил итә (31380 кв.метр: 847 кеше-1 кешегә 37,0 кв. метр).

Яңа Никольский авыл җирлеге һәм Әлмәт муниципаль районы территориясендә актив рәвештә торак төзү белән бәйле рәвештә, шулай ук фаразланган чордагы күрсәткечнең акрынлап тотрыклануын исәпкә алып, торак белән тәэмин ителешнең фаразланган чорын исәпләү өчен, логарифмик трендны куллану тәкъдим ителә.

Логарифмик тренд - y = aLnx b формасында чагыла, анда y - бирелгән x вакыт интервалында торак белән тәэмин ителеш.

a һәм b трендына якынлашу параметрлары булган мәгълүматлар нигезендә иң түбән квадратлар методы буенча 2,073589397 һәм 25,72446531 тәшкил итә.

Алынган форма ярдәмендә y=2,073589397lnx 25,72446531 Әлмәт муниципаль районы халкының 2040 елга - 1 кешегә 32,4 кв.метр торак белән тәэмин ителеш күрсәткече исәпкә алына.

Әлеге күрсәткеч район буенча торак белән тәэмин ителешне, Әлмәт шәһәре буенча күрсәткечләрне дә кертеп, шәхси торак төзелеше өстенлек иткән Яңа Никольский авыл җирлеге буенча күрсәткечләрне исәпләп чыгару максатка ярашлы.

Район өчен тулаем алганда, күрсәткечләр нигезендә исәпләнгән a параметрын, шулай ук 37,0 тигез булган b параметрын кулланып (Яңа Никольский авыл җирлеге халкын торак белән тәэмин итү 2017 елның 1 гыйнварына), фаразланган торак белән тәэмин итү: 1 кешегә 42,9 кв. метр торак-2025 елга; 1 кешегә – 45,1 кв.метр торак-2040 елга.а.

Генераль планны әзерләгәндә, авыл җирлеге территориясен планлаштыру һәм

аларга үзгәрешләр кертү документларына, әлеге исәпләүдә китерелгәннәрдән аермалы буларак, шәһәр төзелеше документациясен әзерләгәндә торак урыннарның гомуми мәйданының (статистик һәм демографик мәгълүматлар нигезендә) тәэмин ителешенең факттагы күрсәткеченә таянып эш итәргә кирәк.

4.1.2.Социаль наем шартнамәләре буенча, шулай ук социаль файдаланудагы торак фондына наем шартнамәләре буенча торак урын мәйданын билгеләү.

Муниципаль торак фонды өчен социаль наем шартнамәләре буенча, шулай ук социаль файдаланудагы торак фондына наем шартнамәләре буенча торак урын мәйданын бирү нормасы җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә.

Социаль наем шартнамәсе буенча бирелә торган торак урынның гомуми мәйданы күләме билгеләнә торган торак урын мәйданының минималь күләме «Гражданнарга социаль наем буенча һәм дәүләт торак программалары буенча торак бирү һәм исәпкә куйганда торак мәйданы нормалары турында» Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советының 2013 елның 19 апрелендәге 295 номерлы карары белән билгеләнгән.

4.2. Социаль инфраструктура объектлары.

4.2.1. Мәгариф объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативларын билгеләү.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан мәгариф объектлары (шул исәптән мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, гомуми белем бирү оешмалары, балаларга өстәмә белем бирү оешмалары) Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Әлмәт муниципаль районының шәһәр төзелешен проектлау нормативлары булмаганда, мәгариф оешмалары буенча исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә күрсәтелгән

4.2.1.1. Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗә күрсәткечләрен исәпләү.

Башлангыч мәгълүматлар:

Яңа Никольский авыл җирлегендә яшәүчеләрнең саны 01.01.2020 нче елда - 888 кеше.

1 яшьтән 6 яшькә кадәрге балалар саны - 74 кеше.

Исәп-хисап:

Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары белән тәэмин ителешнең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, балаларны мәктәпкәчә белем бирү оешмалары белән тәэмин итүнең исәп-хисап дәрәҗәсен 1-6 яшьлек балалар санынннан 85 % чикләрендә кабул итеп, җирлекнең демографик структурасына бәйле рәвештә билгеләнә.

Фаразланган демографик күрсәткечләрнең пропорциональ үзгәрүен исәпкә алып, шәһәр төзелешен проектлау күрсәткечләренең исәп-хисап срогына исәпләү 2020 елның гыйнварындагы мәгълүматлар буенча башкарыла.

Яңа Никольский авыл җирлегендә 1-6 яшьлек балаларның 85%ын колачлаганда, халыкны мәктәпкәчә белем бирү оешмалары белән тәэмин итү киңәш ителә:

74 урын*0,85*0,88 кеше - 1000 кешегә 71 урын.

4.2.1.2. Гомуми белем бирү оешмалары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсен исәпләү.

Башлангыч мәгълүматлар:

Яңа Никольский авыл җирлегендә яшәүчеләрнең саны 01.01.2020 нче елда - 888 кеше.

7 яшьтән 17 яшькә кадәрге балалар саны - 229 кеше.

Исәп-хисап:

Гомуми белем бирү оешмалары тарафыннан тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре җирлекнең демографик структурасына карап билгеләнә, балаларның гомуми белем бирү оешмалары тарафыннан мәктәп яшендәге балаларның 100 %ы тәэмин ителешен исәпкә алып.

Фаразланган демографик күрсәткечләрнең пропорциональ үзгәрүен исәпкә алып, шәһәр төзелешен проектлау күрсәткечләренең исәп-хисап срогына исәпләү 01.01.2020 ел мәгълүматлары буенча башкарыла.

Яңа Никольский авыл җирлегендә гомумбелем бирү оешмалары тарафыннан халыкның тәкъдим ителә торган тәэмин ителеше:

229 урын*0,88 кеше ≈ 258 урын.

4.2.2. Медицина оешмаларын шәһәр төзелешен проектлау нормативларын билгеләү.

Авыл җирлеге территориясендә урнашкан медицина оешмалары Әлмәт муниципаль районының җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә.

Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары булмаганда, Әлмәт муниципаль районы буенча медицина оешмалары буенча исәп-хисап күрсәткечләре Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлау нормативларына туры китереп күрсәтелгән.

4.3. Транспорт инфраструктурасы.

4.3.1. Автомобильләшүнең гомуми дәрәҗәсен исәп-хисап срогына исәпләп чыгару.

Яңа Никольский авыл җирлеге территориясендә автомобиль йөртү дәрәҗәсе Әлмәт муниципаль районы өчен билгеләнгән автомобиль кую дәрәҗәсенә ярашлы рәвештә кабул ителә.

Башлангыч мәгълүматлары:

Әлмәт муниципаль районы халкы саны 01.01.2017 елда - 205592 кеше.

Исәп-хисап срогына Әлмәт муниципаль районы халкы саны (2040 ел) - 227255 кеше.

Гомуми санда автомобильләр, шул исәптән җиңел, йөк автомобильләре һәм автобуслар, Әлмәт муниципаль районы территориясендә 2017 елның 1 гыйнварына - 81009 берәмлек.

Автомобильләрнең уртача үсеше, шул исәптән җиңел, йөк автомобильләре һәм автобуслар, 2013-2017 елларда Әлмәт муниципаль районы территориясендә - 1800 берәмлек.

Исәп-хисап:

2017 ел башына Әлмәт муниципаль районы территориясендә автомобильләштерүнең гомуми дәрәҗәсе 1000 кешегә 394 автомобиль тәшкил итә:

81009 автомобиль / 205,59 кеше. 1000 кешегә≈ 394 автомобиль.

2013-2017 елларда елына 1800 автомобиль тәшкил иткән үсеш нигезендә, җиңел, йөк автомобильләре һәм автобуслар да кертеп, Әлмәт муниципаль районы территориясендә исәп-хисап чорына (2040 ел) 122409 берәмлек тәшкил итәчәк.

Исәп-хисап чорына (2040 ел) 1000 кешегә 539 автомобиль тәшкил итәчәк:

122409 автомобиль / 227,26 мең кеше / 539 автомобиль 1000 кешегә.

Авыл җирлеге территориясен планлаштыру буенча генераль план, Документлар эшләгәндә һәм аларга үзгәрешләр керткәндә, шәһәр төзелеше документларын әзерләү вакытында автомобильләштерү дәрәҗәсенең (статистик һәм демографик мәгълүматлар нигезендә) факттагы күрсәткечене таянып эш итәргә кирәк.

4.3.2. Автомобильләрне саклау өчен машина урыннарының гомуми санын

исәпләү.

Исәп-хисап нигезендә 4.5.1 бүлегендә исәп-хисап чорына автомобильләштерү дәрәҗәсе 1000 кешегә 539 кеше тәшкил итәчәк. 2.5.3 таблицада тәкъдим ителгән шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә, автомобильләрне саклау урыннары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе тәшкил итәчәк:

1.күпфатирлы йортларда яшәүче 1000 кешегә 485 машина урыны, автомобильләрне даими саклау өчен;

2.күп фатирлы йортларда яшәүче 1000 кешегә автомобильләрне вакытлыча саклау өчен 2 134 машина урыны;

3.җитештерү зоналарында автомобильләр саклау өчен җирлекнең 1000 кешесенә 134 машина урыны;

4.җәмәгать үзәкләрендә, административ биналарда һәм башка иҗтимагый-эшлекле объектларда автомобильләр саклау өчен җирлекнең 1000 кешесенә 26 машина урыны;

5.күмәк кыска вакытлы ял зоналарында автомобильләр саклау өчен җирлекнең 1000 кешесенә 81 машина урыны.

4.4. Гражданнар оборонасы чараларын оештыру, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын оештыру өчен кирәкле объектлар.

4.4.1. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Торак пункт территориясендә янгыннан саклау бүлекчәләренең саны һәм урыннары фаразланган янгын объектыннан якындагы янгын депосына кадәр максималь мөмкин булган араны исәпләү нигезендә билгеләнә, фаразланган янгын объектларының һәр объекты һәм өлкәләре өчен янгын сүндерү депосын урнаштыру пространство зоналарын билгеләү күздә тотыла торган янгын объектлары җыелмасы өчен күрсәтелгән пространство зоналарын кисештерү өчен билгеләнгән пространство зоналарын билгеләү «Янгын сагы бүлекчәләрен дислокацияләү урыны» СП 11.13130.2009* кагыйдәләре җыентыгында бәян ителгән методика нигезендә эзлекле рәвештә билгеләнә. Билгеләү тәртибе һәм методикасы (үзгәрешләрне исәпкә алып), СП 11.13130.2009* кагыйдәләре җыелмасы нигезләмәләренә нигезләнгән программа исәпләү алымнарын кулланып (үзгәрешләрне исәпкә алып).

Подразделения пожарной охраны размещаются в зданиях пожарных депо. При подготовке генерального плана, документации по планировке территории сельского поселения и внесении в них изменений необходимо резервировать территорию под размещение пожарных депо с учетом перспективы развития сельского поселения в размере необходимой площади земельного участка.

Янгын сүндерү деполары торак районнарда, торак булмаган билгеләнештәге җир кишәрлекләрендә иҗтимагый-эшлекле һәм административ төзелеш районнарында, гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урамнарга яисә юлларга чыгу урыннарында урнашырга тиеш. Янгын сүндерү депосы төренә карап, җир кишәрлекләренең мәйданы проектлауга техник бирем белән билгеләнә. Янгын депосы участогы чикләреннән иҗтимагый һәм торак биналарга кадәр ара кимендә 15 метр, ә стационар типтагы мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының, гомуми белем бирү оешмаларының һәм дәвалау учреждениеләренең җир кишәрлекләре чикләренә кадәр кимендә 30 метр булырга тиеш.

Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары - янгын гидрантлары булган тышкы сүүткәргеч челтәрләр һәм янгын сүндерү максатларында кулланыла торган су объектлары. Елның теләсә кайсы вакытында янгын сүндерү

максатларында су җыю җайланмаларына кимендә 12 × 12 м озынлыктагы каты өслекле мәйданчыклы (пирслар) килү урыннары булырга тиеш.

Биналарга һәм корылмаларга керү юлларын һәм подъездларны проектлауны СП 4.13130.2013 нигезендә башкарырга кирәк.

Тупик юлларны диаметры кимендә 16 м булган янгын сүндерү техникасының борылу мәйданчыклары белән тәмамларга тиеш. Тупикның максималь озынлыгы 150 м дан артмаска тиеш.

Янгын техникасы өчен юлларның киңлеге, биналарның яисә корылмаларның биеклегенә карап, түбәндәгеләрдән гыйбарәт булырга тиеш:

- 3,5 м - биналар яисә корылмалар биеклеге 13,0 м га кадәр, кертеп;
- 4,2 м - биналар яисә корылмалар биеклеге 13,0 м дан алып 46,0 м га кадәр, кертеп;
- 6,0 м - биналар яисә корылмалар 46 м дан артык.

Янгын сүндерү депосын урнаштыру өчен җир участогы мәйданы анда урнашкан автомобильләр санына бәйле, автомобильләр саны ихтыяҗга бәйле рәвештә билгеләнә, 2 нче һәм 7 нче НПБ 101-95 нче кушымталар нигезендә.

4.4.2. Халыкны һәм авыл җирлеген геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Инженерлык яклавының кирәклеге Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезләмәләре нигезендә авыл җирлеге территориясен үстерү өлешендә билгеләнә:

- яңа төзелә торган территорияләр өчен - территориаль планлаштыру документлары проектларында, планировка һәм техник чишелешләрнең вариантын исәпкә алып территорияне планлаштыру документларында һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрнең тискәре нәтиҗәләрен киметүдә;
- төзелеп беткән территорияләр өчен - объектны төзү, реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлауны гамәлгә ашыруга, гамәлдәге планлаштырылган карарларны исәпкә алып, проект документациясендә һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрнең тискәре нәтиҗәләрен киметүдә.

Авыл җирлеге территориясен инженерлык яклавы зарурлыгы генераль планны эшләгәндә, генераль планга үзгәрешләр керткәндә билгеләнә, ә инженерлык яклавының тибы һәм параметрлары, СП 116.13330.2012 нигезләмәләрне исәпкә алып, территорияне планлаштыру проектында - авыл җирлеге территориясендә ачыкланган куркыныч геологик процессларга карата: авыш процесслары, эрозия процесслары, су басу һәм су басу.

Инженерлык яклавын проектлаганда түбәндәгеләрне тәэмин итәргә кирәк:

- сакланган территорияләргә, биналарга һәм гамәлдәге һәм аларга бәйле мөмкин булган куркыныч процессларны төзүгә тискәре йогынтыны булдырмау, бетерү яисә киметү;
- эшләрне яңа һәм (яисә) гамәлдәге геологик процессларны интенсификацияләүгә китерми торган ысуллар белән җитештерү;
- тыюлык зоналарын, ландшафтларны, тарихи объектларны һ.б. саклап калу;
- инженерлык яклау корылмаларының тиешле архитектура бизәлеше;
- әйләнә-тирә мохитне саклау буенча чаралар белән ярашу;
- кирәкле очракларда - сакланган территорияләрнең һәм объектларның торышын һәм төзелеш һәм эксплуатацияләү чорында инженерлык яклавы корылмаларының эшен системалы күзәтү (мониторинг);
- нигез грунтларының исәп-хисап гидрогеологик режимын үтәү, шулай ук табигый шартларны тиешенчә үзгәртүгә һәм үзләштерелә торган территориянең

ярамаган бозылуына китерә торган эрозион һәм башка физик-геологик процессларның үсешен булдырмау.

Куркыныч геологик процесслардан инженерлык яклавы чаралары гамәлдәге норматив документлар нигезендә каралырга һәм үтәлергә тиеш (СП 115.13330.2016, СП 47.13330.2016, СП 58.13330.2012, СП 104.13330.2016, СП 116.13330.2012, СП 425.1325800.2018 һ.б.).

Подготовка генерального плана сельского поселения, документации по планировке территории должна выполняться на основе проведенных инженерных изысканий (СП 47.13330.2016). Шул ук вакытта шәһәр төзелеше документларын эшләү өчен инженерлык тикшеренүләрен шәһәр төзелеше документациясе масштабына туры килә торган инженер-геологик төшерүне җентекләп (масштабларда) башкарырга кирәк: планлаштыру проектлары өчен - 1:2000, генераль планнар өчен - 1:10000. Инженерлык яклавын проектлаганда инженер эзләнүләрен проект оешмасы заданиесе буенча «Төзелеш өчен инженер-экологик тикшеренүләр» СП11-105-97, «Төзелеш өчен инженер-гидрометеорологик тикшеренүләр» СП11-105-97, «төзелеш өчен инженер-геодезик тикшеренүләр» СП11-105-97, «төзелеш өчен инженер-геологик тикшеренүләр» СП11-105-97 таләпләре һәм төзелеш өчен грунтларны инженерлык эзләнүләре һәм тикшерү өлкәсендә дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә башкарырга кирәк. Инженерлык тикшеренүләре материалларының составы, эчтәлеге һәм детальләре (масштабы) кирәкле график материалларның тиешле масштабы белән билгеләнә. Инженерлык тикшеренүләре территориядә башкарылган барлык төр эзләнү эшләрен колачлаган мәгълүматны гомумиләштерүгә нигезләнгән булырга тиеш.

Тикшеренүләр нәтиҗәләрендә, табигый һәм техноген факторларны исәпкә алып, исәп-хисап чорына инженер-геологик, гидрологик һәм экологик шартлар үзгәрү фаразы, шулай ук геологик иминлек тупсалары буенча территорияне территориаль бәяләү (районлаштыру) һәм инженерлык яклауның принципиаль юнәлешләрен сайлау буенча тәкъдимнәр булырга тиеш..

4.4.3. Гражданнар оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары.

Халыкны гражданнар оборонасының яклау корылмалары һәм гражданнар оборонасының башка объектлары белән тәэмин итү кирәк булганда, «Гражданнар оборонасының сыену урыннары һәм башка объектларын төзү тәртибе турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1999 елның 29 ноябрендәге 1309 номерлы карарына (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), СП 165.1325800.2014 "Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар", СП 88.13330.2014 "СНиП II-11-77* таянып эшләргә.

Яклаучы корылмалар яшеренеп ятучы урыннарда булырга тиеш. Яшеренә торганнарны җыю радиусы гражданнар оборонасы буенча махсус төркемгә кертелгән территорияләрдә урнашкан саклагыч корылмалар өчен 500 м дан артмаска, ә башка территорияләр өчен 1000 м дан артмаска тиеш. Радиациягә каршы автотранспорт белән капланган яшеренгән кешеләрне яшеренү урыны радиусын 20 чакрымга кадәр арттырырга рөхсәт ителә.

4.4.4. Гражданнар оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында.

Халыкка хәрби хәрәкәтләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килә торган куркынычлар турында хәбәр итү өчен, шулай ук гадәттән тыш хәлләр вакытында, хәбәр итүнең техник системасын төзергә кирәк, шул исәптән:

- муниципаль дәрәҗәдә - җирле хәбәр итү системасы (муниципаль берәмлек территориясендә);

- объектлы дәрәҗәдә - I һәм II, аеруча радиацияле куркыныч объектларда, атом-төш куркынычы булган объектларда, куркыныч производство объектларында, гидротехник корылмаларда гадәттән тыш югары һәм югары куркыныч янаган объектларда, күрсәтелгән объектлардагы потенциаль аварияләр нәтиҗәләре аларның территориясеннән чыгарга һәм бу объектларны урнаштыру районнарында хуҗалык эшчәнлеге алып баручы яки гамәлгә ашыручы халыкның гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян китерергә мөмкин булган очракта, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә барлыкка килә торган хәбәр итү системалары.

Хәбәр итү системалары, шул исәптән:

«Барыгызга да игътибар!» (тыныч вакытта) һәм «Һава тревогасы!» (сугыш вакытында) электр сиренасы ярдәмендә, сигнал буенча кычкырып торучы җайланмалар, кычкырып сөйләүчеләр һәм халыкка һәм идарә органнарына хәбәр итү сигналларын һәм мәгълүматын җиткерү;

Граждан оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектлары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 13 ноябрендәге 1522 номерлы «Гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында»гы Указы нигезендә (район ЕДДСка тоташтырып, сөйләм өчен сирәкле җайланмалар урнаштыру зарур).

Потенциаль куркыныч объектларда хәбәр итүнең каль системалары «Гражданнар оборонасы турында» Федераль законга һәм «Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү» Россия Федерациясе дәүләт программасына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 1 маендагы 84-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә төзелә (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 15 апрелендәге 300 номерлы карары белән расланган).

«Барыгызга да игътибар» сигналы бирүне тәэмин итүче РСЧСка хәбәр итү системалары белән бер үк вакытта кешеләрнең 50 дән артык кешесе булган объектлар, шулай ук халыкның бер үк вакытта урнашуына карамастан, социаль әһәмияткә ия объектлар һәм халыкның тормыш белән тәэмин итү объектлары (күпфатирлы йортларда, кунакханәләрдә, тулай торакларда - һәр катта) җиһазланган булырга тиеш.

Потенциаль куркыныч объектларда хәбәр итүнең каль системалары, хәбәр итүнең объектлы системалары, шулай ук торак пунктларга хәбәр итү системалары һәм аларны үткәргеч тапшырулар челтәре нигезендә үзәкләштерелгән хәбәр итүнең региональ автоматлаштырылган системасы белән техник бәйләнеше СП133.13330.2012 «Чыбыклы радио-тапшырулар челтәре һәм биналарда хәбәр итү. Проектлау нормалары» (1 нче үзгәреш белән), СП 134.13330.2012 «Биналар һәм корылмаларның электр элемтәсе системасы. Проектлауның төп нигезләмәләре», СП 165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар» нигезендә проектлана.

III бүлек. Шәһәр төзелешен проектлау нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе.

5. Исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Новоникольск авыл җирлеген шәһәр төзелешен проектлау нормативлары авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь

дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм Яңа Әлем авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан уңайлы яшәү шартларын тәэмин итү максатларында мондый объектларның мөмкин булган максималь күләменең исәп-хисап күрсәткечләре җыелмасын билгели.

Әлеге нормативларда каралмаган мәсьәләләр буенча Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив-техник документлар белән эш итәргә кирәк. Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормаларда сылтама бирелгәннәрне гамәлдән чыгарганда һәм / яки үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормаларга таянырга кирәк.

Әлеге нормативларны куллану техник регламентлар, милли стандартлар, кагыйдәләр җыентыклары таләпләрен, дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары тарафыннан билгеләнгән кагыйдәләрне һәм таләпләрне куллануны алыштырмый һәм кире какмый.

Урнаштыруга планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектның куәтен һәм параметрларын әлеге нормативларда билгеләнгән объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсеннән чыгып билгеләргә кирәк.

Урнаштыруга планлаштырыла торган җирле әһәмияттәге объектның урынын әлеге нормативларда билгеләнгән объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәсеннән билгеләргә кирәк.

Нормативлар аларны раслаганнан соң гамәлгә керәләр.

6. Исәп-хисап күрсәткечләрен куллану өлкәсе.

Нормативлар Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеге территориясен планлаштыру буенча генераль план һәм документлар әзерләгәндә, аның үсеш перспективаларын исәпкә алып һәм территорияне тотрыклы үстерүгә, аның пространстволы үсешен халыкның тормыш сыйфатына туры килә торган итеп тәэмин итүгә юнәлдерелгән (таблицаны карагыз). 6.1).

Таблица 6.1

Шәһәр төзелешен проектлау нормативларының төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану өлкәсе

Исәп-хисап күрсәткеч	Үлчәү берәмлеге	Авыл җирлегенең генераль планы	Территорияне планлаштыру проекты
1	2	3	4
Торак төзелешен шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Халыкны гомуми торак мәйданы белән тәэмин итү	1 кешегә кв.метр	+	-
Муниципаль торак фондының торак урыннары мәйданын тәэмин итү	1 кешегә кв.метр	+	+
Социаль инфраструктура объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Мәгариф объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	урын	+	+
Мәгариф объектларына территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	метр, минут	+	+
Медицина оешмалары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	-	+	+
Медицина оешмаларына территориаль керүнең максималь мөмкин булган	метр, минут	+	+

1	2	3	4
дәрәҗәсе			
Спорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	кв.метр	+	+
Спорт объектларына территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	метр, минут	+	+
Мәдәни-ял итү учреждениеләре белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	-	+	+
Мәдәни-ял итү учреждениеләренә территориаль керүнең максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	метр, минут	+	+
Рекреация объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин дәрәҗәсе	кв.метр	+	+
Рекреация объектларына территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	минут	+	+
Массакүләм ял зоналары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкинлеге	кв.метр	+	
Массакүләм ял итү зоналарына территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе	сәгать - ял итү зоналары өчен, пляжлар өчен нормалашмый		
Инженерлык инфраструктурасы объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Халыкны элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен кирәкле объектлар			
- гомуми файдаланудагы телефон челтәре белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	абонент ноктасы / фатир	+	+
- гомуми файдаланудагы телефон челтәренең территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
- радиотапшырулар челтәре һәм радиотрансляция белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	радионокта /фатир	+	+
- радиотапшырулар һәм радиотапшырулар челтәренең максималь рөхсәт ителә торган территориаль дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		

1	2	3	4
нормалашмый			
- телевизион программалар кабул итү челтәре белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
- телевизион программалар кабул итү челтәренең территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
- РСЧС хәбәр итү системалары белән минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	Кычкырып сөйләү җайланмасы / объект	+	+
- РСЧС хәбәр итү системаларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
- АТС тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	объект / мең абонент номерлары	+	+
- АТСларның территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
- АТС җир участоклары күләмнәре	га / объект		+
Электр белән тәэмин итү объектлары			
Авыл җирлеге халкы өчен электр белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның территориаль яктан мөмкин кадәр күбрәк файдалана алу дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре:			
- электр белән тәэмин итү объектлары белән минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	кВт·ч / кеше. елга	+	+
- электр белән тәэмин итү объектларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
Индивидуаль торак йортларның электр кабул итү җайланмаларының исәп-хисап электр йөкләнешенең күрсәткечләре	кВт / йорт		+
Иҗтимагый биналарның	кВт / бер.үл..		+

1	2	3	4
(биналарның) исәп-хисап электр йөкләнешенең күрсәткечләре			
Авыл җирлегеген электр белән тәэмин итү челтәрләрен шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.6 норматив таблицасы буенча	+	+
Электр тапшыруның һава линияләрен төзү чорына бирелә торган җирләр полосаларының киңлеге	м	+	+
Җир кишәрлекләре мәйданнары терәк астына	$м^2$		+
Электр тапшыру кабель линияләре өчен вакытлыча кыска сроклы файдалануга бирелә торган җирләр полосаларының киңлеге	м	+	+
Электр тапшыру линияләре өчен саклау зоналарының күләмнәре	м	+	+
Энергия системаларында электр энергиясен үзгәртеп кору һәм бүлү җайланмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.10 норматив таблицасы буенча	+	+
Җылылык белән тәэмин итү объектлары			
Җылылык белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре:			
- җылылык белән тәэмин итү объектлары белән минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	Вт/(м3·°С)	+	+
- җылылык белән тәэмин итү объектларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
Җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү чыганакларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре	2.4.4.6 норматив таблицасы буенча	+	+
Җылылык белән үзәкләштерелмәгән тәэмин итү чыганакларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.7 норматив таблицасы буенча	+	+
Җылылык челтәрләрен шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.8 норматив таблицасы буенча	+	+
Газ белән тәэмин итү			

1	2	3	4
объектлары			
Газ белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре:			
- газ белән тәэмин итү объектларын минималь дәрәҗәдә тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре	м3/ел 1 кеше.	+	+
- газ белән тәэмин итү объектларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
Шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары - газның еллык чыгымнары	2.4.3.2 норматив таблицасы буенча	+	+
Шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары - тулаем авыл җирлегендә газның еллык чыгымнары	2.4.3.3 норматив таблицасы буенча		
Газ редакцияләү пунктларын урнаштыруның норматив параметрлары (горизонталь ераклык (яктылыкта))	м	+	+
Газүткәргечләрдән һәм газ бүлү челтәре объектларыннан аларга карамаучы объектларга кадәр янгынга каршы ераклыклар	СП 4.13130.2013 буенча	+	+
Су белән тәэмин итү объектлары			
Су белән тәэмин итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре:			
- су белән тәэмин итү объектлары белән минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	л/тәү. 1 кешегә.	+	+
- су белән тәэмин итү объектларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
Куллану күләменең төрле категориядәге кулланучыларның аерым объектлары буенча хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары өчен алдан исәпләү күрсәткечләре	л/тәү. үл.бер.		+

1	2	3	4
Шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары - суның еллык чыгымнары	2.4.4.5	+	+
Су белән тәэмин итү чыганакларын сайлаганда шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.7	+	+
Су алу корылмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.7	+	+
Су әзерләү корылмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары	2.4.4.7	+	+
Магистраль сулыкларны һәм сүүткәргеч челтәрләрне шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре	2.4.4.8	+	+
Су бүлеп бирү объектлары			
Су бүлеп бирелгән объектлар белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның халык өчен максималь мөмкин булган территория белән тәэмин ителешенең исәп күрсәткечләре:			
- су бүлеп бирү объектлары белән минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	л/тәү. 1 кешегә.	+	+
- су бүлеп бирү объектларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый		
Шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары - агып төшүче суларның уртача тәүлеклек чыгымы исәпләү	2.4.5.2	+	+
Су бүлеп бирү (канализация) системаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре	2.4.5.3	+	+
Канализация корылмаларын шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре	2.4.5.4	+	+
Яңгыр канализациясен шәһәр төзелешен проектлауның норматив параметрлары һәм исәп-хисап күрсәткечләре	2.4.5.5	+	+
Зиратларны шәһәр төзелеше проектлау нормативлары			
тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	га	+	-
территориаль яктан мөмкин булган дәрәҗәдә рөхсәт ителгән дәрәҗәдә	нормалашмый		
Беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелеше проектлары нормативлары			

1	2	3	4
Авыл җирлеге торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы:			
- янгын сагы бүлекчәләренең мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	Депо саны	+	+
- янгыннан саклау бүлекчәләренең территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	Беренче бүлекнең чакыру урынына килү вакыты 20 мин тан артмаска тиеш.	+	+
- янгын саклау бүлекчәләренең җир кишәрлекләре күләмнәре	м2 / объект		+
- янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганаклары белән минималь дәрәҗәдә тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	СП 8.13130.2009 буенча	+	+
- янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганакларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдалана алуының исәп-хисап күрсәткечләре	м	+	+
һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру, су объектларында кешеләрнең иминлеген тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен төзү, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру чараларын гамәлгә ашыру, су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль уңайлылыгының максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре:			
- авария-коткару хезмәтләре (формированиеләре) эшчәнлеген оештыру өчен махсус җиһазландырылган аерым биналар белән минималь тәэмин ителешнең исәп-хисап күрсәткечләре	объект / җирлек	+	+

1	2	3	4
- авария-коткару хезмәтләре (формированиеләр) эшчәнлеген оештыру өчен аерым торучы биналарның, махсус җиһазландырылган биналарның территориаль яктан файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый	нормалашмый	нормалашмый
- авария-коткару хезмәтләре (формированиеләр) эшчәнлеген оештыру өчен биналарның җир кишәрлекләре күләмнәре	га / объект		+
- су объектларында санитар постлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	берәм.	+	+
- су объектларында санитар постларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы күрсәткечләре	м	+	+
- су объектларында санитар постларның җир участоклары күләмнәре	$м^2$/объект		+
- су объектларында коткаручылар постлары һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре белән минималь тәэмин ителешенең исәп-хисап күрсәткечләре	берәм.	+	+
- су объектларында коткаручылар һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре постларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	м	+	+
- Су объектларында коткаручыларның һәм Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы хезмәткәрләре постларының җир кишәрлекләре күләмнәре	$м^2$/объект		+
Граждан оборонасы чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Граждан оборонасы буенча чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм авыл халкы өчен мондый объектларның территориаль файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре:			
- гражданнар оборонасының саклау корылмалары (яшеренү урыны, ышыклану урыны) белән	Ышыклауга кирәкле халыкның 100% ы	+	+

1	2	3	4
тәэмин ителүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре			
- максималь мөмкин булган гражданнар оборонасының саклау корылмаларының (яшеренү урыны, ышыклану урыны) территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә булуы исәп-хисап күрсәткечләре)	м	+	+
- гражданнар оборонасының саклау корылмаларының (яшеренү урыны, ышыклану урыны) җир кишәрлекләре күләмнәре	$м^2$/объект		+
- кабул итү-эвакуация пунктлары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	объект/җирлек	+	+
- кабул итү-эвакуация пунктларына территориаль керүнең мөмкин булган максималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый	нормалашмый	нормалашмый
- матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар складлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	объект/ җирлек	+	+
- матди - техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар складларының территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә булуы күрсәткечләре	нормалашмый	нормалашмый	нормалашмый
- матди-техник, азык-төлек, медицина һәм башка чаралар складларының җир кишәрлекләре күләмнәре	$м^2$/объект		+
Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау өчен кирәкле объектларны шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Халыкны һәм авыл җирлеге территориясен куркыныч геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру өчен кирәкле объектлар белән тәэмин итүнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең һәм мондый объектларның авыл җирлеге халкы өчен максималь мөмкин булган территория дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре:			
- территорияләрне куркыныч геологик процесслардан һәм табигать күренешләреннән яклау буенча корылмаларның	% яклауны таләп итә торган территорияләр	+	+

1	2	3	4
территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре			
- территорияләрне куркыныч геологик процесслардан һәм табигать күренешләреннән яклау буенча корылмаларның территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый	нормалашмый	нормалашмый
- территорияләрне куркыныч геологик процесслардан һәм табигый күренешләрдән яклау корылмаларының җир кишәрлекләре күләмнәре	га / объект		+
су басудан, су басудан, елганың юнәлешен турылау, өске агымның тармагын җайга салудан яклау корылмаларының (ишелү, территориянең билгеләрен (грунтны сибү) ясалма күтәрү) территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булу дәрәҗәсе исәп-хисап күрсәткечләре	% яклауны таләп итә торган территорияләр		
су басудан, су басудан, елганың юнәлешен турылау, өске агымның тармагын җайга салудан яклау корылмаларының (ишелү, территориянең билгеләрен (грунтны сибү) ясалма күтәрү) территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булу дәрәҗәсе исәп-хисап күрсәткечләре	нормалашмый	нормалашмый	нормалашмый
-су басудан, су басудан саклау елганың юнәлешен турылау, өске агымның тармагын җайга салудан яклау корылмаларының (ишелү, территориянең билгеләрен (грунтны сибү) ясалма күтәрү) җир кишәрлекләре күләмнәре	га / объект		+
Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирү һәм гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү объектларын шәһәр төзелешен проектлау нормативлары			
Граждан оборонасы буенча мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә			

1	2	3	4
булуы турында хисап күрсәткечләре:			
РСЧС турында хәбәр итү системалары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре	Кычкырып хәбәр итү җайланмасы / объект	+	+
- РСЧС хәбәр итү системаларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	Билгеләнми	Билгеләнми	Билгеләнми
сөйләм сиренасы җайланмалары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	Торак пункт территориясен колачлауның 100 %ы	+	+
- РСЧС хәбәр итү системаларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	Билгеләнми	Билгеләнми	Билгеләнми
- хәбәр итүнең локаль системалары (ЛСО) белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	ЛСО / объект	+	+
- РСЧС турында хәбәр итүнең локаль системаларыннан (ЛСО) территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә исәп-хисап күрсәткечләре	км	+	+

1 нче кушымта

Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетының 2018 елның 16 июлендәге 988 номерлы карары белән расланган «2018-2028 елларга Әлмәт муниципаль районы транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү» муниципаль программасы нигезендә Әлмәт муниципаль районы үсешенең сценарий планы

Күрсәткечләр	Еллар	2015	2016	2018	2020	2021	2024	2025	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ВТП үсеше темпы, %	Инерция сценарие буенча	118	105	106	108	108	110	110	112
	База сценарие буенча	118	108	108	110	110	112	112	115
	Оптимистик сценарий буенча	118	115	118	120	121	130	132	144
Хезмәт җитештерүчәнлеге, млн. сум	Инерция сценарие буенча	8,3	8,5	9,0	9,6	10,1	11,0	11,4	13,4
	База сценарие буенча	8,3	8,8	9,8	10,9	11,4	12,9	13,4	15,9
	Оптимистик сценарий буенча	8,3	8,9	9,9	11,0	11,5	13,0	13,5	16,0
Халыкның уртача еллык саны, мең кеше.	Инерция сценарие буенча	203,4	204,1	205,8	207,1	208,4	210,5	211,6	215,1
	База сценарие буенча	203,4	204,6	206,3	208,1	209,3	212,9	213,1	218,1
	Оптимистик сценарий буенча	203,4	205,5	208,1	210,7	212,0	215,9	217,2	223,7
Эшсезлек дәрәҗәсе, %	Инерция сценарие буенча	4,6	4,7	4,7	4,5	4,5	4,4	4,4	4,2
	База сценарие буенча	4,6	4,6	4,5	4,3	4,3	4,2	4,2	4,0
	Оптимистик сценарий буенча	4,6	4,5	4,4	4,2	4,2	4,0	4,0	3,8
Эшләүчеләрнең уртача исемлек саны, мең кеше.	Инерция сценарие буенча	77,4	77,5	77,6	77,8	77,9	78,2	78,3	78,8
	База сценарие буенча	77,4	77,6	77,8	78,0	78,1	78,5	78,7	79,5
	Оптимистик сценарий буенча	77,4	77,7	78,0	78,3	78,5	79,4	79,7	80,6
Бер кешегә исәпләгәндә гомуми торак мәйданын тәэмин итү, кв. метр	Инерция сценарие буенча	25,8	25,8	27,5	28,7	28,8	29,2	29,3	30,0
	База сценарие буенча	25,8	26,1	27,7	28,9	29,1	29,7	29,9	31,9
	Оптимистик сценарий буенча	25,8	26,5	27,7	28,9	29,3	30,3	30,5	32,8
Физик культура һәм спорт белән даими шөгыльләнүче халыкның өлеше, %	Инерция сценарие буенча	37,3	36,8	40,2	42,2	42,3	42,6	42,7	43,2
	База сценарие буенча	37,3	37,4	40,4	42,4	42,6	43,0	43,5	44,5
	Оптимистик сценарий буенча	37,3	40,4	40,9	42,9	43,3	44,0	44,4	45,7
ВТПда кече һәм урта бизнес өлеше, %	Инерция сценарие буенча	9,3	9,5	9,7	9,9	10,0	10,3	10,4	11,1
	База сценарие буенча	9,3	10,4	10,6	10,8	10,9	11,2	11,3	11,8
	Оптимистик сценарий буенча	9,3	10,5	10,7	11,0	11,2	11,7	12,0	12,9
Барлык предприятие һәм оешмаларның хезмәткәрләренең һәм оешмаларының уртача исемлек санында кече һәм урта	Инерция сценарие буенча	14,0	14,1	14,3	14,5	14,6	14,9	15,0	15,5
	База сценарие буенча	14,0	14,2	14,4	14,6	14,7	15,3	15,5	16,5
	Оптимистик сценарий буенча	14,0	14,3	14,9	15,5	15,4	16,3	16,6	18,1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
предприятиеләрдә (тышкы өстәмә эшләүчеләрдән башка) хезмәткәрләрнең уртача исемлек саны өлеше, %									
2015 елга кече (микропредприятиеләрне дә кертеп) һәм урта предприятиеләр (гамәлдәге бәяләрдә) әйләнешенең үсеш темпы, %	Инерция сценарие буенча		101	104	107	108	112	113	118
	База сценарие буенча		102	107	110	112	116	118	125
	Оптимистик сценарий буенча		105	111	117	120	128	131	144
Сәнәгать җитештерүенең гомуми күләмендә инновацион продукция өлеше, %	Инерция сценарие буенча	34,5	34,8	35,4	36,0	36,3	37,2	37,5	39,0
	База сценарие буенча	34,5	35,0	36,0	37,0	37,5	39,0	39,5	42,0
	Оптимистик сценарий буенча	34,5	35,2	36,4	37,6	39,3	41,1	41,7	44,7
Төп капиталга суммар республика инвестицияләрендә муниципаль район (шәһәр округы) өлеше, %	Инерция сценарие буенча	14,1	15,4	16,2	18,3	18,9	19,2	19,4	21,8
	База сценарие буенча	14,1	16,2	19,5	20,8	21,3	22,0	22,5	25,0
	Оптимистик сценарий буенча	14,1	16,5	20,0	21,3	21,9	22,7	23,2	26,1
Шәһәр округының (муниципаль районның) җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә халыкның канәгатьлелеге, сораштырылучылар санының %ы	Инерция сценарие буенча	98,5	88,4	89,0	90,0	90,0	91,0	91,0	92,0
	База сценарие буенча	98,5	90,0	90,0	93,0	94,0	96,0	98,0	98,0
	Оптимистик сценарий буенча	98,5	92,0	93,0	94,0	95,0	97,0	98,0	100,0
Бер кешегә акчалата керемнәр (уртача айга), сум	Инерция сценарие буенча	43201	44238	46361	48587	49753	53335	54615	61159
	База сценарие буенча	43201	44497	48824	52385	54389	59472	61471	71839
	Оптимистик сценарий буенча	43201	45577	50590	56155	59243	69019	72815	87351
Систематик рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүче халыкның өлеше, %	Инерция сценарие буенча	37,3	37,4	40,2	42,2	42,3	44,0	44,1	46,1
	База сценарие буенча	37,3	37,5	40,4	42,4	42,4	44,2	44,4	46,5
	Оптимистик сценарий буенча	37,3	37,6	40,9	42,9	43,0	44,5	44,6	47,0

2 нче кушымта

Терминнар һәм билгеләмәләр

Су саклау зонасы - акваторияләргә якын территория, анда суларның пычрануын, чүпләнүен һәм ярлылануын булдырмау өчен махсус режим билгеләнә.

Әйләнә-тирә мохиткә йогынты - әйләнә-тирә мохиттә тискәре яки уңай характердагы теләсә нинди үзгәреш, кеше эшчәнлегенең экологик аспектлары тулысынча яки өлешчә нәтиҗәсе булып тора.

Шәһәр төзелешен проектлау - территориаль планлаштыру документлары проектларын, шәһәр төзелешен зоналаштыру документларын һәм территорияне планлаштыру документларын әзерләү эшчәнлеге.

Торак пункт чиге - торак пункт җирләренең тышкы чиге, ул аларны җирләрнең башка категорияләреннән аерып тора.

Квартал - җирлек төзелешенең барлык зоналарын планлаштыру берәмлеге, ул кызыл сызыклар чикләрендә урамнар яки транспорт юллары белән бүленеп бирелә. Зурлыгы ягыннан зур булмаган (8-10 гектар), торак зонасы кварталы, кагыйдә буларак, көндәлек хезмәт күрсәтү тулы комплексына ия түгел.

Магистраль челтәр - ул махсус җылылык-энергетика челтәре, аның төп функциясе - җылылык энергиясен транспортлау һәм җылылык чыганагыннан микрорайонга, кварталга яки сәнәгать предприятиесенә кадәр җиткерү.

Микрорайон - торак зонасының функциональ структурасының төп берәмлеге. Халыкка көндәлек мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү дәрәҗәсен тәэмин итә торган торак йортларны һәм якын урнашкан иҗтимагый учреждениеләрне дә кертә.

Җирле әһәмияттәге объектлар - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча һәм федераль законнар, Россия Федерациясе субъекты законы, муниципаль берәмлекләр уставлары нигезендә тапшырылган дәүләт вәкаләтләре чикләрендә җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә ашыру өчен кирәкле һәм муниципаль районнарның, җирлекләрнең, шәһәр округларының социаль-икътисадый үсешенә сизелерлек йогынты ясый торган капиталь төзелеш объектлары, башка объектлар, территорияләр.

Гомуми файдаланудагы яшел территорияләр - шәһәр яисә муниципаль әһәмияттәге гомуми файдаланудагы территориянең рекреацион һәм экологик максатларда яшелләндерү һәм файдалану өчен билгеләнгән һәм чикләнмәгән затлар даирәсе, шул исәптән парклар, бакчалар, скверлар, бульварлар өчен файдалану мөмкинлеге булган төрле территориаль зоналарында урнашкан.

Тармаклану челтәре - магистраль челтәрләрдән алып биналарга кадәр тармакланган җылылык энергосаклагычны транспортлау һәм китерү.

Санитар-яклау зонасы - сәнәгать предприятиеләре, корылмалар һәм башка җитештерү һәм авыл хуҗалыгы объектлары һәм торак төзелеше, рекреация зоналары мәйданчыклары чикләре арасындагы, атмосфераның тиешле катламында пычраткыч матдәләр тотуның таләп ителә торган гигиена нормаларын тәэмин итү, предприятиеләрнең, транспорт коммуникацияләренең, халыкка электр тапшыру линияләренең тискәре йогынтысын киметү өчен билгеләнгән территория.

Технопарк – индустрия объектлары, эшлекле, күргәзмә үзәкләре, фәнни-тикшеренү институтлары, ярдәмче хезмәтләр кооперациясе, инженерлык һәм транспорт белән тәэмин итү системалары, хезмәт ияләренә мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү һәм җитештерү белән идарә итү белән чиктәш җир кишәрлекләрендә урнаштырылган уку йортлары төркеме.

Урам-юл челтәре – капиталь төзелеш объектларын, шул исәптән төрле категорияләрдәге урамнарны һәм юлларны кертеп һәм алар составына керә торган юл күпере төзелеше объектларын (юлүткәргечләр, күперләр, туннельләр, эстакадалар һәм башка шундый корылмалар) кертеп, хәрәкәт ешлыгының

перспективалы үсешен һәм инженерлык коммуникацияләрен салу мөмкинлеген тәэмин итүне исәпкә алып проектлана торган капиталь төзелеш объектлары системасы. Урам-юл челтәре чикләре кызыл сызыклар белән беркетелә. Урам-юл челтәре биләгән территория транспорт билгеләнешендәге гомуми файдалану җирләренә карый.

Функциональ зоналар - территориаль планлаштыру документлары белән чикләр һәм функциональ билгеләнеш билгеләнгән зоналар.

3 нче кушымта

Норматив-хокукый актлар

1) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы;
2) Россия Федерациясе Җир кодексы;
3) Россия Федерациясе Су кодексы;
4) Россия Федерациясе Урман кодексы;
5) Россия Федерациясе Торак кодексы;
6) Россия Федерациясе Һава кодексы;
7) Татарстан Республикасы Экология кодексы.
8) «Юл хәрәкәте иминлеге турында» 1995 елның 10 декабрендәге 196-ФЗ номерлы Федераль закон;
9) «Күмү һәм җирләү эше турында» 1996 елның 12 декабрендәге 8-ФЗ номерлы Федераль закон;
10) «Россия Федерациясендә туристлык эшчәнлеге нигезләре турында» 1996 елның 24 ноябрендәге 132-ФЗ номерлы Федераль закон;
11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;
12) «Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2007 елның 8 ноябрендәге 257-ФЗ номерлы Федераль закон;
13) «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон;
14) «Күчемсез милеккә хокукларны һәм аның белән алыш-бирешләрне дәүләт теркәвенә алу турында» 1997 елның 21 июлендәге 122-ФЗ номерлы Федераль закон;
15) «Россия Федерациясендә туристлык эшчәнлеге нигезләре турында» 1996 елның 24 ноябрендәге 132-ФЗ номерлы Федераль закон;
16) «Граждан оборонасы турында» Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» 2019 елның 1 маендагы 84-ФЗ номерлы Федераль закон;
17) «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында техник регламент» 2008 елның 22 июлендәге 123-ФЗ номерлы Федераль закон;
18) «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яисә килеп чыгу куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 13 ноябрендәге 1522 номерлы Указы;
19) «Җир асты байлыклары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законы;
20) «Хайваннар дөньясы турында» 1995 елның 24 апрелендәге 52-ФЗ номерлы Федераль закон;
21) «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон;
22) «Табигый дәвалау ресурслары, дәвалау-савыктыру урыннары һәм курортлары турында» 1995 елның 23 февралендәге 26-ФЗ номерлы Федераль закон;
23) «Халыкның радиациядән куркынычсызлыгы турында» 1996 елның 09 гыйнварындагы 3-ФЗ номерлы Федераль закон;
24) «Махсус сакланылучы табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон;
25) «Атмосфера һавасын саклау турында» 1999 елның 4 маендагы 96-ФЗ номерлы Федераль закон;
26) «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон;

27) «Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон;

28) «Балыкчылык әһәмиятендәге су объектларының су сыйфаты нормативларын, шул исәптән балыкчылык әһәмиятендәге су объектларындагы зарарлы матдәләрнең иң чик мөмкин булган концентрацияләре нормативларын раслау турында» Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгының 2016 елның 13 декабрендәге 552 номерлы боерыгы;

29) Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының «Дәүләт сәламәтлек саклау системасы һәм муниципаль сәламәтлек саклау системасы медицина оешмаларын халык ихтыяҗларыннан чыгып урнаштыруга таләпләр турында» 2016 елның 27 февралендәге 132н номерлы боерыгы;

30) «Иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен 2024 елга кадәр билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

31) «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

32) «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

33) «Татарстан Республикасының административ-территориаль төзелеше турында» 2005 елның 7 декабрендәге 116-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

34) «Әлмәт» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 9-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

35) «Автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында» 2009 елның 3 августындагы 43-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

36) «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

37) «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында» 2015 елның 25 сентябрендәге 707 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары;

38) СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

39) Свод правил СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү». Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89*;

40) СанПиН 2.4.1.3049-13 «Мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын урнаштыруга, тотуга һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр»;

41) СанПиН 2.4.2.2821-10 «Гомуми белем бирү учреждениеләрендә укытуны оештыру һәм шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр»;

42) СанПиН 2.4.4.1251-03 «Мәктәптән тыш балалар учреждениеләре (өстәмә белем бирү учреждениеләре). Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләренә (мәктәптән тыш учреждениеләргә) санитар-эпидемиологик таләпләр»;

43) СанПиН 2.1.3.2630-10 «Медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга санитар-эпидемиологик таләпләр»;

44) СП 36.13330.2012 «Магистраль торбаүткәргечләр. Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.05.06-85 (1,2 номерлы үзгәрешләр белән)»;

45) СП 60.13330.2016 «СНиП 41-01-2003 «Һаваны су басу, вентиляцияләү һәм кондиционирлау»;

46) СП 42-101-2003 «Металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча гомуми нигезләмәләр»;

47) СП 4.13130.2013 «Янгынга каршы яклау системалары. Яклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив чишелешләргә таләпләр»;

48) СП 11.13130.2009* «Янгын сагы бүлекчәләрен дислокацияләү урыннары. Билгеләү тәртибе һәм методикасы»;

49) СП 62.13330.2011* «Газ бүлү системалары. Актуальләштерелгән редакция «СНиП 42-01-2002 (1,2 номерлы үзгәрешләр белән)»;

50) СП 18.13330.2011 «Сәнәгать предприятиеләренең генераль планнары. Актуальләштерелгән редакция СНиП II-89-80* (1 номерлы үзгәрешләр белән)»;

51) СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе». Актуальләштерелгән редакция СНиП 23-01-99*;

52) СП 50.13330.2012 «Биналарны җылы саклау». Актуальләштерелгән редакция СНиП 23-02-2003;

53) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»;

54) СП 30.13330.2012 «Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.02-84*;

55) СП 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.01-85*;

56) СП 8.13130.2009 «Янгынга каршы яклау системасы. Янгынга каршы тышкы су белән тәэмин итү чыганагы. Янгынга каршы куркынычсызлык таләпләре»;

57) СП 10.13130.2009 «Кагыйдәләр җыелмасы. Янгынга каршы яклау системалары. Эчке янгынга каршы суүткәргеч. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре»;

58) СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су. Эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән системаларының сыйфатына карата гигиена таләпләре»;

59) СанПиН 2.1.4.1175-02 «Су белән үзәкләштерелмәгән тәэмин итү сыйфатына карата гигиена таләпләре. Чыганакларны санитар саклау»;

60) СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы суүткәргечләр чыганакларын санитар саклау зонасы»;

61) ГОСТ 2761-84* «Үзәкләштерелгән хуҗалык-эчә торган су белән тәэмин итү чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре»;

62) СП 32.13330.2018 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар». Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.03-85;

63) СП 30.13330.2016 «Кагыйдәләр җыелмасы. Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.01-85*;

64) СП 131.13330.2012 «СНиП 23-01-99* Төзелеш климатологиясе» 2 номерлы үзгәреш белән (Таблица 3.1*);

65) СП 30.13330.2016 СНиП 2.04.01-85* «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү»;

66) СП 44.13330.2012 «СНиП 2.09.04-87* «Административ һәм көнкүреш биналары»;

67) СП 118.13330.2012 «СНиП 31-06-2009 Иҗтимагый биналар һәм корылмалар»;

68) РД 34.20.185-94 «Шәһәр электр челтәрләрен проектлау инструкциясе»;

69) «Электр җайланмаларын урнаштыру кагыйдәләре» (ПУЭ);

70) «Электр челтәре хуҗалыгы объектларының саклау зоналарын билгеләү һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартларын билгеләү тәртибе турында» 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары;

71) «0,38-750кВ көчәнешле электр челтәрләре өчен җирләрне бүлеп бирү нормалары» 14278 тм-т1 номерлы ведомство төзелеш нормалары;

72) СП 133.13330.2012 «Биналарда һәм корылмаларда үткәргеч тапшырулар челтәре. Проектлау нормалары»;

73) СП 134.13330.2012 «Биналар һәм корылмаларның электр элемтәсе системасы. Проектлауның төп нигезләмәләре»;

74) «Россия Федерациясе элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 09 июнендәге 578 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәтенең карары;

75) НПБ 101-95 Янгын сагы объектларын проектлау нормалары;

76) СП 115.13330.2016 Куркыныч табигать йогынтысы геофизигы;

77) СП 116.13330.2012 Территорияләр, биналар һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженер яклау. Төп нигезләмәләр;

78) СП 425.1325800.2018 Территорияләрне эрозия процессларыннан инженерлык яклавы. Проектлау кагыйдәләре;

79) СП 47.13330.2016 Төзелеш өчен инженер тикшеренүләре. Төп нигезләмәләр;

80) СП 47.13330.2016 Төзелеш өчен инженер тикшеренүләре. Төп нигезләмәләр

81) СП 104.13330.2016 Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы;

82) СП 11-102-97 «Төзелеш өчен инженер-экологик тикшеренүләр»;

83) СП 11-103-97 «Төзелеш өчен инженер-гидрометеорологик тикшеренүләр»;

84) СП 11-104-97 «Төзелеш өчен инженер-геодезия тикшеренүләре»;

85) СП 11-105-97 «Төзелеш өчен инженер-геологик тикшеренүләр»;

86) СП 165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар»;

87) СП 88.13330.2014 «СНиП II-11-77*. Гражданнар оборонасының саклау корылмалары»;

88) Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау, янгын куркынычсызлыгын һәм су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү» Россия Федерациясе дәүләт программасы турында» 2014 елның 15 апрелендәге 300 номерлы карары;

89) «Гражданнар оборонасының башка объектларын һәм сыену урыннары булдыру тәртибе турында» 1999 елның 29 ноябрендәге 1309 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары;

90) Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре Россия Федерациясе Баш дәүләт ветеринария инспекторы приказы белән расланган 1995 елның 04 декабре № 13-7-2/469;

91) Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре;

92) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1076-01 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2001 елның 25 октябрендәге 29 номерлы карары белән расланган «Торак һәм иҗтимагый биналар һәм территорияләр биналарын инсоляцияләүгә һәм кояштан саклауга карата гигиена таләпләре»;

93) СанПиН 2.1.6.1032-01 Россия Федерациясенең 2001 елның 17 маендагы 14 номерлы Баш дәүләт санитар табибы карары белән расланган «Торак урыннарның атмосфера һавасы сыйфатын тәэмин итүгә карата гигиена таләпләре»

94) СанПиН 2.1.5.980-00 Россия Федерациясенең 2000 елның 22 июнендәге Баш дәүләт санитар табибы тарафыннан расланган «Өске суларны саклауга карата гигиена таләпләре»

95) СанПиН 2.1.7.1322-03 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2003 елның 30 апрелендәге 80 номерлы карары белән расланган «Җитештерү һәм куллану калдыкларын урнаштыруга һәм зарарсызландыруга карата гигиена таләпләре»;

96) СанПиН 2.1.8/2.2.4.1383-03 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2003 елның 09 июнендәге 135 номерлы карары белән расланган «Радиотехника объектларын урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә карата гигиена таләпләре»;

97) СанПиН 2.1.2882-11 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2011 елның 28 июнендәге 84 номерлы карары белән расланган «Зиратларны, биналарны һәм корылмаларны урнаштыруга, урнаштыруга һәм карап тотуга гигиена таләпләре»;

98) СанПиН 2.1.4.1110-02 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2002 елның 14 мартындагы 10 номерлы карары белән расланган «Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»;

99) СанПиН 2.6.1.2523-09 Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитар табибының 2009 елның 07 июлендәге 47 номерлы карары белән расланган «Радиация куркынычсызлыгы нормалары (НРБ-99/2009)»;

100) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрендәге 74 номерлы карары белән расланган «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе»;

101) СанПиН 2.1.7.1287-03 Россия Федерациясенең 2003 елның 17 апрелендәге 53 номерлы Баш дәүләт санитария табибы карары белән расланган «Туфрак сыйфатына санитар-эпидемиологик таләпләр»;

102) СанПиН 2.1.3.2630-10 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 18 маендагы 58 номерлы карары белән расланган «Медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга санитар-эпидемиологик таләпләр»;

103) СанПиН 2.4.2.2821-10 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитария табибының 2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карары белән расланган «Гомуми белем бирү учреждениеләрендә белем бирү шартларына һәм оешмаларына санитар-эпидемиологик таләпләр»;

104) СанПиН 2.1.2.2645-10 Россия Федерациясенең 2010 елның 10 июнендәге 64 номерлы карары белән расланган «Торак биналарда һәм биналарда яшәү шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр»;

105) СанПиН 2.4.1.2660-10 Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 22 июлендәге 91 номерлы карары белән расланган «Мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын урнаштыруга, тотуга һәм оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр»;

106) СанПиН 2.1.7.1287-03. Туфрак, торак урыннарын чистарту, көнкүреш һәм сәнәгать калдыклары, санитар саклау. Туфрак сыйфатына санитар-эпидемиологик таләпләр;

107) СанПиН 2.2.1/2.1.1.1076-01 Россия Федерациясенең баш дәүләт санитар табибы тарафыннан 2001 елның 19 октябрендә расланган «Торак һәм иҗтимагый биналар һәм территорияләр биналарын инсоляцияләүгә һәм кояштан саклауга гигиена таләпләре»;

108) СанПиН 2.1.5.980-00 Россия Федерациясенең баш дәүләт санитар табибы тарафыннан 2000 елның 22 июнендә расланган өске суларны саклауга карата гигиена таләпләре «2.1.5. Торак урыннарын су белән тәэмин итү, су объектларын санитар саклау»;

109) СН 2.2.4/2.1.8.562-96. Эш урыннарында, торак, иҗтимагый биналар биналарында һәм торак төзелеше территориясендә шау-шу. М., Россия Сәламәтлек саклау министрлыгы, 1996;

110) СН 2.2.4/2.1.8.583-96 Россия Федерациясе Госкомсанэпеднадзорының 1996 елның 31 октябрендәге 52 номерлы карары белән расланган «Эш урыннарында, торак һәм иҗтимагый биналарда һәм торак төзелеше территориясендә инфратавыш»;

111) СН 2.2.4/2.1.8.566-96 Россия Федерациясе Госкомсанэпеднадзорының 1996 елның 31 октябрендәге 40 номерлы карары белән расланган «Җитештерү вибрациясе, торак һәм иҗтимагый биналар биналарында вибрация»;

112) СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр".». Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык буенча Федераль агентлыкның 2012 елның 25 декабрендәге 108/ДС номерлы боерыгы белән расланган актуальләштерелгән редакция СНиП 2.05.06-85*;

113) СП 52.13330.2016 «Табигый һәм ясалма яктырту». Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2016 елның 7 ноябрендәге 777/пр номерлы боерыгы белән расланган актуальләштерелгән редакция.

Башка документлар һәм программалар

1) Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган (Министрлар Кабинетының 2018 елның 15 декабрендәге 1145 номерлы карары редакциясендә);

2) Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советының 2009 елның 25 декабрендәге 367 номерлы карары (Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советының 2017 елның 30 мартындагы 170 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;

3) 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе;

4) Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының 2018 елның 16 июлендәге 988 номерлы карары белән расланган «2018-2028 елларга Әлмәт муниципаль районы транспорт инфраструктурасының комплекслы үсеше» муниципаль программасы;

5) Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының 2017 елның 19 декабрендәге 79/1 номерлы Новоникольск авыл җирлеге Советы карары белән расланган 2018 елга һәм 2019-2020 еллар план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсешенең төп күрсәткечләре Фаразы;

6) Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеге башкарма комитетының 2018 елның 21 декабрендәге 8 номерлы карары белән расланган 2018-2035 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Яңа Никольский авыл җирлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.